

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

**MAGISTERSKÉ KOMBINOVANÉ
STUDIUM**

2008 – 2013

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Zuzana Filipová

Komunální volby v Praze 6 v letech 1990-2010

Praha 2013

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Marie Hamplová

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

MASTER COMBINED (PART TIME)
STUDIES

2008 - 2013

DIPLOMA THESIS

Zuzana Filipova

**Local elections in Prague 6 district in the years of
1990 - 2010**

Prague 2013

The Diploma Thesis Work Supervisor:

PhDr. Marie Hamplová

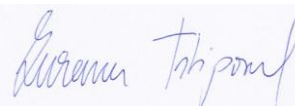
Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 25.2. 2013

Jméno autorky

Handwritten signature in blue ink, reading "Luciana Trjapová".

Poděkování

Autorka této práce by touto cestou ráda poděkovala vedoucí své diplomové práce, paní Mgr. Marii Hamplové za pomoc, konzultace a podporu během celého období realizace tohoto dokumentu. Dále pak panu Mgr. Tomáši Chalupovi za ochotu při skládání mozaiky průběhu jednotlivých volebních období a osobních vzpomínek na dobu volebních kampaní, jichž se z pozice dlouholetého starosty Prahy 6 účastnil. Poděkování patří též panu Ing. Janu Holickému, tajemníkovi Městské části Praha 6, za přístup do archivu městské části včetně přístupu do elektronické databáze veškerých dobových tiskovin.

Anotace

Diplomová práce popisuje proces komunálních voleb, coby legitimačního okamžiku politické reprezentace dané obce, kterou je v tomto případě Městská část Praha 6. Analyzuje komunální volby v této lokalitě od prvních po-listopadových (podzim roku 1990) do zatím posledních, které proběhly v polovině října roku 2010. Diplomová práce se zaměřuje nejenom na průběh, styl a témata jednotlivých volebních kampaní, volební výsledky a utváření následných povolebních koalic, ale především na specifický fenomén Prahy 6, kterým je lokální dominance konzervativně-pravicové voličské základny. Ta „poslala“ do vedení místní radnice šestkrát za sebou nejsilnější pravicovou parlamentní stranu ODS, čímž se diametrálně odlišuje od celorepublikového trendu, kdy v komunálních volbách převažují místní sdružení nezávislých kandidátů.

Klíčové pojmy

Koalice, komunální volby, obce s rozšířenou působností, Občanská demokratická strana, obecní samospráva, opozice, starosta, politický marketing, Praha 6, volební kampaň, voličské chování, volební obvody, volební program, volební systémy, volební účast, volební výsledky, voličská podpora, voličská základna, zákon o volbách do zastupitelstev měst a obcí.

Annotation

A diploma thesis describes the process of a local elections, seeing as a legitimate moment for local political representation in a specific municipality of Prague 6 district. This process is analysed since the first democratic elections in 1990, up to the latest one in 2010. The purpose of this study was not to investigate just a progress, style and topics of a particular election campaigns, its results and forming of a post-electional coalitions. The principal aim was to find out the specific electoral phenomenon of Prague 6: a traditional dominance of a conservative right-wing power base. On the grounds of this fact, the local municipality is being under control of Civic democrats (ODS) for the last 6 local elections, which is diametrical opposite from the rest of the country, where the victory is taken by local independent association of candidates.

Key words

Civic democratic party, coalition, election campaign, election programme, election results, electoral behaviour, electoral district, electoral support, local administration, local election, mayor, municipality government elections law, opposition, political marketing, Prague 6 district, voter turnout, voting power base, voting systems, widen province municipality.

OBSAH

ÚVOD.....	8
Cíl práce.....	8
Stav poznání.....	9
Struktura práce.....	10
1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA.....	12
1.1 Komunální volby.....	12
1.1.1 Zákon o komunálních volbách.....	12
1.1.2 Obecní samospráva a obce s rozšířenou působností.....	14
1.1.3 Starostové v obcích s rozšířenou působností.....	15
1.2 Volební kampaň.....	16
1.3 Voličské chování.....	18
1.4 Koalice a její komunální specifika.....	19
1.4.1 Pojem koalice.....	19
1.4.2 Koalice na komunální úrovni.....	21
1.4.3 Exekutivní koalice v české komunální politice.....	22
1.4.4 Uzavírání radničních koalic z pohledu ODS.....	22
1.5 Opozice a její komunální specifika.....	23
1.6 Volební systém v České republice.....	25
1.6.1 Druhy volebních systémů.....	25
1.6.2 Metody volebních dělitelů.....	26
2 SPECIFIKA KOMUNÁLNÍCH VOLEB V HLAVNÍM MĚSTĚ PRAZE.....	28
2.1 Rozdělení volebních obvodů.....	28
2.2 „Nespravedlivá“ volební pravidla.....	29
2.3 Hodnota hlasů a otázka ústavnosti.....	30
3 KOMUNÁLNÍ VOLBY V PRAZE 6 V OBDOBÍ LET.....	32
3.1 Ustavující volby 1990.....	32
3.2 Volby 1994.....	32
3.3 Komunální volby 1998.....	35
3.4 Komunální volby 2002.....	43
3.5 Komunální volby 2006.....	48
4 KOMUNÁLNÍ VOLBY V PRAZE 6 V ROCE 2010.....	53
4.1 Volby jako marketingový produkt.....	53
4.2 Voličské chování.....	61
4.3 Specifika voličské podpory.....	63
4.4 Výsledky.....	67
5 KAMPAŇ 2010 A ODS.....	71
5.1 Kampaň.....	72
5.2 One man show versus týmová spolupráce.....	77
5.3 Volební program.....	79
5.4 Koalice.....	84
6 SPECIFIKA VOLIČSKÉ PODPORY V PRAZE 6.....	87

6.1	Voličská základna.....	87
6.2	Demografické rozložení obyvatel.....	89
6.3	Koaliční kompromisy versus stranická zodpovědnost	91
7	TRENDY DALŠÍHO VÝVOJE KOMUNÁLNÍ POLITIKY V PRAZE 6.....	93
	ZÁVĚR.....	96
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	99
	Seznam použitých českých zdrojů	99
	Seznam použitých zahraničních zdrojů	101
	Seznam použitých internetových zdrojů	101
	Seznam ostatních zdrojů	105
	SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ a TABULEK.....	106
	Seznam obrázků	106
	Seznam tabulek.....	106

ÚVOD

Cíl práce

Cílem této práce je popsat proces komunálních voleb, coby legitimačního okamžiku politické reprezentace dané obce, kterou je v tomto případě Městská část Praha 6. Cílem je rovněž analýza a zmapování komunálních voleb v této lokalitě od prvních polistopadových (podzim roku 1990) do zatím posledních, které proběhly v polovině října roku 2010. Diplomová práce se zaměří nejenom na průběh, styl a témata jednotlivých volebních kampaní, volební výsledky a utváření následných povolebních koalic, ale i na specifický fenomén Prahy 6: tím je lokální dominance konzervativně-pravicové voličské základny, která již po šesté za sebou „poslala“ do vedení místní radnice nejsilnější pravicovou parlamentní stranu ODS, čímž se diametrálně odlišuje od celorepublikového trendu, kdy v komunálních volbách převažují místní sdružení nezávislých kandidátů.

Politická strana potřebuje politický program jednak proto, aby oslovila ve svůj prospěch veřejnost (působení navenek), a také proto, aby pomáhala formovat vnitřní život strany (působení dovnitř). Právě podle něj se politické strany dělí na pravicové – tedy ty, které prosazují tržní ekonomiku, menší pozornost sociálním otázkám – a levicové, které prosazují silné sociální zabezpečení a více státních zásahů do ekonomiky. Politický program však může být vedle populistického i pragmatický, to znamená, že se mnoho stran v okamžiku realizace začátku koaličních jednání snaží najít co nejvíce průsečíků, které jsou podle nich v souladu s přáním jejich voličů i vlastních členů. Pakliže se takovým průsečíkem stane například bytová politika městské části, strategie sociální či školské politiky (například výuka cizích jazyků na základních školách, nebo podpora další výstavbě domů sociálních služeb), mohou v konečném důsledku koalici uzavřít i dva zdánlivě polarizované politické subjekty na vzájemně odlišných stranách politického spektra. A právě to se v roce 2010 stalo v Praze 6 Občanským a sociálním demokratům.

Stav poznání

Výjimečně pevné postavení, které ODS v české politice zaujímá, není plodem pouze jejích aktivit v politice celostátní, ale pevnou oporu má i v politice komunální. ODS vždy vystupovala v roli výrazného zastávce místní samosprávy, kdy právě v lokální politice viděla výraznou a nepominutelnou součást demokratického uspořádání života společnosti.

Coby jeden z nástupnických subjektů Občanského fóra disponovala ODS výrazným zázemím na komunální úrovni – při dělení OF k ní přešla jeho významná část, včetně množství zastupitelů a starostů, zvolených za OF v komunálních volbách na podzim roku 1990. Řada tehdy zvolených starostů za OF pokračuje ve výkonu své funkce dodnes, ovšem od roku 1991 (respektive od voleb 1994) pod hlavičkou ODS.

Autorka dospěla během analýz a rozborů, spojených s realizací této diplomové práce k poznání, že ačkoliv se Občanská demokratická strana v poslední době zmítá v hluboké vnitrostranické krizi, která je důsledkem absence ideologické ukotvenosti, absence charismatických osobností i korupčních skandálů, je jedním z mála „modrých ostrovů“ na politické mapě České republiky stotisícová městská část Praha 6. Právě zde občanští demokraté bez problémů vládou již od roku 1990 a obyvatelé „šestky“ jim zatím v každých komunálních volbách vystavili za jejich vládu na pomyslném vysvědčení jedničku. Tím se diametrálně odlišuje od celorepublikového trendu, kdy v komunálních volbách převažují místní sdružení nezávislých kandidátů.

Při zpracování tématu vycházela autorka z odborné literatury, především pak z tezí předních českých politologů Stanislava Balíka, Jaroslava Čmejka, Tomáše Lebedy, Evy Bradové, Blanky Říkové či Pavla Šaradína. Pro lepší utváření názorů bylo využito pohledů samotných hlavních aktérů celého příběhu Prahy 6: stávajícího europoslance Jana Zahradila a bývalých starostů Prahy 6: pražského exprimátora Pavla Béma a současného ministra životního prostředí Tomáše Chalupy. Teoretické teze byly čerpány z děl zahraničních politologů Arenda Lijpharta, Giovanni Sartoriho, nebo Jennifer Lees-Marshmentové, politický marketing pak především z děl Andrzeje Jablonskiho a českých politoložek Anny Matuškové a Evy Bradové. Autorka pracovala také se statistickými daty z internetových serverů Českého statistického úřadu,

agentury FACTUM a portálu Volby.cz. Nedílnou součástí výzkumu se staly volební materiály ODS Praha 6 včetně volebních programů a především fakt, že sama autorka se jako členka volebního štábu kreativně podílela na samotné kampani ODS Praha 6 v letech 2006 a 2010.

I přes nezměrnou kvantitu literatury, která se zabývá analýzou české komunální politiky a politickým marketingem, však autorka této práce nenalezla žádný dostupný literární zdroj, který by se objektivním úhlem pohledu (tedy nikoli stranickým, nýbrž např. politologickým) pokusil prozkoumat důvody tradiční volební převahy Občanské demokratické strany v tomto pražském obvodu. Volební výsledky ODS v Praze 6 jsou tedy vedle tradičního demografického rozložení sociálních skupin obyvatel této části českého hlavního města především zásluhou práce týmu lidí, kteří jsou především lokálními patrioty, upřednostňujícími obecní zájmy (tedy obyvatel Prahy 6) před stranickou direktivou.

Struktura práce

Text diplomové práce je rozdělen do několika kapitol. První z nich se zabývá teoretickými pojmy ve zkoumané oblasti, tedy především termínů koalice a opozice ve smyslu jejich komunálních specifik, dále volebním systémem v České republice s přihlédnutím k Zákonu o komunálních volbách (Zákon o volbách zastupitelstev obcí č. 491/2001 Sb.) a nakonec obcí s rozšířenou působností a pravomocemi jejich starostů.

Druhá část podává stručnou deskripci specifik komunálních voleb v hlavním městě Praze, které jsou dány Zákonem o volbách do zastupitelstev obcí, zejména pak jejím § 27. Zajímá se o nové přerozdělení volebních obvodů na území hlavního města z dubna 2010, listinným volebním systémem a nastavení „nespravedlivých“ volebních pravidel, které kritizovaly především malé politické strany a subjekty. Práce si všímá také samotné hodnoty voličského hlasu a otázky ústavnosti při rovnoměrném rozdělení hlasů na mandáty.

Třetí část popisuje vývoj voličských preferencí ODS v komunálních volbách na Praze 6 od ustavujících komunálních voleb v roce 1990 až po rok 2006. Popsáno je

provedení stranických primárek na úrovni Oblastního sdružení ODS Praha 6, v jejímž důsledku se v roce 1998 postavil do čela místní radnice Pavel Bém, způsob vedení volební kampaně ve všech jednotlivých volebních letech i výsledky volebního klání a následné uzavírání povolebních koalic.

Čtvrtou kapitolou je samostatná analýza způsobu vedení volební kampaně Občanské demokratické strany v Praze 6 v období komunálních voleb roku 2010. Detailně popsán je politický marketing strany, strategie, volební program i okolnosti, které nakonec vedly k drtivému vítězství strany modrého ptáka v jednom z pouhých dvou pro ODS vítězných pražských obvodů.

V páté části diplomové práce se autorka pokouší objasnit pravý důvod tradiční voličské podpory ODS v Praze 6. Všimá si specifik místní voličské základny, demografického složení obyvatel i historického patriotismu, který je společně s neoddiskutovatelnými výsledky práce radnice (i z důvodu téměř tradiční jednobarevné vlády, která je tak na jednu stranu zcela oproštěna od stranických kompromisů, které přináší koalice a na druhou stranu zase 100% zodpovědná za svou práci během jednotlivých volebních období) důsledkem více než dvacetiletého neměnného vítězství ODS.

Šestá kapitola se pokouší nastínit trendy dalšího vývoje komunální politiky v Praze 6. Občanská demokratická strana se v současné době nachází na celorepublikové úrovni v hluboké vnitrostranické krizi, která může mít v příštích komunálních volbách dopad i na politickou reprezentaci šesté pražské části. Autorka se zamýšlí nad tím, zda bude mít stávající vedení radnice po odchodu populárního starosty a zároveň předsedy oblastního sdružení ODS Praha 6 Tomáše Chalupy do vysoké politiky (současný ministr a zároveň člen dolní parlamentní komory) dostatek sil, energie a politického přesvědčení pro další úspěch v nadcházejících komunálních volbách v roce 2014.

1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

1.1 Komunální volby

1.1.1 Zákon o komunálních volbách

Volby do zastupitelstev obcí jsou v ČR upraveny zákonem č. 491/2001Sb¹. Konají se na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním podle zásad poměrného zastoupení. Kandidátní listiny jsou otevřené, a pokud jde o strukturu hlasu, volič má k dispozici tzv. kombinovaný hlas. To znamená, že může volit tolik kandidátů, kolik členů zastupitelstva obce má být zvoleno. Volič má k dispozici více postupů: na hlasovacím lístku může označit křížkem toho kandidáta, pro kterého hlasuje, a to v kterémkoliv ze sloupců, v nichž jsou uvedeni kandidáti jednotlivých volebních stran. Může však také na hlasovacím lístku označit jednu volební stranu křížkem ve čtverečku v záhlaví sloupce s kandidáty volební strany. Zároveň může označit v rámečku před jménem kandidáta křížkem další kandidáty, pro které hlasuje, a to v libovolných samostatných sloupcích, ve kterých jsou uvedeny ostatní volební strany. Tak volí přednostně jednotlivě označené kandidáty, dále tolik kandidátů označené volební strany, kolik činí rozdíl počtu členů zastupitelstva, kteří mají být zvoleni a označených jednotlivých kandidátů, a to v pořadí, v němž jsou kandidáti označené volební strany uvedeni v jejím sloupci.

Podle Tomáše Lebedy² je volební systém, užívaný pro české komunální volby, nejkomplicovanější, nejméně srozumitelný, a také nejvíce zavádějící ve srovnání s ostatními pravidly, podle nichž se v České republice volí do jiných orgánů³. Připomeňme si základní parametry tohoto volebního systému. Volič má tolik hlasů, kolik se volí členů zastupitelstva. V případě, že je zastupitelstvo voleno ve více volebních obvodech, má volič vždy tolik hlasů, kolik zastupitelů se volí v jeho volebním obvodu. Příkladem města, které v minulosti dělilo své území pro účely komunálních voleb na více obvodů, je Praha (s výjimkou voleb 2006) nebo Olomouc. Přestože volič disponuje více hlasy, které může rozdělovat mezi kandidáty dokonce i více politických stran, jedná se o listinný poměrný systém. Podle Lebedy tak reprezentaci malých stran

¹ SBÍRKA ZÁKONŮ. *Zákon o volbách do obecních zastupitelstev č. 491/2001 Sb.* [online]. 25. 1. 2013. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/zakon-491-2001-pdf-70022.aspx>

² LEBEDA, T., NOVÁK, M. *Volební a stranické systémy. ČR v mezinárodním srovnání.* Dobrá voda u Pelhřimova, Aleš Čeněk, 2004, ISBN: 80-86473-88-0, str. 42

³ LEBEDA, T. *Komunální volby klamou, Acta Politologica.* Univerzita Karlova Praha, 2009, Ročník 1, Vydání 3, ISSN: 1803-8220, str. 332 - 344

omezuje pětiprocentní uzavírací klauzule, která se nijak nenavýšuje pro koalice stran (na rozdíl od voleb do Poslanecké sněmovny). Naopak, klauzule je snižována stranám, které nominují méně kandidátů než je volený počet členů zastupitelstva. „*Procentuální hranice je menší úměrně k počtu nominovaných kandidátů. To proto, že strana může od jednoho voliče dostat maximálně tolik hlasů, kolik nominovala kandidátů. Pokud nominuje např. pouze polovinu kandidátů, znamená to, že volič může dát straně pouze polovinu svých hlasů. Při zachování stejné 5 % klauzule pro všechny by pak taková strana měla dvakrát složitější tuto hranici překročit. Proto je např. v takovémto případě snížena na 2,5 %⁴.*“

Mandáty jsou mezi politické strany rozdělovány tzv. D'Hondtovým volebním dělitelem, což je u nás i v zahraničí nejužívanější volební formule. Tato stručná charakteristika ještě nic nevyovídá o problémech, které s sebou tento systém nese. Podle Lebedy⁵ jsou ty základní tři a všechny spolu do značné míry souvisejí:

1. Zavádějící volební systém
2. Možné excesy při alokaci mandátů
3. Irelevantní celostátní výsledky⁶

Komunální politika by měla být tou nejvěcnější a nejméně ideologickou politikou a tak je více než logické, že i volební pravidla by spíše než v jiných typech voleb měla, či mohla umožnit kromě výběru politických stran i možnost volby jednotlivých osobností. Způsob hlasování v obecních volbách je od ostatních velmi odlišný a zdá se, že žádoucí výběr jednotlivých kandidátů umožňuje. Právě tato skutečnost je mnoha voliči kvitována s povděkem. Nejsou nuceni zvolit jednu jedinou politickou stranu, jako ve volbách sněmovních, krajských nebo evropských, ale mohou zaškrtnout jména kandidátů napříč stranickými listinami. Tomu⁷ odpovídají i rozsáhlé volební lístky, které ve velkých městech svým rozměrem často výrazně přesahují formát předlistopadového Rudého práva. Jediný takto velký volební lístek, na kterém jsou kandidátky všech zúčastněných stran, je ale nezbytnou daní za možnost označit kandidáty více politických stran.

⁴ LEBEDA, T. *Komunální volby klamou*, Acta Politologica. Univerzita Karlova Praha, 2009, Ročník 1, Vydání 3, ISSN: 1803-8220, str. 338

⁵ Tamtéž, str. 339

⁶ Tamtéž

⁷ BALÍK, S. *Česká komunální politika v obcích s rozšířenou působností*. Praha, Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008, ISBN: 978-80-7325-144-4, str. 56

1.1.2 Obecní samospráva a obce s rozšířenou působností

V českém prostředí se podle Balíka⁸ obecní samosprávou rozumí oprávnění obce obstarávat určitý, právem vymezený okruh svých záležitostí samostatně a relativně nezávisle na širším společenském mechanismu (státu), jehož je ovšem obec nedílnou součástí. Stát je tedy nositelem veškeré veřejné moci, z níž ovšem část může vlastním rozhodnutím přenechat jiným subjektům nestátního charakteru. „*Obec se tedy podílí na výkonu tzv. zbývající veřejné moci, tj. na takové části veřejné moci, která zbývá mimo moc státní. Zbývající veřejná moc je státem v příslušném rozsahu svěřena subjektům nestátního charakteru k ve své podstatě samosprávnému obhospodařování v úvahu přicházejících veřejných záležitostech. Je však od ní svým způsobem odvozena a nemůže s ní být v rozporu. Tato část veřejné moci tak má svůj základ ve státní moci. Subjekty nestátního charakteru představují veřejnoprávní korporace, které svou subjektivitu v jistém smyslu odvozují od státu. Veřejnoprávní korporace se obvykle člení podle kritéria územního a zájmového. Územními veřejnoprávními korporacemi jsou v českém případě obce a kraje (okresy, země apod.), zájmovými veřejnoprávními korporacemi jsou v současné době především profesní komory (svazky)*“⁹.

Ačkoliv je podoba nejnižší úrovně politiky a správy ve všech zemích produktem svébytného vývoje, který vede k rozdílné velikostní struktuře obcí, odlišným strukturám místních zastupitelských orgánů či rozdílnému postavení komunální úrovně vůči centrálnímu politickému systému, lze nalézt několik funkcí, jež lze identifikovat všude, a které tak mohou sloužit jako jakési „funkční minimum“ místní úrovně politického systému. Mezi toto minimum patří například odpovědnost za sběr a odvoz odpadu, péči o rekreaci, umění, tělovýchovu a rekreační sport, dětská hřiště, dále udržování místních komunikací a zajištění osobních sociálních služeb, jakými jsou péče o starší občany a děti. Kromě tohoto minima je škála funkcí, které místní samosprávy plní pouze v některých státech, zatímco v jiných spadají pod centrální řízení – typicky mezi ně patří školství a zdravotnictví.

Pravomoci obce a fakticky každého českého subjektu územní či zájmové samosprávy se v České republice člení na přirozenou a přenesenou¹⁰. Přirozená působnost je vymezována jako vše, co se týká zájmu obce a co obec může sama

⁸ BALÍK, S. *Česká komunální politika v obcích s rozšířenou působností*. Praha, Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008, ISBN: 978-80-7325-144-4, str. 26

⁹ Tamtéž, str. 28

¹⁰ Tamtéž, str 41

vykonávat. Přenesená působnost pak spočívá v plnění určitých veřejných záležitostí, jež přísluší státu jako celku, které ale stát deleguje na obce, jakožto své nejnižší organizační jednotky – tehdy obce vykonávají tzv. přenesenou státní správu. Obce zde fakticky slouží jako jakési agentury, jež si stát najal z důvodu jejich výborného pokrytí území. Podle Čmejřka¹¹ má toto spojení výkonu státní správy a samosprávy v jedné instituci (obec, kraj) své výhody a nevýhody a tudíž i své příznivce a odpůrce. „*Příznivci argumentují přehledností a racionálností spojení výkonu obou oblastí. Odpůrci tvrdí, že volení politici, kteří musí před veřejností pravidelně obhajovat svůj mandát, před voliči často fakticky nesou odpovědnost i za čistě správní úkony, na jejichž podobu často nemohou mít vliv, neboť jsou řízeni státním aparátem. Zvláště patrné je toto napětí u obcí s rozšířenou působností, kde po reformě veřejné správy došlo k prohloubení míchání státní správy a samosprávy v jedné instituci*¹².“

Reforma veřejné správy z roku 2000 vyčlenila 204 obcí (včetně hlavního města Prahy 205), kterým dala přízvisko obce s rozšířenou působností (někdy také obce III. stupně). Na tyto obce (respektive jejich obecní či městské úřady) byl převeden výkon části státní správy, kterou do té doby zajišťovaly okresní úřady. (Zákon o obcích č. 128/2000 Sb. a Zákon o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností č. 314/2000 Sb.). Politolog Stanislav Balík¹³ míní, že tyto obce jsou z valné části skutečnými místními centry, což je dáno jak jejich historickým vývojem, tak především tím, že koncentrují významnou část pracovních nákupech a pracovních příležitostí daného regionu. Skupina všech těchto obcí, jejichž správní aparát přímo či nepřímo ovlivňuje dění v obcích v okruhu své působnosti, tak poskytuje dostatečně reprezentativní přehled o komunální sféře.

1.1.3 Starostové v obcích s rozšířenou působností

Starosta má v rámci české obecní samosprávy relativně slabé postavení. Na rozdíl od některých jiných zemí má jen nepřímou legitimitu ve vztahu k občanům, neboť je volen zastupitelstvem z řad jeho členů. Rovněž jeho zákonem dané pravomoci lze při srovnání se zastupitelstvem a radou obce označit jako nepřilíš významné. Významnější

¹¹ ČMEJREK, J. *Obce a regiony jako politický prostor*. Praha, Alfa nakladatelství, 2008, ISBN: 978-80-87-197-00-4, str. 54.

¹² Tamtéž

¹³ BALÍK, S. *Česká komunální politika v obcích s rozšířenou působností*. Praha, Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008, ISBN: 978-80-7325-144-4, str. 43

postavení má v malých obcích, kde vykonává pravomoci rady. Podle Balíka¹⁴ ale není postavení starosty slabé absolutně. Ačkoli není přímo volen občany, je obecně vnímán jako nejvýraznější politická osobnost obce, čehož může v řadě situací využít. Jeho faktické postavení proto v nemalé míře závisí na jeho politických schopnostech.

Tak jako je starosta jakékoliv obce nejvýznamnější místní politickou postavou, tak starosta obce s rozšířenou působností je významnou politickou osobností daného regionu. Ačkoli se jeho pravomoci fakticky neliší od pravomocí dalších členů rady, především v symbolické či ceremoniální rovině výstupů místní politiky má prominentní místo. Jakožto hlavní reprezentant města navenek zosobňuje místní samosprávu, kdy může být spojován se všemi úspěchy ale i neúspěchy v rozvoji města.

Podle Balíka¹⁵ nabývají zvláštního významu starostové v obcích s rozšířenou působností v krajské úrovni fungování politického systému, případně i v celostátní. Jejich politická síla a zkušenost se posléze projevuje i při povolebních jednáních. Při regionalizaci politických stran pak skupina starostů získává zvlášť významné postavení v procesu sestavování kandidátních listin pro volby do Poslanecké sněmovny a při výběru kandidátů do Senátu.

1.2 Volební kampaň

Volební politická kampaň je organizované úsilí jednotlivých politických stran nebo kandidátů na zastupitelská místa v přesvědčování potencionálních voličů, aby podporovali předložený program politické strany ve volbách. Politické kampaně navíc představují v demokratické společnosti důležitou roli při seznamování voličů s politickým programem a při hledání podpory u obyvatelstva. Vzhledem ke stále konzumnější povaze veřejnosti začaly i počátkem nového tisíciletí politické strany ve svých volebních kampaních využívat prvky tradičního marketingu, tedy takového procesu výzkumu trhu, prodeje výrobků či služeb, jehož cílem je udělat opatření, která povedou ke zvýšení prodejnosti daného produktu. Podle Jennifer Lees-Marshmentové¹⁶ pochopily politické strany, že politický marketing je prostředek, díky němuž lépe porozumí jejich trhu, tedy voličům. „Každá organizace, pokud chce uspět,

¹⁴ BALÍK, S. *Česká komunální politika v obcích s rozšířenou působností*. Praha, Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008, ISBN, 978-80-7325-144-4, str. 283

¹⁵ BALÍK, S. *Česká komunální politika v obcích s rozšířenou působností*. Praha, Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008, ISBN, 978-80-7325-144-4, str. 285

¹⁶ LEES-MARSHMENT, J., *The Political Marketing Revolution: transforming the government of the UK*. Manchester, Manchester University Press, 2004, ISBN: 0719063078, str. 127

potřebuje porozumět lidem, kterým se pokouší sloužit, a vytvořit službu, kterou budou chtít. A to platí i v případech, kdy tato organizace nepodniká, nebo nevytváří zisk.“

Pavel Šaradín¹⁷ však hovoří o permanentní politické kampani, která je patrná ve světě již od konce 70. let a která úzce souvisí s rostoucí profesionalizací politických stran a jejich marketingových strategií i negativistický styl žurnalistiky. Jisté však je, že od roku 2006 se v České republice činnost politických činitelů na volebních kampaních zprofesionalizovala. Především v kampaních ČSSD a ODS dominovaly nástroje politického marketingu, do jisté míry lze hovořit i o „amerikanizaci“ volební kampaně. Pravdou je, že viditelnost jednotlivých politických stran a prosazování jejich politické agendy vyžadují nyní zcela odlišné nástroje, než tomu bylo například před dvaceti, třiceti lety. *„Jev takzvané permanentní politické kampaně je logický především v okamžiku, kdy si uvědomíme, jak důležité pro budoucí výsledek ve volbách je průběžná komunikace strany s voliči po celou dobu jednotlivého volebního období,“* tvrdí Šaradín¹⁸. Permanentní kampaň je podle něj velmi důležitá, neboť politická strana jejím prostřednictvím prakticky veřejnosti vysvětluje svou exekutivní činnost a získává tak pro ni její souhlas. Produkt (v tomto případě politická strana) je tak neustále viděn, a jeho reklama inovována tak, aby si spotřebitel (volič) myslel, že je pro něj daný produkt nepostradatelný (tedy, že bez dané politické strany bude situace na „trhu“ daleko komplikovanější).

Uplatnění marketingu v politice tak jednoznačně ukazuje, že politické strany jednají obdobně strategicky jako obchodní organizace. Podle Bradové¹⁹ se však k uplatnění a využití marketingu v procesu voleb a vládnutí rozhodli političtí aktéři v České republice oproti obchodním organizacím s velkým zpožděním. Zatímco obchodníci si velmi brzy po vstupu do tržní ekonomiky uvědomili, že na propagaci svých produktů potřebují profesionály, politikům trvalo mnohem déle, než zjistili, že ani oni sami nejsou v tomto směru soběstační. Permanentní politická kampaň je tak logickým vyústěním podstaty všech marketingových teorií, jejichž základem je permanentní působení na voliče a

¹⁷ ŠARADÍN, P. *Politické kampaně, volby a politický marketing*, Olomouc: Periplum, 2007, ISBN: 978-80-86624-36-5, str. 32

¹⁸ ŠARADÍN, P. *Politické kampaně, volby a politický marketing*, Olomouc: Periplum, 2007, ISBN: 978-80-86624-36-5, str. 32

¹⁹ BRADOVÁ, E., *Od lokálních mítinků k politickému marketingu. Teorie a vývoj politické komunikace a volebních kampaní*. Brno: Masarykova univerzita, IIPS, 2005. ISBN: 80-210-3800-4

volební kampaň v předčase voleb jen jakýmsi pomyslným završením čtyřletého marketingového úsilí.

1.3 Voličské chování

Chování voličů, neboli zapojení občanů do politického procesu je jedním z klíčových faktorů zastupitelské demokracie. Ta se totiž potýká s neustálým poklesem voličské účasti a celkově malým zájmem občanů o převzetí zodpovědnosti v rámci politického procesu. Základním ukazatelem výše zmíněné politické participace veřejnosti je volební účast. Podle Jaroslava Čmejřka²⁰ má největší vliv na volební účast typ voleb, respektive to, jakou důležitost voliči jednotlivým typům voleb přisuzují. Účast ve volbách do obecních a městských zastupitelstev není sice obvykle tak vysoká, jako při volbách do Poslanecké sněmovny, ve srovnání s volbami do Senátu či evropského Parlamentu je však výrazně vyšší. Do značné míry je to dáno tím, že voliči se dokážou se svou obcí plně identifikovat, neboť ta představuje jeho přirozený a politický prostor. Například v roce 2002 se volební účast v „neměstských“ obcích republiky dostala se svými 63,12% o 17,61% nad celorepublikový průměr²¹ a poprvé od počátku 90. let dokonce o pět procent překročila průměrnou volební účast ve volbách do Poslanecké sněmovny. V roce 2006 se zvýšení celkové volební účasti při volbách do zastupitelstev měst a obcí ještě zvýšilo: celková účast 46,3% byla o necelé procento vyšší než v roce 2002. Volební účast v „neměstských“ obcích dosáhla 60,09%.²² Přestože to byl ve srovnání s rokem 2002 pokles o více než tři procenta, stále ještě byla volební účast v obcích mimo města o 13,71% nad celostátním průměrem.

Faktické údaje, převzaté z internetového serveru volby.cz, potvrzuje i Čmejřek, podle kterého má nejmarkantnější vliv na volební chování veřejnosti velikost dané obce. „V největších městech zpravidla existuje politické spektrum, velmi podobné parlamentní scéně, a to nejen z hlediska zastoupení politických stran, ale často i z hlediska jejich pořadí“.²³ Větší variabilita je patrná u měst střední velikosti, ale i u nich

²⁰ ČMEJREK, J., *Obce a regiony jako politický prostor*. Praha, Alfa nakladatelství, 2008, ISBN: 978-80-87-197-00-4, str. 69

²¹ VÝSLEDKY KOMUNÁLNÍCH VOLEB. *Územní přehledy o volební účasti v roce 2002*. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/kv2002/kv51?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=7&xnumnuts=0>

²² VÝSLEDKY KOMUNÁLNÍCH VOLEB. *Územní přehledy o volební účasti v roce 2006*. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/kv2006/kv51?xjazyk=CZ&xid=1z=8&xnumnuts=0&xvyber=1>

²³ ČMEJREK, J., *Obce a regiony jako politický prostor*. Praha, Alfa nakladatelství, 2008, ISBN: 978-80-87-197-00-4, str. 74

lze vyzorovat stranická spektra, která téměř kopírují parlamentní scénu. Na druhou stranu, zatímco stranická spektra měst zpravidla zahrnují všechny nebo téměř všechny parlamentní strany, ve venkovských obcích jsou tato stranická spektra ve srovnání s parlamentní scénou neúplná.

1.4 Koalice a její komunální specifika

1.4.1 Pojem koalice

Obecně platí, že pojem koalice označuje partnerství alespoň dvou hráčů, nejčastěji politických stran, které získaly zastoupení v parlamentu. Podle politoložky Blanky Říchové²⁴ je základním požadavkem na vytvoření kolice podmínka, že takové spojení (koalice) musí svým členům zajistit potřebnou legislativní většinu nutnou pro prosazení návrhů zákonů připravených vládou. Nemusí se přitom jednat vždy a výlučně jen o vlády, které jsou výsledkem povolebního jednání mezi politickými stranami zastoupenými v parlamentu. Za novou koalici je tedy pokládána každá vláda, která vznikne na základě jednání mezi politickými stranami. Říchová dále předpokládá, že výměna členů vlády nezávisle na volbách je sama o sobě dostatečným důvodem k úvahám o „nové“ koalici, neboť tyto změny lze spojovat buď s přesuny politických preferencí, nebo s posuny v politickém systému jako celku. Podle této teorie²⁵ se tedy vznik nové koalice spojuje:

- s novými volbami
- se změnou premiéra
- se změnou stranického složení vlády-koalice
- s přeformulováním koalice – tedy situací, kdy v důsledku rezignace vlády mezi volbami dřívější koaliční partneři vytvoří další, novou, koalici v čele se stejným premiérem

Ve Spojených státech působící politolog nizozemského původu Arend Lijphart označuje za standardně utvářenou koalici takové uskupení, ve kterém každá ze stran většinově složené koalice získává největší podílů na ministerských křeslech právě

²⁴ ŘÍCHOVÁ, B. *Přehled moderních politologických teorií. Empiricko-analytický přístup v soudobé politické vědě.* Praha, Portál, 2000, ISBN:80-7178-461-3, str. 119-122

²⁵ tamtéž

tehdy, jestliže je sestavena na základě minimálně nutného počtu partnerů a jejich síly a toto spojení označuje termínem *minimálně spojená vítězná koalice*²⁶. Tato „minimálně vítězná“ koalice se formuje potud, pokud prosazuje kritérium blízkého programu a podobných politických preferencí „přibuzných“ stran. Bývá tedy zvykem, že kabinet sestavují strany, které mají podobný náhled na spravování státu a řešení těch či oněch konkrétních problémů. Naopak strany, které rozděluje velká vzdálenost ideologická i praktická, se zpravidla spojují jen tehdy, když dochází k ohrožení demokratického uspořádání zevnitř či zvenku.

Podle Lijpharta²⁷ však není definice členství ve vládní koalici vždy zcela jednoznačná. Problém totiž nastává v okamžiku, kdy se bezprostředně nenaplnuje princip maximalizace moci. Strany totiž za určitých podmínek nemusí usilovat o ministerské posty, avšak přesto mohou disponovat takovou mocí, že se bez jejich podpory vláda neobejde. Lijphart označuje takové politické subjekty za podpůrné strany, neboť namísto přímého vstupu upřednostňují pozici vně kabinetu.

Podle politologa Michala Klímy²⁸ je však třeba se ptát po motivaci takových stran. Jako náhrada za to, že nevstoupí přímo do vlády, se totiž zpravidla považuje realizovaný vliv na politiku kabinetu. Příkladem může podle Klímy být například koalice labouristů a liberálů v Británii v letech 1977 a 1978. Tehdy podpořili liberálové labouristický kabinet výměnou za konzultace při tvorbě vládní politiky. Ale podpůrné strany mohou mít i jiné pohnutky. Neochota vstoupit přímo do vlády může být vedena snahou získat výhodnou pozici pro vítězství v příštích volbách. Krátkodobě přechodný status podpůrné strany bývá zvolen za účelem příštího plného členství ve vládě. Dočasně atraktivní se tak může jevit vykonávání vlivu na vládu bez převzetí plné odpovědnosti za její politiku.

Italský politolog Giovanni Sartori²⁹, zavádí ve své typologii stranických systémů termín „*vládnoucí potenciál*“, respektive „*koaliční potenciál*“. Pro potřeby operacionalizace tohoto pojmu uvádí následující pravidlo: „*koaliční potenciál mají strany tehdy, jestliže vstoupily v jistém časovém rozmezí do vládní koalice anebo poskytly vládě podporu nutnou při jejím schvalování nebo pro setrvání u moci*“.

²⁶ LIJPHART, A. *Democracies*. Yale University Press, 1984, ISBN: 9780300031829, str. 46-52

²⁷ LIJPHART, A. *Democracies*. Yale University Press, 1984, ISBN: 9780300031829, str. 54

²⁸ KLÍMA, M. *Kvalita demokracie a volební inženýrství*. Praha, Radix, 2001, ISBN: 80-86031-29-2, str. 16

²⁹ SARTORI, G. *Parties and Party Systems: A Framework of Analysis, Vol. 1. Chapters 5,5,9*. Cambridge University Press, 1976, ISBN 978-9280811575, str. 61

Na základě toho, co zde bylo uvedeno, lze tedy definovat vládní koalici v užším a širším slova smyslu. V prvním případě je koalice tvořena pouze těmi stranami, které v ní mají své zástupce. Definice koalice v širším slova smyslu však není založena pouze na striktním vymezení členství, ale bere v potaz také faktor podmíněnosti existence vlády. Příslušná definice tak podle Michala Klímy zní: „*koalici tvoří strany, které jsou buď jejími přímými členy, nebo na nichž závisí schválení a následně setrvání vlády u moci.*“³⁰

1.4.2 Koalice na komunální úrovni

Koaliční koncept je funkční i na komunální úrovni. Starosta a jeho zástupci mají v českém obecním zřízení relativně slabé postavení, skutečnou výkonnou moc drží v ruce Rada. Chce-li tedy něco starosta či rada prosadit, musí se opřít o legislativní většinu. Podle Stanislava Balíka³¹ jsou ale politické strany funkčně nejproblematictější institutem komunální úrovně. Sice lze bez výraznějších problémů doplnit o funkčně podobná sdružení nezávislých kandidátů (jakékoli právní podoby), nicméně je stále nutné mít na paměti, že především v malých a středně velkých obcích mohou být mnohdy chápány pouze jako volné koalice, či dokonce pouhé svazky jednotlivců, což může při aplikaci teorie koalic přivodit poměrně výrazné problémy.

V jednotlivých stranách mohou navíc působit svébytné zájmové či názorové proudy tvořící vlastní politiku, včetně koaliční. Navíc je stále potřeba mít se na pozoru před nepodceněním osobních vztahů, jakožto mnohdy klíčového prvku komunální politiky. Mnoho aktérů komunální politiky navíc nemá ambici získat exekutivní post, ani neusiluje o moc či vliv. Mnohé totiž uspokojuje skutečnost, že mohou kontrolovat uplatňování vlastních zájmů, mnozí dokonce o post zastupitele usilují pouze z prestižních společenských důvodů.

Takřka neodmyslitelně je také s českou komunální politikou spojen fenomén Nezávislých. Přímo souvisí s jednou z tradic české politiky, a sice se skepsí vůči politickému stranictví. Tato skepse, nedůvěra v možnost strukturovat politický život na bázi politických stran, je v celém politickém systému nejpatrnější právě na úrovni municipalit. Uskupení s termínem nezávislosti ve štítě, které obvykle úplně stejně (ne-li

³⁰ KLÍMA, M. *Kvalita demokracie a volební inženýrství*. Praha, Radix, 2001, ISBN: 80-86031-29-2, str. 16

³¹ BALÍK, S. *Česká komunální politika v obcích s rozšířenou působností*. Praha, 2008, ISBN:978-80-247-2908, str. 40

více) jako kterákoli politická strana zastupuje zájmy určitých společenských skupin, má v očích mnoha voličů automaticky body navíc. Toto však platí pouze v případě, že kandiduje pouze jedna „nezávislá“ kandidátní listina. V případě, kdy proti sobě stojí nezávislých více, začínají nejprve spory o to, kdo je skutečně nezávislý.³² Nutně pak dochází buď k profilaci na pravici a levici, nebo k profilaci podél osy zájmových sdružení – jedni nezávislí reprezentují zájmy hasičů, jiní sportovců a další třeba ochotníků. Kouzlo termínu „nezávislý“ obvykle končí a volební střet takových uskupení mnohdy bývá ostřejší než střet dvou vyprofilovaných politických stran.

1.4.3 Exekutivní koalice v české komunální politice

V obcích, které řídí Rada, bývá zastupitelstvo minimálně patnáctičlenné, tudíž je zde vyšší práh pro vstup – v takovém zastupitelstvu tedy zasedá více politických proudů, které spolu musí nutně více komunikovat nejen při ustavování obecních orgánů ale i v průběhu volebního období. Politická odpovědnost v takovém případě tedy není extrémně koncentrována na osobu starosty, ale minimálně na několik členů obecní rady.

1.4.4 Uzavírání radničních koalic z pohledu ODS

Pro ODS, stejně jako pro každé jiné politické uskupení, představují voličské hlasy a z nich plynoucí mandáty v zastupitelstvu pouze prvotní vklad, s nímž, pokud chtějí mít patřičný vliv na dění v konkrétní samosprávné jednotce, je záhodno dále pracovat³³. Obecní zákon navíc předpokládá (a praxe mnoha municipalit taková skutečně je), že rozhodující není obsazení postu starosty obce nebo města, ale složení Rady. Jelikož je český komunální volební systém poměrný a je spojen s formátem obvykle více než dvou relevantních politických subjektů, jen zřídka sestavuje radu pouze jeden subjekt (že je tato situace ale možná, dotvrzuje například případ Kladna po roce 2002 a nadpoloviční většiny ODS v zastupitelstvu, situace na pražském Magistrátu v roce 2006 a koneckonců i poslední případy z komunálních voleb v letech 2010 a 2006 v Praze 6). Potom již vstupují do hry klasické modely koalic, spojené se skutečností,

³² BALÍK, S. *Česká komunální politika v obcích s rozšířenou působností*. Praha, 2008, ISBN:978-80-247-2908, str. 42

³³ BALÍK, S. *Česká komunální politika v obcích s rozšířenou působností*. Praha, 2008, ISBN:978-80-247-2908, str. 285

kdy si strany uvědomují svůj koaliční či vyděračský potenciál: jeden hlas, chybějící do nadpoloviční většiny, může mít stejnou váhu jako tři hlasy další.

Občanská demokratická strana představuje na komunální úrovni mezi parlamentními politickými stranami nejlivnější sílu. Její postavení vyniká zvláště při srovnání jejich největších soupeřů. Pomineme-li nejrůznější nezávislé kandidátky, jejichž dominance na úrovni malých a středně velkých obcí není českým specifickým, pak ODS konkurují především komunisté a lidovci, tedy strany vyvíjející se mnoho desetiletí, strany, které měly v roce 1989 stabilní členskou základnu a organizační síť, stejně jako nezbytný majetek. Oproti tomu vyvstala pozice ODS téměř z ničeho – z odporu proti komunistickému režimu a z nadšení budování demokratického režimu. V tomto ohledu je skutečnost, že ODS dokáže stavět srovnatelný počet kandidátů jako ostatní parlamentní strany a dosahovat až dvojnásobku jejich zisků a získávat významný počet mandátů ve třech volebních obdobích za sebou, obdivuhodná. K tomu je zapotřebí dodat, že se její role v zastupitelstvech jak velkých, tak středně velkých měst a obcí neomezuje na role statisty, ale důležitého, mnohdy klíčového hráče. Pokud tedy hovoříme o obcích, jež hrají úlohu místních center, tak v nich ODS hrála a hraje o třídu vyšší soutěž než všichni její strániční konkurenti. Vedle krajské úrovně tak ODS ovládá i významnou část roviny komunální, odkud v omezeném prostoru, který je českou legislativou vymezen, může uplatňovat alespoň část svých představ o životě společnosti.

1.5 Opozice a její komunální specifika

Oproti koalici představuje pojem opozice ty politické strany, které se na vládě nepodílejí. Opozice v obecném slova smyslu má plnit úlohu kontroly a kritiky vládního kabinetu a také funguje jako nabídka alternativ k vládní politice a měla by tedy být připravena vládu v případě potřeby nahradit. Opozice je příznačná jen pro západní demokratické státy, protože v systémech jedné strany nemá šanci na vznik. Vztah mezi opozicí a vládou bývá důležitější než samotný vztah legislativy a exekutivy, protože parlament je tribunou opozice, která může po dalších volbách převzít vládu. Mimo parlamentní, politickou opozici se samozřejmě v minulosti vyskytovaly i jiné její formy, a proto je nutné odlišit nelegalizovanou a legalizovanou politickou opozici, která se objevuje od 18. a 19. století. V té době se totiž politická opozice institucionalizovala do podoby, jakou známe dnes. Přesto se však nelegalizovaná opozice dodnes vyskytuje.

Většinou tomu tak je v totalitních režimech a monopartismech, kde bývá často i součástí vládnoucí strany.

Podle politologa Miroslava Nováka³⁴ podal pravděpodobně nejdůležitější popis a rozbor opozice v demokratickém systému americký politolog Robert Dahl³⁵, podle kterého se modely politologické opozice rozlišují na základě šesti hledisek:

- **Organizační soudržnost a koncentrace politické opozice** - je v bipartismech ovlivněna především tím, jaká je vnitřní soudržnost stran. V multipartismech pak tento stupeň závisí jednak na vnitřní soudržnosti stran, ale také na tom, jaké různorodé strany se v opozici vyskytují a jak moc jsou soutěživé.
- **Míra soutěživosti a konkurenceschopnosti politické opozice** - závisí podle Dahla na počtu a povaze stran a na stupni její koncentrace. Pak lze rozlišit, zda je opozice přísně konkurenční, jak je tomu v tuhém bipartismu Velké Británie, či zda je kooperačně konkurenční, jak je tomu v bipartismu USA a v multipartismech.
- **Místo setkávání mezi politickou opozicí a těmi, kteří kontrolují vládu** - je faktor, který využívá opozice k tomu, aby ovlivnila názory voličů a veřejné mínění. Jednak je to parlament, v němž se opozice snaží působit spíše na publikum, než na ostatní poslance. Parlament je využíván hlavně v zemích, kde k sestavení vlády je nutné vyhrát volby (Velká Británie). V zemích, kde volby nejsou pro sestavení vlády podstatné, se strany snaží dělat vše pro to, aby mohly být součástí koalice, protože vědí, že jinak než v koalici vládnout nelze. A tak využívají nejen parlamentu, ale všech ostatních míst a často také usilují o nahrazení současné koalice, či o nové volby.
- **Míra rozlišitelnosti a identifikace politické opozice** - je výsledkem předcházejících třech faktorů. Nejjednodušší je stupnici identifikace opozice založit na dvou pólech. Na jedné straně stojí britská opozice, která má jasně stanovený program, vystupuje jednotně, a co se ideologie týče, nejsou v ní rozpory. Na druhé straně stojí opozice USA, která je rozdrobená, nečitelná a těžko rozeznatelná od vlády.
- **Cíle politické opozice** - lze jednak rozlišit na krátkodobé a dlouhodobé, ale lepší je oddělení dominantních, neboli regulujících cílů od všech ostatních

³⁴ NOVÁK, M. *Systémy politických stran*. SLON, Praha, 1997, ISBN: 80-85850-22-2, str. 54

³⁵ DAHL, R. A. *Political Oppositions in Western Democracies*. Yale University Press, 1966, ISBN: 9780300094787, str. 382

- **Strategie politické opozice** - jsou závislé na cílech opozice, zda usiluje jen o ministerské posty, či se snaží uplatňovat svůj ideologický základ, anebo jestli chce svrhnout celý režim. A dále závisí i na jiných předchozích faktorech (místo setkávání atd.).

Zvláštním případem je pak takzvaná antisystémová opozice. Tímto pojmem se označují politické strany, které se snaží změnit nejen vládu, ale i politické uspořádání jako celek.

1.6 Volební systém v České republice

1.6.1 Druhy volebních systémů

Podle Cabady a Vodičky³⁶ rozlišujeme v pravém slova smyslu celkem tři volební systémy:

- čistý poměrný
- poměrný proporční
- většinový

U **čistého poměrného systému**³⁷ odráží složení Poslanecké sněmovny proporcí hlasů, které strany získaly ve volbách. Má tedy výhodu v tom, že přesněji zastupuje názory ve společnosti. Čistý poměrný systém ale v Česku neexistuje, protože je zde právně zakotvena pětiprocentní hranice pro vstup do Sněmovny. Tato legislativní pojistka je do jisté míry diskriminační, na druhé straně ale brání přílišné fragmentaci dolní parlamentní komory.

Poměrný proporční volební systém³⁸ je kategorie volebního systému, ve které jsou mandáty na úrovni volebního obvodu rozdělovány poměrně. Při použití tohoto volebního systému získávají při volbách do zastupitelských orgánů kandidáti či strany počet mandátů či křesel v poměru, který se blíží poměru počtů hlasů, získaných od voličů. Převod hlasů na mandáty se děje pomocí různých metod. Součástí systému je

³⁶ CABADA, L., VODIČKA, K. *Politický systém České republiky*. Praha, Portál, 2003, ISBN: 80-7178-718 - 3, str. 62

³⁷ tamtéž

³⁸ tamtéž, str. 63

myšlenka volebních obvodů i s nestejnou velikostí, jimž jsou kandidáti přiřazeni, může však být i volební obvod jediný celostátní (například Slovensko nebo Izrael). Poměrný proporční volební systém může být vybaven uzavírací klauzulí stanovující, že subjekty, které ve volbách získají menší procentní podíl hlasů, než je stanoveno (např. 5 %), nejsou v zastupitelském orgánu zastoupeny (Česká republika).

V České republice se poměrný proporční volební systém používá při volbách do Poslanecké sněmovny a krajských a obecních zastupitelstev. Pro rozdělení mandátů se obvykle používá takzvaná D'Hondtova metoda³⁹, která zvýhodňuje strany s velkým ziskem hlasů.

Většinový systém⁴⁰ v České republice funguje pro volby do Senátu. Má menší obvody, za které se do Parlamentu dostává buď jeden (případ ČR) nebo malý počet zákonodárců. Systém je buď jednokolový, nebo dvoukolový. V prvním případě se stává zákonodárcem ten, kdo získal nejvíce hlasů, v druhém případě postupují kandidáti s největším počtem volebních preferencí do druhého kola, kde se mezi nimi rozhoduje.

1.6.2 Metody volebních dělitelů

Názvy nejvíce používaných metod volebních dělitelů se pojí se jmény jejich „vynálezců“: Victor D'Hondt a André Sainte-Lague. Belgičan D'Hondt se zasloužil o to, že právě po něm pojmenovaná metoda byla při tom, když se v jeho zemi poprvé ve volební historii zaváděl v roce 1899 systém poměrného zastoupení založený na stranických kandidátkách. Do roku 1920 se pak tento systém rozšířil do většiny zemí kontinentální Evropy. Jestliže se v Belgii ujala D'Hondtova metoda, pak ve většině skandinávských zemí se uplatnila upravená verze metody, kterou navrhl Francouz André Sainte-Lague.⁴¹

Ve volební reformě v České republice sehrály důležitou roli dvě metody volebních dělitelů: upravený D'Hondt a Imperiali⁴². Samotný upravený D'Hondt je světový unikát,

³⁹ Pojmenována podle belgického právníka a matematika Victora D'Hondta. Používá se v Argentině, Belgii, Bulharsku, České republice, Finsku, Chile, Chorvatsku, Izraeli, Japonsku, Kolumbii, Maďarsku, Makedonii, Nizozemsku, Polsku, Portugalsku, Rakousku, Skotsku, Slovinsku, Španělsku, Turecku a Walesu.

⁴⁰ CABADA, L., VODIČKA, K. *Politický systém České republiky*. Praha, Portál, 2003, ISBN: 80-7178-718 - 3, str. 63

⁴¹ KLÍMA, M. *Kvalita demokracie a volební inženýrství*. Praha, Radix, 2001, ISBN: 80-86031-29-2, str. 64

⁴² Belgický senátor Imperiali

nazývaný někdy podle svého autora „Koudelka dělitel“⁴³. Podle Klímy jsou tyto dvě metody uplatňovány především proto, že v maximální možné míře garantují rovnost a spravedlnost při rozdělování poslaneckých křesel mezi soutěžící strany. Klíma tvrdí⁴⁴, že technika upraveného D’Hondta a Imperialiho je založena na principu, že spravedlivý je takový způsob rozdělování mandátů, který zajišťuje, aby poslanecká křesla byla postupně přidělována nejdříve těm stranám, které vykazují nejvyšší průměr hlasů na mandát.⁴⁵

Podle politologa Tomáše Lebedy⁴⁶ však pochopitelně poměrný princip sám o sobě neříká, jak poměrný bude nakonec výsledek. Výsledná proporcionalita je totiž podle něj v první řadě závislá na velikosti obvodu. *„Ve velkém volebním obvodu, který rozděluje velké množství mandátů, se bude podíl hlasů a podíl mandátů každé strany více méně blížit – tehdy hovoříme o vysokém stupni proporcionality. Naopak v obvodu s několika málo mandáty, v krajním případě pouze se dvěma, bude výsledná proporcionalita významně „znečištěna“ – a to hovoříme o nízkém stupni proporcionality. Přesto se stále jedná o poměrný volební systém...“*⁴⁷

⁴³ Judr. Zdeněk Koudelka byl členem pracovní skupiny pro změnu poměrného volebního systému do Poslanecké sněmovny připravované podle opoziční smlouvy mezi ČSSD a Občanskou demokratickou stranou. Je autorem po něm nazývaného volebního dělitele (též vyrovnávací či upravený d’Hondt).

⁴⁴ KLÍMA, M. *Kvalita demokracie a volební inženýrství*. Praha, Radix, 2001, ISBN: 80-86031-29-2, str. 64

⁴⁵ Tamtéž

⁴⁶ LEBEDA, T., NOVÁK, M. *Volební a stranické systémy. ČR v mezinárodním srovnání*. Dobrá Voda u Pelhřimova: Aleš Čeněk, 2004, ISBN: 80-86473-88-0, str. 20

⁴⁷ tamtéž

2 SPECIFIKA KOMUNÁLNÍCH VOLEB V HLAVNÍM MĚSTĚ PRAZE

2.1 Rozdělení volebních obvodů

Volební obvod je ohraničené území, ve kterém lze v rámci voleb získat předem stanovený počet mandátů. Tento počet je buď pevně stanoven předem, nebo jsou předem dána pravidla, na základě kterých jsou mandáty z kandidátů za volební obvody obsazovány⁴⁸. Jedná se o součást volebních systémů pro územně samosprávné celky, ve kterých nemůže duplicitně kandidovat jeden kandidát do téhož zastupitelského sboru.

Pro volby do zastupitelstva hlavního města Prahy, které plní též funkci krajského zastupitelstva, a voleb do zastupitelstev samosprávných městských částí a městských obvodů v Praze platí, že území působnosti zastupitelstva tvoří jeden volební obvod, avšak rozčlenění území voleb na volební obvody je umožněno § 27 volebního zákona č. 491/2001 Sb.⁴⁹

O rozdělení území obce (čímž se podle legislativní zkratky v § 5 rozumí i samosprávná městská část nebo obvod) na více volebních obvodů může rozhodnout zastupitelstvo příslušného územního celku nejpozději 85 dnů před konáním voleb, přičemž je pevně stanoven počet mandátů, které připadají na jednotlivé volební obvody. Podmínkou je, že v každém volebním obvodu musí být voleno nejméně 5 zastupitelů, v obcích s počtem obyvatel od 10 001 do 50 000 nejméně 7 zastupitelů, v obcích s počtem obyvatel nad 50 000 nejméně 9 zastupitelů. Podle § 45 odst. 1 a 6 se dosažení volebního kvóra 5 % získaných hlasů posuzuje pro každý volební obvod zvlášť.

Pro volby do zastupitelstev územně členěných statutárních měst a hlavního města Prahy nesmí být žádná samosprávná část nebo samosprávný obvod rozdělena do více volebních obvodů pro volby do zastupitelstva města. Volební obvod takového města

⁴⁸ CABADA, L., KUBÁT, M. *Úvod do studia politických věd*. Praha: Eurolex Bohemia s.r.o., 2004. ISBN: 80-86432-63-7, str. 54

⁴⁹ SBÍRKA ZÁKONŮ. *Zákon o volbách do obecních zastupitelstev č. 491/2001 Sb., § 27* [online]. 25. 1. 2013. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/zakon-491-2001-pdf-70022.aspx>

tedy může být definován jen výčtem jeho celých samosprávných městských částí či obvodů. Zákon přitom nestanoví žádná další pravidla, podle kterých mohou být samosprávné části města do volebních obvodů seskupovány, to znamená, že není stanoveno, že by části zařazené do téhož volebního obvodu musely například sousedit nebo si být urbanisticky či zájmově blízké.

Podle Cabady a Kubáta⁵⁰ není rovněž pro obecní volby stanoveno, že by obvody musely být stejné nebo podobné velikosti. Není explicitně stanoveno, zda počet mandátů za jednotlivé volební obvody musí být úměrný počtu obyvatel či oprávněných voličů v těchto obvodech, a tedy ani přípustné odchylky od této úměry. Počet členů zastupitelstva stanoví předchozí zastupitelstvo v rozmezí stanoveném v § 68 zákona o obcích, 128/2000 Sb. A právě tato dikce zákona se v roce 2010 stala manévrem, proti kterému protestovaly malé politické strany a sdružení až u Ústavního soudu.

2.2 „Nespravedlivá“ volební pravidla

Rozhodnutím zastupitelstva z června 2010 byla totiž Praha rozdělena na sedm volebních obvodů (ve volbách v roce 2006 se v Praze volilo pouze v jednom obvodu, v roce 2002 v pěti) a zároveň byl snížen počet zastupitelů ze 70 na 63. Zatímco ODS, která si tuto změnu díky své většině v pražském zastupitelstvu prosadila, argumentovala lepší orientací voličů, protože budou mít na volebním lístku menší počet kandidátů, opozice obvinila ODS z manipulace s tím, že takovéto rozdělení škodí malým a středním stranám: na jeden zastupitelský mandát je totiž podle tohoto systému více volebních hlasů. Sociální demokraté argumentovali nutností novelizace Zákona o hlavním městě Praze, který by do budoucna stanovil závazný pokyn postupovat při volbách na území Prahy jako při volbách do kraje. Tím by byl jasně stanoven jeden volební obvod (kraj), počet zastupitelů a nikdo by nemohl uplatňovat volební inženýrství. Návrh však zastupitelstvo zamítlo. Malé politické strany v čele se Stranou zelených (SZ) a Věcmi veřejnými (VV) poté usnesení Zastupitelstva napadly u Ústavního soudu. Ten však dal na jaře 2011 za pravdu Městskému soudu v Praze, který návrh menších politických stran na prohlášení neplatnosti voleb do Zastupitelstva

⁵⁰ CABADA, L., KUBÁT, M. *Úvod do studia politických věd*. Praha: Eurolex Bohemia s.r.o., 2004. ISBN: 80-86432-63-7, str. 54

hlavního města Prahy v říjnu 2010 zrušil s odůvodněním, že výsledky voleb nelze dopředu předvídat stejně, jako dopad nově vymezených volebních obvodů na případnou proměnu voličských preferencí. Výsledek dosud posledních komunálních voleb v Praze tak platí.⁵¹

2.3 Hodnota hlasů a otázka ústavnosti

Zatímco ve volbách konaných v roce 2006 se pražské zastupitelstvo volilo v jediném volebním obvodu, pro komunální volby v roce 2010 bylo připravováno hned pět variant. (pouze jediný volební obvod byl pro komunální volby v Praze aplikován jen ve volbách konaných v roce 1994 a posléze až ve volbách v roce 2006. Ve zbývajících obdobích se v Praze volilo v několika vícemandátových volebních obvodech. Komunální volby v Praze konané v roce 1998 probíhaly v deseti vícemandátových volebních obvodech, následující volby v roce 2002 pak v pěti vícemandátových volebních obvodech⁵².)

Menší politické strany se domnívaly, že skutečnost, že k rozdělení Prahy na sedm volebních obvodů došlo bezprostředně před volbami, je v rozporu s právními a ústavními principy České republiky. Tato námitka však podle Jakuba Charvát⁵³ není na místě, protože Zastupitelstvo hlavního města Prahy postupovalo v souladu s § 27 odstavcem 1 zákona č. 491/2001 Sb. o volbách do zastupitelstev obcí a dodrželo pro vymezení více volebních obvodů lhůtu nejméně osmdesáti pěti dnů před konáním voleb. Charvát však za daleko závažnější problém z hlediska ústavnosti komunálních voleb v Praze považuje fakt, že všechny volební obvody rozdělovaly devět mandátů, ačkoliv z hlediska počtu registrovaných voličů i odevzdaných platných hlasů se jejich

⁵¹ LIDOVKY. CZ. *Potvrzeno: volby v Praze platí. Zvrátit už je může jen Ústavní soud.* [online]. 11. 11. 2010. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/potvrzeno-volby-v-praze-plati-zvratit-uz-je-muze-jen-ustavni-soud-104-/zpravy-domov.aspx?c=A101111_130755_In_domov_spa

⁵² VÝSLEDKY KOMUNÁLNÍCH VOLEB. *Rozdělení hlavního města Prahy na volební obvody v roce 1998 a 2002.* [online]. 12. 2. 2013. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/kv1998/kvs?xjazyk=CZ>

⁵³ CHARVÁT, J., *Komunální volby v Praze a otázka ústavnosti*, Revue Politika 3/2011, ISSN: 1803-8468

velikost lišila. Tato skutečnost pak do jisté míry naráží na problém ústavního požadavku na rovnost volebního hlasu, tedy aby měl každý hlas stejnou váhu.

Ostatní předkládané námitky proti „férovosti“ komunálních voleb v Praze je možné odmítnout - nebo přinejmenším zpochybnit. Pražské zastupitelstvo dodrželo všechny zákonné lhůty pro změnu volebních pravidel. Některé argumenty vznesené proti „férovosti“ voleb je možné vyvrátit s odkazem na nepochopení mechanismu volebního systému. Rovněž platí, že princip rovnosti volebního práva nelze vnímat absolutně; že existují určitá pravidla, jak s ním v praxi nakládat.

Nezpochybnitelné je nicméně tvrzení, že úprava volebních pravidel byla účelová. Platí, že ten, kdo má možnost měnit volební pravidla - a skutečně je mění -, se snaží do procesu institucionální reformy promítnout vlastní zájem. Na druhou stranu ale nutno dodat, že v naprosté většině případů je výsledek volebních reforem jiný, než jaký jejich tvůrci zamýšleli; nezřídka se obrací i proti nim. To je do jisté míry i případ voleb do Zastupitelstva hlavního města Prahy konaných v roce 2010.

3 KOMUNÁLNÍ VOLBY V PRAZE 6 V OBDOBÍ LET 1990 – 2006

3.1 Ustavující volby 1990

Komunální volby 1990 plnily úlohu prvních, zakládacích voleb. A přestože od té doby nenastal žádný zásadní předěl a místní politika se vyvíjí v zásadě kontinuálně, není podle Stanislava Balíka⁵⁴ vhodné jakékoli zakládací volby zahrnovat do časových řad voleb následujících. Navíc, v českém případě voleb v roce 1990 (jak parlamentních, tak komunálních) nebylo stranické spektrum příliš strukturované. Politice dominovalo Občanské fórum, jež na lokální úrovni často tvořilo v roce 1990 předvolební koalice s dalšími demokratickými stranami. Podzimní volby 1990 tak byly mnohem spíše jakýmsi završením tranzitivní etapy na komunální úrovni, započaté o rok dříve listopadovými událostmi roku 1989 a kooptacemi na začátku roku 1990. Výsledky těchto voleb tak nejsou pro dále zkoumaný fenomén zcela relevantní.

3.2 Volby 1994

Komunální volby 1994 byly vůbec prvními volbami, probíhajícími na celém území ČR, které se konaly po rozdělení federace a vzniku samostatné České republiky. Proběhly 18. -19. 11. 1994 a zúčastnilo se jich 62,26% voličů. Konaly se podle nového zákona o volbách do zastupitelstev v obcích, díky němuž došlo ke snížení minimálního počtu zastupitelů ze sedmi na pět a maximálního ze sedmdesáti na pětapadesát.

Novým způsobem byla také upravena kandidatura nezávislých kandidátů a jejich sdružení. Namísto fixního minimálního počtu podpisů v závislosti na velikosti obce byla zavedena hranice relativní – vyjádřena procenty z obyvatel obce. Tato situace zůstala zachována až do současnosti. Byla tak nastolena situace, kdy je ve středně velkých a velkých obcích s více než 14 a půl tisícem obyvatel je jednodušší založit politickou stranu či hnutí než registrovat sdružení nezávislých kandidátů. Především ve volbách 1994, 1998 a 2002 tak účelově vznikla řada místních politických stran s jediným

⁵⁴ BALÍK, S., *Česká komunální politika v obcích s rozšířenou působností*. Praha: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008, ISBN: 978-80-7325-144-4

účelem – kandidatury v komunálních volbách – v roce 1994 to tak v Praze například byly politické strany Iniciativa pražských občanů či Pražané Praze.

Od prvních komunálních voleb na Praze 6 začaly politické subjekty, které se daného volebního klání účastnily, vydávat volební programy, které sloužily jako pomyslná „výkladní skříň“ pohledu jednotlivých politických stran jak na obce, tak na komunální politiku jako takovou. Klíčovými tématy se stala státní správa a samospráva, majetek, finance, územní plánování a rozvoj, bytová politika, bezpečnost, podnikání, doprava, životní prostředí, zdravotnictví, sociální péče, školství, kultura a sport a cestovní ruch. Především v oblasti majetku byly jasně rozpoznatelné rozdíly mezi pravicí a levicí: zatímco pravicové strany, včele s Občanskou demokratickou stranou, ODA či Svobodnými demokraty ve svých předvolebních proklamacích zasazovaly o rychlou privatizaci obecního fondu, levice (především komunisté) hrozili deregulací zbylého obecního bytového fondu, rozprodáváním obecního majetku a následným postupným vylidňováním centra obvodu (především Dejvic a nejbližšího okolí).

Obvodní zastupitelstvo schválilo pro volby 1994 v Praze 6 vytvoření 3 volební obvodů a celkem 103 volebních okrsků⁵⁵:

- I. **Volební obvod:** celé katastrální území Ruzyně a Vokovic, převážná část Liboce, Veleslavína, petřínská část Břevnova a malá část Dejvic v okolí Bořislavky. Obvod byl tvořen územím 36 volebních okrsků.
- II. **Volební obvod:** celé katastrální území Střešovic, většinu Břevnova, malou část Liboce, malou část Veleslavína, část Dejvic. Obvod byl tvořen územím 34 volebních okrsků.
- III. **Volební obvod:** celé katastrální území Bubenče, Hradčan a část Dejvic. Obvod byl tvořen územím 33 volebních okrsků.

V komunálních volbách, které se uskutečnily 18. - 19. listopadu 1994, se pak v této městské části proti sobě postavily následující politické strany a sdružení⁵⁶:

- Občanská demokratická strana (ODS)
- KDU-ČSL

⁵⁵ ŠESTKA, MĚSÍČNÍK OBČANŮ PRAHY 6. Číslo 10/94, ročník II. Praha: Strom, 1994, SK ČR, ISBN: 1000167811

⁵⁶ tamtéž

- ODA
- ČSSD
- KSČM
- DEU
- Pražané Praze
- KAN
- Důchodci za životní jistoty
- SPR-RSČ
- Svobodní demokraté (OH)

Voleb se nakonec zúčastnilo celkem 59% všech obyvatel šestého pražského obvodu⁵⁷. Ti zvolili 39 členů obvodního zastupitelstva.

Politické složení zastupitelstva ve volebním období 1994 – 1998 a počet zvolených mandátů⁵⁸:

- ODS – 15
- ODA – 6
- KSČM – 6
- Koalice KDU-ČSL a KDS – 3
- DEU – 3
- ČSSD – 3
- Důchodci za životní jistoty – 3

Nově zvolené zastupitelstvo, které bylo téměř o polovinu „huběnější“ než to předchozí (mělo již jen 39 členů) zvolilo na svém ustavujícím zasedání 6. 12. 1994 celkem devět členů Obvodní rady, starostu a tři místostarosty⁵⁹. Z devíti radních se

⁵⁷ VÝSLEDKY KOMUNÁLNÍCH VOLEB. *Výsledky komunálních voleb v městské části Praha 6 v roce 1994*. [online]. 30. 1. 2013. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/kv1994/kv1211?xjazyk=CZ&xid=1&xv=1&xdz=5&xnumnuts=1100>

⁵⁸ Ze zastupitelského sboru, zvoleného v roce 1994, jsou dodnes zastupitelé Michal Tryml (v roce 1994 za ODA, dnes TOP09, Dagmar Gušlbauerová (KSČM), Marie Kousalíková (ODS) a Věroslav Gebouský (ODS).

⁵⁹ ŠESTKA, MĚSÍČNÍK OBČANŮ PRAHY 6. *Číslo 10/94, ročník II*. Praha: Strom, 1994, SK ČR, ISBN: 1000167811

stali čtyři tzv. uvolněnými radními, to znamená, že na další čtyřčlenné funkční období opustili svá povolání a stali s placenými profesionály (starosta a místostarostové). Ostatní vykonávali své poslanecké funkce při zaměstnání.

Volba starosty a radních nebyla zdaleka jednoznačnou záležitostí a trvala bezmála deset hodin. Zatímco starosta byl zvolen hned v prvním kole, o složení rady se rozpoutal doslova souboj. Nakonec v ní získala většinu ODS (4 místa plus 1 její nezávislý kandidát), dvě místa patřila zástupcům ODA, jedno KDU-ČSL a jedno DEU⁶⁰.

Zvolené vedení radnice ve volebním období 1994 – 1998:

Starosta – Petr Boček

Místostarosta – Petr Štýbr (ODA)

Místostarostka – Alena Šindlerová (ODS)

Místostarostka – Jaroslava Hešíková (ODS)

Rada:

- Věroslav Gebouský (ODS)
- Dušan Hejbal (nezávislý za ODS)
- Milan Buben (KDS)
- Čestmír Černý (DEU)
- Michal Tryml (ODA)
- Lenka Pokorná (tajemnice, bezpartijní, členem rady ze zákona)

3.3 Komunální volby 1998

Komunální volby 1998 se konaly necelého půl roku po předčasných parlamentních volbách⁶¹. Od toho roku dochází k souběhu parlamentních a komunálních voleb v jednom roce, takže podzimní komunální bývají chápány buď jako potvrzení

⁶⁰ ŠESTKA, MĚSÍČNÍK OBČANŮ PRAHY 6. Číslo 1/95, ročník III., SK ČR, Praha: 1995. ISBN: 1000167924

⁶¹ Došlo k rozštěpení ODS a vzniku US, což se projevilo i na komunální úrovni, byť ne zdaleka v takové míře, jako na úrovni parlamentní. Destrukci prošly koaliční vztahy ODS, KDU-ČSL a ODA, v parlamentních volbách pak poprvé zvítězila ČSSD, kterou na základě tzv. opoziční smlouvy tolerovala ve vládě ODS.

správného rozhodnutí, nebo – a to je dosud případ ODS – jako možnost reparátu za „nepovedené“ volby sněmovní.

Vzhledem k ustavení druhé parlamentní komory – Senátu⁶² – navíc v tomto roce čekaly Prahu 6 vůbec poprvé v historii hned troje volby: do Obvodního zastupitelstva Prahy 6, do Zastupitelstva hlavního města Prahy a zároveň i do výše zmiňovaného Senátu.

Dejvická radnice vstupovala do volebního roku 1998 s optimismem: rozpočet měst a obcí byl v tomto roce vůbec poprvé posílen o daně z příjmů fyzických osob z nezávislé činnosti, a městská část tak důsledkem těchto změn inkasovala od pražského magistrátu 48 milionů korun. To umožnilo politické reprezentaci zabudovat do rozpočtu i výdaje, na které by jinak nezbylo, což byla ve volebním roce nesporná výhoda, kterou radnice beze zbytku využila: projevilo se to především v mnoha rekonstrukcích škol, které dlouho volaly po modernizaci, pokračovala také výstavba azylového domu na Viničce, došlo i na spuštění dlouho odkládané výstavby domu s pečovatelskou službou ve Šlejnické ulici. Podobně příznivý rozpočet zažila radnice naposledy v roce 1992.⁶³

Komunálním tématem šestky číslo jedna se bezesporu stala dostavba Strahovského tunelu. Na podzim 1997 byl totiž právě tento první tubus z budoucích tří slavnostně otevřen za přítomnosti primátora Jana Koukala a starosty Prahy 6 Petra Bočka. Vzhledem k absenci návazných komunikací však na obou jeho stranách (Smíchov a Petyňka) začala v dopravních špičkách denně kolabovat doprava.

Silným tématem se také stala budoucnost starých Střešovic, oblast zastavěná desítkou starých původních dělnických domků.⁶⁴ Starousedlíkům vadila přítomnost squatterů, zároveň ale tlačili na radnici, aby politici při jednáních o nových majitelích, za každou cenu zachovali génus loci tohoto místa.

⁶² Postavení Senátu upravila Ústava v roce 1992, první volby do něj se podle zákona č. 59/1996 konaly v roce 1998

⁶³ ŠESTKA, MĚSÍČNÍK OBČANŮ PRAHY 6. *Číslo 1/98, ročník VI.* Praha: 1998, SK Praha ISBN: 1001066820

⁶⁴ Za minulého režimu mělo dojít v oblasti starých Střešovic k plošné demolici a výstavbě nových objektů pro potřeby diplomatického sboru. Rázovité domky byly tehdy státem odkoupeny a poté pustly. Po roce 1989 byly některé z nich vráceny původním majitelům, jiné však zůstaly v majetku pražského Magistrátu, a coby neobydlené a chátrající budovy se k velké nelibosti starousedlíků staly útočištěm squatterů.

Nemalou předvolební kauzou se také staly úvahy pražského Magistrátu umístit rozhlasovou stanici Svobodná Evropa (RFE) do Dejvic, do bezprostřední blízkosti základní školy Chitussiho. Proti těmto úvahám vzniklo několik desítek petic.

Na podzim 1997 také (i v souvislosti s vládní krizí) došlo na radnici k personálním obměnám a naplno se tak projevil důsledek rozštěpení ODS a vzniku Unie svobody (US). K výrazným změnám na kandidátce pro nadcházející komunální volby však došlo především v primárkách místní ODS, kde jednoznačným rozhodnutím oblastního sněmu ODS přišel vlivem tehdejšího oblastního předsedy a dnešního europoslance Jana Zahradila o svůj post volebního lídra dosavadní starosta Petr Boček, který byl nahrazen vycházející politickou hvězdou Pavlem Bémem.

Komunální politika začala být v tomto roce chápána jako důležitý prostor, ve kterém je možné uhájit základní směr polistopadové transformační cesty. I samo vedení radnice, které bylo stoprocentně obsazeno pravicovými politiky, chápalo, že řešením volebního úspěchu je společný postup při bojkotu „hrozícího sociálně-demokratického“ experimentu. V posledním předvolebním čísle radničního zpravodaje Šestka⁶⁵ proto všichni radní včetně starosty ve stručnosti popsali své úspěchy i neúspěchy uplynulých čtyř let.

Názory vedení radnice na úspěchy a neúspěchy městské části v letech 1994 – 1998⁶⁶:

Petr Boček (ODS), starosta:

Plus: *„Praha 6 je jedna z nejlépe hospodařících městských částí, je tak hodnocena z hlediska bezpečnosti, investorů atd. Ve větší míře, než v jiných částech Prahy rekonstruujeme parky, školy, školní hřiště, nahradili jsme více než 70 koksových kotelen plynovými, podpořili jsme činnost policie.“*

Minus: *„Nedořešené záležitosti kolem hotelu Praha. Nepodařilo se mi přesvědčit většinu kolegů na radnici, že to podstatné je změna přístupu. Pokud zůstane u toho, že*

⁶⁵ ŠESTKA, MĚSÍČNÍK OBČANŮ PRAHY 6. Číslo 1/98, ročník VI. Praha: 1998, SK Praha
ISBN: 1001066820

⁶⁶ tamtéž

každý bude přemýšlet jen o tom, jak dosáhnout nějakého dílčího cíle, se kterým by se mohl veřejně prezentovat, daleko se nedostane. Spravovat veřejné věci prostě vyžaduje souhru, společný cíl. A kdo uvažuje jen o přínosech pro osobní pozici, ten se dříve či později začne takovým způsobem práce cítit ohrožován“.

Jaroslava Hešíková (Unie Svobody) místostarostka:

Plus: „Viditelně se zlepšila péče o veřejnou zeleň a čistota Prahy 6. Základem této změny bylo více finančních prostředků na veřejnou zeleň“.

Minus: „Rozladěna jsem pomalým postupem privatizace bytového fondu a nepochopitelným postojem některých radních Hlavního města, který záměr Prahy 6 zbrzdil o sedm měsíců. Výrazným neúspěchem se stal současný stav hotelu Praha, o jehož budoucnost jsme v zastupitelstvu svedli nejednu bitvu. Výsledkem zpomalování prodeje hotelu, o kterém jsme v zastupitelstvu rozhodli v roce 1997, je – abychom jej nemuseli zavřít – nutnost „vpíchnout“ zadlužené a.s. hotelu Praha další finanční injekci. Tato léčba nás za poslední dva roky stála více, než částka, věnovaná na oblast životního prostředí na celý rok 1997“.

Alena Šindlerová (ODS) – místostarostka:

Plus: „V oblasti školství došlo k rekonstrukci mnoha škol, začala výstavba domu s pečovatelskou službou ve Šlejnické ulici, v rámci privatizace byly postupně předávány polikliniky předem určeným zájemcům. Změnou financování LDN došlo k úspoře 15 milionů korun ročně. Zrekonstruováno bylo Dejvické divadlo, kulturní dům Delta na Dědině a kulturní centrum Kaštan na Břevnově“.

Alexander Holub (ODA), radní:

Minus: „Současné volební období bylo těžkopádné. Řada věcí se zbytečně začínala od nuly. Postupně vzniklo několik osobních a pseudopoetických šarvátek, které rušily atmosféru a brzdily práci. Nedařilo se vytvořit prostředí pro rychlou a efektivní práci. To se týká jak úředníků, tak Zastupitelstva. Důsledkem toho bylo pak značné zpomalení toho, co si zastupitelstvo předsevzalo. Nejsem proto s výsledky práce spokojen“.

Petr Konětopský (US), radní:

Minus: „Asi největší chybou bylo založení akciové společnosti Hotel Praha. Kdyby se městská část rozhodla hotel Praha prodat již v roce 1995, mohlo to být dávno vyřešeno“.

Jan Winkler (US), radní:

Plus: „V roce 1996 schválilo zastupitelstvo prodej několikasetmilionového majetku – hotelu Praha, protože podnikatelská činnost v této oblasti nepřinášela v posledních letech žádné zisky a hotel začal odčerpávat rozpočtové peníze na nutné náklady. Recesí poptávky po hotelových službách všeobecně a absencí profesních možností obce byl východiskem prodej hotelu. Získané peníze budou podle finančního plánu vynaloženy tam, kde budou nejvíce potřebné (školství, bezpečnost, životní prostředí aj.)“.

Minus: „Nepodařilo se dotáhnout do konce privatizaci. Podle statutu hlavního města Prahy a následných pravomocí vůči městské části došlo k pozastavení privatizace bytového fondu. Důvodem byla vysoká privatizační kvóta, která stanovila ponechání si 20% původního bytového fondu v majetku hlavního města Prahy. Nejen vysoké procento vlastnictví bytových domů, ale i nekoordinovaná a živelná privatizace na ostatních městských částech způsobila disproporce v možnosti další privatizace právě v Praze 6. Městská část nemůže ze svých prostředků vykládat finance na revitalizaci zbytečně rozsáhlého bytového fondu a tendenci odprodeje domů občanům za přiměřené ceny je nutné prosadit a navrženou kvótu rapidně snížit“.

Obvodní zastupitelstvo městské části mělo mít i v dalším čtyřletém funkčním období celkem 39 členů. Své kandidáty pro volby do obvodního zastupitelstva vyslalo na volební kolbiště celkem 11 politických stran, hnutí a seskupení.

Volební soupeři v komunálních volbách v Praze 6 v roce 1998⁶⁷:

- ČSSD
- Dohoda pro Prahu
- Důchodci za životní jistoty
- Humanistická aliance
- KDU-ČSL
- KSČM
- ODA
- ODS
- Strana Konzervativní smlouvy
- Unie Svobody
- SPR-RSČ

Jak již bylo řečeno výše, volební programy jednotlivých politických stran se lišily jen mírně, společnou řeč nacházely především v otázkách dokončení privatizace bytového fondu, dokončení prodeje hotelu Praha, veřejné zeleně, či vyřešení otázky starých Střešovic.

Vůbec poprvé se ve volební kampani v Praze 6 objevil motivační volební dopis, který prostřednictvím placené inzerce v tisku distribuovala obyvatelům městské části ODS v čele se svým volebním lídrem Pavlem Bémem. *„Naši kandidátku jsme sestavili z celé řady nových tváří, od nichž si mnoho slibujeme. Ve velké většině jsou to lidé, kteří vstoupili do ODS až po sarajevském atentátu a kteří jsou plni chuti a dobré vůle převzít svou odpovědnost za správu věcí veřejných. Patřím k nim také já.*

- *Chceme naslouchat občanům a zabývat se tím, co je skutečně trápí. Provedli jsme vlastní průzkum veřejného mínění, abychom zjistili, co obyvatelům Prahy 6 nejvíc vadí a co by chtěli do budoucna zlepšit: nepořádek na ulicích a veřejných prostranstvích, dětská hřiště a parky znečištěné od psů, neošetřovaná zeleň, ale také nedostatečná správa obecního bytového fondu, málo viditelná Městská policie, nedořešená doprava a řada věcí, které nám všem každodenně ztrpčují život.*

^{67 67} Šestka, měsíčník občanů Prahy 6, číslo 1/98, ročník VI. Praha: 1998, SK Praha ISBN: 1001066820

- *Chceme komunální volby vyhrát. Na radnici si přejeme stabilní většinové uspořádání, které nebude záviset na jednom hlasu. V radě zastupitelstva si přejeme klidné a věcné debaty, nikoliv soupeření osobních ambicí, které ve svém důsledku negativně ovlivňuje i chod celého úřadu*“, stálo v Bémově dopise občanům Prahy 6⁶⁸.

Placenou inzerci využili ke svým volebním heslům i některé další kandidující politické subjekty: Strana konzervativní smlouvy ústy svého předsedy Ivana Maška⁶⁹ například ve svých volebních materiálech hlásala: *„Jsme stranou novou, nemůžeme tedy říci, toto jsme vykonali a podle toho nás sudíte. Jsme ale normální lidé, kteří v Praze 6 žijí a pohybují se tu s otevřenýma očima, se svým vlastním rozumem a často s bezmocným vztekem. A proto jsme se rozhodli v těchto volbách kandidovat. Rozhodnete-li se dát nám ve volbách svůj hlas, nemůžeme vám pochopitelně zaručit, že splníme všechny vaše představy, v politice jsou kompromisy vždy nutné, nesmí však znamenat bezprincipiálnost a bezcharakternost“*.

Unie svobody, politická strana, která vznikla po skandálu s financováním a následném rozkolu uvnitř ODS na podzim 1997, se v kampani omezila pouze na reklamní vtíp v podobě kreslených postaviček Václava Havla a Václava Klause, mířící s pilou a sekyrkou k libanonskému cedru s větou: *„Opravdu si myslíš, že to pomůže?“⁷⁰*

Konkrétními politickými sliby nehýřila v kampani ani ODA – na jejích propagačních materiálech se zase objevily tyto věty: *„Zcela jiný volební program, žádná obecná hesla. Chcete, abyste se při návštěvě úřadu necítili jako mimozemšťani? Abyste rozuměli co se tu děje? Abyste měli jistotu o trvalé snaze radnice zpříjemnit vám život v Praze 6⁷¹?“*

Komunální volby proběhly na Praze 6 v roce 1998 při zachování stejného počtu volebních obvodů (3) i okrsků (103), jako v předchozích komunálních volbách. Volební

⁶⁸ ŠESTKA, MĚSÍČNÍK OBČANŮ PRAHY 6. Číslo 1/98, ročník VI. Praha: 1998, SK Praha ISBN: 1001066820

⁶⁹ Ivan Mašek: 1990 – 1992: OF, 1993 -1998: ODA, 1998 – 2010: Strana konzervativní smlouvy, 2010 – dosud: TOP09

⁷⁰ ŠESTKA, MĚSÍČNÍK OBČANŮ PRAHY 6. Číslo 1/98, ročník VI. Praha: 1998, SK Praha ISBN: 1001066820

⁷¹ tamtéž

účast však oproti roku 1994 poklesla o téměř 11%: k volebním urnám tentokrát dorazilo 49,59% voličů, kteří zvolili stejně jako minule 39 členů obvodního zastupitelstva.

Politické složení zastupitelstva ve volebním období 1998 – 2002 a počet zvolených mandátů⁷²:

- ODS – 15
- US - 8
- ČSSD – 7
- KSČM – 5
- KDU-ČSL – 3
- ODA – 1
- Dohoda pro Prahu – 1

Nové zastupitelstvo, které z voleb vzešlo, si ze svých řad zvolilo novou obvodní Radu, nového starostu a jeho zástupce. Vzhledem k výsledku voleb došlo ke koaliční dohodě mezi ODS (14 mandátů) a Uníí svobody (8 mandátů). Na ustavujícím jednání Zastupitelstva, které se konalo 30. listopadu 1998, byl zvolen starosta, jeho čtyři zástupci a další čtyři členové obvodní Rady.

Zvolené vedení radnice ve volebním období 1998 – 2002⁷³:

Starosta - Pavel Bém (ODS)

Místostarostka – Jaroslava Hešíková (US)

Místostarosta – Jiří Vihan (ODS)

Místostarostka – Marie Prágrová (US)

Místostarosta – Tomáš Chalupa (ODS)

⁷² Ze zastupitelského sboru, zvoleného v roce 1998, jsou dodnes zastupitelé Michal Tryml (v roce 1994 za ODA, dnes TOP09, Dagmar Gušlbauerová (KSČM), René Pekárek (ČSSD), Jaroslava Trnková (ČSSD), Marie Kousalíková (ODS), Tomáš Chalupa (ODS), Pavel Bém (ODS) a Věroslav Gebouský (ODS).

⁷³ ŠESTKA, MĚSÍČNÍK OBČANŮ PRAHY 6. Číslo 1/99, ročník VII, SK ČR, Praha: 1999, ISBN: 1001132527

Rada:

Marie Kousalíková – (ODS)

Petr Konětopský (US)

Petr Martan (ODS)

Miloslav Švejcár (US)

V programovém prohlášení, ke kterému se radnice Prahy 6 pro nadcházející čtyři roky zavázala, byl mezi jinými vyrovnaný rozpočet, jízdní kola pro strážníky, umístění zpomalovacích retardérů na silnice u přechodů a škol, dokončení hotelu Praha, postupná rekonstrukce veřejné zeleně, dostavba domu s pečovatelskou službou ve Šlejnické ulici, a rekonstrukce Písecké brány, tolerančního hřbitova v Ruzyni nebo poutní cesty z Lorety do Hájku u Prahy. Sám starosta Pavel Bém k tomuto programovému prohlášení v měsíčníku Šestka v lednu roku 1999 řekl: *„Chci leccos změnit. Například odkládání definitivního řešení problémů, spojených s hotelem Praha může mít zcela zhoubné důsledky, a to nejenom pro samotný hotel, ale také přeneseně pro městskou část. To si musí uvědomit celé zastupitelstvo. Nedopustím, aby převládly partikulární zájmy jedné lobbistické skupiny nad zájmem celé městské části. ODS šla do voleb s pěkným heslem „Škola je ozdobou obce“ a já bych velmi rád, aby se toto heslo stalo skutečností“⁷⁴.*

3.4 Komunální volby 2002

Komunální volby v roce 2002 proběhly již za upravených zákonných podmínek. Odkaz na snahu změnit komunální volební systém obsahovala již opoziční smlouva ČSSD a ODS z roku 1998, teprve v takzvaném tolerančním patentu z ledna 2000 se však poprvé objevila přímo pasáž věnovaná komunálnímu volebnímu systému⁷⁵. Na

⁷⁴ ŠESTKA, MĚSÍČNÍK OBČANŮ PRAHY 6. Číslo 1/99, ročník VII, SK ČR, Praha: 1999, ISBN: 1001132527

⁷⁵ ODS a ČSSD se v Dohodě č. 2 o základních parametrech změny volebního systému zavázaly přijmout úpravu, která by (1) zavedla uzavírací klauzuli, (2) změnila metodu rozdělování mandátů tak, aby nedocházelo k nerovnému vztahu mezi počtem získaných hlasů a získaných mandátů, (3) zvýšila počet zastupitelů, po jejichž odstoupení dojde k vypsání nových voleb a (4) zvýšila procento hlasů pro kandidáta umožňující změnu pořadí na kandidátce.

základě této dohody skutečně vznikl vládní návrh komunálního volebního zákona, který zachoval pětiprocentní klauzuli a zakotvil klasickou d'Hondtovu metodu⁷⁶.

I v tomto roce se v Praze 6 konaly ve stejném termínu, jako komunální volby také volby do Senátu: a to jednak v okrscích, zahrnující katastrální území Bubeneč, kde končil mandát dosluhujícího senátora a tehdy vlivného podnikatele Václava Fischera, a dále pak nově v důsledku změny hranice volebního obvodu také v okrscích katastrálního území Hradčany a Střešovice. Voliči také, stejně jako v předešlém volebním „superroce“ 1998, rozhodovali o složení 70tičlenného Zastupitelstva hlavního města Prahy.

V Praze 6 došlo navíc k demografickým a geografickým změnám, které – přestože na samotný výsledek komunálních voleb neměly zásadní vliv – v dlouhodobém horizontu posílily vliv lokální politické reprezentace na „velkou“ pražskou politiku. Po patnácti letech se totiž Dolní Sedlec na základě přání svých občanů vrátil „pod křídla“ Prahy 6 a stal se jejím desátým katastrálním územím. K Městské části Praha 6 tak bylo připojeno území o rozloze 0,5 km² a více než 300 občanů Dolního Sedlce se stalo součástí největšího pražského územního celku o rozloze 42 km². Praha 6 se tak stala co do rozlohy největší a co do počtu obyvatel (99 481) druhou největší městskou částí hlavního města.

Vlivem výše popsaných volebních změn nebyla Praha 6 tentokrát rozdělena do volebních obvodů, všichni voliči tak vybírali členy Zastupitelstva ze všech navržených kandidátů. Způsob úpravy hlasovacích lístků, jehož rozměry vůbec poprvé doznaly podoby rozměrných „plachet“ musel být uveden na doprovodném letáku, který voliči obdrželi současně s hlasovacími lístky.

Praha 6 se tak rázem stala jednou z „obcí“ s největším hlasovacím lístkem. A to jak do velikosti, jako co do počtu kandidátů. Na hlasovacím lístku totiž bylo celkem uvedeno 367 jmen z 10 volebních stran. Některé komise si musely při ručním sčítání na pomocné archy udělat a poté sečíst až 22 000 čárek. Nepočítaje další hlasovací lístky z voleb do Zastupitelstva hl. města, které probíhaly současně a z druhého kola

⁷⁶ Viz kapitola 1.6.2.

voleb do Senátu, s nimiž si muselo poradit 24 okrsků z Bubence, Hradčan a Střešovic⁷⁷.

Dejvická radnice měla za sebou objektivně velmi úspěšné čtyři roky téměř bezproblémového vládnutí: objem rozpočtu se během čtyř let zvýšil z necelých 500 milionů korun na 850, dluhy byly předčasně splaceny a finanční rezervy byly díky pokračující privatizaci bytového fondu téměř trojnásobné. V závislosti na růstu peněz v obecní kase se zvyšovaly investiční výdaje: na investice se v Praze šest vydalo mezi lety 1998 až 2002 více než 755 milionů korun⁷⁸. Na „Šestce“ se snížila i kriminalita: z nulového počtu strážníků – okrskářů v roce 1998 se jejich počet ustálil na čísle 27, byl spuštěn kamerový systém, fungovat začal i antisprejerový program „Stop graffiti“. Radnice spustila tzv. „chodníkový program“ postupného obnovování a rekonstrukcí chodníků a cest, stejně tak, jako systém revitalizace parků a veřejných prostranství v režimu 4 až 5 nových parků ročně. Na ulicích se objevily koše na psí exkrementy, nový kabát dostalo Dejvické divadlo, Písecká brána i poutní cesta z Lorety do Hájků u Prahy. V městské části dostaly prostor třídy a alternativním výukovým programem – Waldorfská a Montessori, azyl tu po letních povodních roku 2002 našly Bambini di Praga i Divadlo Semafor. Radnici se po létech průtahů podařilo prodat i kontroverzní hotel Praha.

„S odstupem čtyř let mohu říci, že Praha 6 byla krásnou, zůstává krásnou a jistě do budoucnosti stále krásnou bude. My jsme se pokusili řešit bolavá místa v oblasti dopravy, bezpečnosti či životního prostředí. Něco se nám povedlo, něco se nepodařilo dotáhnout do konce, ale tak to v politickém životě chodí. Nesmírně si vážím obrovského nasazení všech mých kolegů na radnici, práce úřadu městské části, zastupitelstva a v neposlední řadě vlastně všech vás, občanů, kteří se zapojili do obnovy města a Prahy 6, a to jak prací, tak i svými názory, byť někdy kritickými, které ukázaly na existující problém, ale zároveň navrhly jeho řešení. Jsem přesvědčen, že právě ve zcela otevřeném vztahu politického vedení radnice a Pražanů, vůči kterým je politik zodpovědný, může být skryt klíč k úspěchu komunální politiky,“ uvedl pro měsíčník Šestka starosta této městské části Pavel Bém⁷⁹. Ačkoliv sám byl volebním

⁷⁷ŠESTKA, MĚSÍČNÍK OBČANŮ PRAHY 6. Číslo 10/02, ročník X. *Ohlédnutí za čtyřmi roky volebního období.* [online]. 30. 1. 2013. Dostupné z: <http://www.sestka.cz/index.php?clanek=851>

⁷⁸ŠESTKA, MĚSÍČNÍK OBČANŮ PRAHY 6. Číslo 11/02, ročník X, *Slovo starosty* [online]. 30. 1. 2013. Dostupné z: <http://www.sestka.cz/index.php?clanek=836>

⁷⁹ tamtéž

lídrem své mateřské strany ODS pro Prahu 6 i v těchto komunálních volbách, jeho osobní ambice v té době byly již daleko vyšší: politik, jehož politické preference podle průzkumů veřejného mínění dosahovaly v předvolebních měsících roku 2002 jen těžko uvěřitelných 69%, aspiroval již v té době na post pražského primátora, který byl po povodňovém debaklu Igora Němce⁸⁰ neobsazen.

Právě srpnové povodně se staly jasným tématem číslo 1 komunálních voleb. Nebylo se co divit: oblast Dolní Sedlice, který se na základě přání svých občanů vrátil „pod křídla“ Prahy 6 a stal se jejím desátým katastrálním územím, je zároveň geograficky nejnižším bodem hlavního města, dopady pětisetleté vody v této oblasti byly proto katastrofální. Obnova, rekonstrukce a „touha po normálu“ se tak staly vlnkovou lodí všech kandidujících politických subjektů.

Své 45 členné zastupitelstvo si ve volbách, které se konaly 1. – 2. listopadu 2002 vybralo celkem 36 996 voličů z 85 408 možných. K urnám tedy přišlo dohromady asi 43 procent voličů, což bylo opět méně, než v předchozích komunálních volbách. Výsledky voleb pak do puntíku odrazily suverénnost ODS, s jakou během uplynulého volebního období vedla městskou část, a potvrdily obecná očekávání.

Politické složení zastupitelstva ve volebním období 1998 – 2002 a počet zvolených mandátů⁸¹:

- ODS – 20
- Demokraté Jana Kasala (JDK) – 7
- ČSSD – 7
- KSČM – 6
- KDU-ČSL – 3

⁸⁰ Igor Němec se v červnu 2002 se stal pražským primátorem poté, co funkci a ODS opustil dosavadní primátor Jan Kasl. Ve stejném roce zasáhla Prahu ničivá povodeň. Památným se stal jeho výrok z 13. srpna 2002 v 19 hodin (povodňová vlna se tehdy blížila ke svému maximu), kdy prohlásil: „*Já bych řekl, že Praha není ohrožena. Situace je, bych řekl, nadmíru výtečná. Všechny orgány pracují, jak mají. ... Tak přiteče víc kubíků... To, o kolik stoupne, asi není v tuto chvíli důležité, protože jestli to je o 20, 10 centimetrů... Důležité je, že se ta zatopená plocha rozšiřovat nebude...*“ Po zdrcující kritice, která se na jeho hlavu z důvodu nezvládnutí situace v krizové situaci snesla, již na primátorský post nekandidoval a ODS oficiálně nominovala právě Pavla Béma.

⁸¹ ŠESTKA, MĚSÍČNÍK OBČANŮ PRAHY 6. Číslo 10/02, ročník X. *Zastupitelstvo dá Praze 6 nového starostu až po Mikuláši*. [online]. 30. 1. 2013. Dostupné z: <http://www.sestka.cz/index.php?clanek=690>

- US-DEU - 2

Ustavující zastupitelstvo, které vzešlo z voleb, si ze svých řad zvolilo 6. prosince 2002 nového starostu a jeho zástupce. Dosavadní starosta Pavel Bém již nekandidoval, protože dva týdny před tím se stal primátorem celé Prahy a na svou uvolněnou židli doporučil bývalého novináře, tiskového mluvčího Václava Klause a v posledních čtyřech letech i místostarostu a svou pravou ruku Tomáše Chalupu. Ten nakonec v rámci koaličních jednání přistoupil na dohodu se sociálními demokraty a lidovci, se kterými nakonec podepsal koaliční smlouvu.

Zvolené vedení radnice ve volebním období 2002 – 2004:

Starosta - Tomáš Chalupa (ODS)

Místostarosta – Marie Kousalíková (ODS)

Místostarosta – Jaroslava Trnková (ČSSD)“

Rada::

Jiří Hermann (KDU-ČSL)

Jan Holický (ODS)

Jan Šafr (ČSSD)

Lenka Pokorná (tajemnice, člen rady ze zákona)

Programové prohlášení Rady Městské části Praha 6 pro období 2002 – 2006 bylo v březnu 2003 definováno jako „základní politický a strategický dokument, ve kterém jsou shrnuty postoje, priority a cíle výkonného orgánu samosprávy v oblasti dalšího rozvoje Prahy 6 ve všech oblastech týkajících se života občanů městské části, v oblasti řízení městské části i styku radnice s veřejností.“ Program byl od počátku postaven na koaliční dohodě o spolupráci mezi Občanskou demokratickou stranou, Českou stranou sociálně – demokratickou a Křesťanskodemokratickou unií – Československou stranou lidovou. Rada se pro nadcházející čtyři roky vládnutí zavázala dále navyšovat počet městských strážníků a instalovat bezpečnostní kamery, usilovat o prodloužení metra na letiště v Ruzyni a zahájení výstavby městského okruhu ze Strahovského tunelu na Pelc-Tyrolku, zvýšit počet parkovacích míst, rozšířit chodníkový program, prosadit monitorovací pult pro zvýšení bezpečnosti seniorů, pokračovat v privatizaci bytového fondu nebo vybudovat moderní aqvapark na koupališti Petyňka. Starosta Tomáš

Chalupa (ODS), který v čele radnice vystřídal Pavla Béma, slíbil do konce prvního čtvrtletí roku 2003 zpracovat střednědobý plán strategických akcí, který by programové prohlášení popsal ve finančním vyjádření. „V tuto chvíli známe předběžné propočty a mohu prohlásit, že Praha 6 je okamžitě, aniž by přijala jakýkoli úvěr a neměla do budoucna žádné další příjmy, schopna financovat zhruba 55 procent projektů z našich úspor. Budeme-li pokračovat v rozumné finanční politice založené na úsporách v běžné spotřebě a uměřeném investování v průběhu následujících čtyř let, jsem optimista,“ prohlásil Chalupa v časopise Šestka v lednu roku 2003⁸².

3.5 Komunální volby 2006

Do volebního roku 2006 vstupovala jako jasný favorit Občanská demokratická strana. Na parlamentní úrovni měla za sebou dvě volební období prožité v opozici, a statut předpokládaného vítěze si držela od ledna roku 2005 až do samotných parlamentních voleb na jaře 2006, ve kterých zvítězila s prozatím historicky nejvyšším volebním výsledkem 35,38%.

Tento trend se potvrdil i na podzim, kdy se konaly komunální volby. Pro představitele ODS na Praze 6, kteří vládli dejvické radnici, se hlavní politickou konkurencí stala ČSSD, se kterou měli občanští demokraté již čtyři roky na radnici podepsanou koaliční dohodu. Část potencionálních voličů – především těch, kteří se ani po čtyřech letech nesmířili s radniční spoluprací ODS a ČSSD - mohla oslovit Strana zelených a další menšinové pravicové subjekty, především pak Sdružení nezávislých kandidátů – Evropsští demokraté (SNK ED)⁸³ Celkově bylo pravicové spektrum více fragmentované a nabídka byla pestřejší, než jak tomu bylo v případě levicového tábora. Komunální volby, naplánované tradičně na podzim, dávaly čekat věrné zrcadlo výsledků, kterých jednotlivé strany dosáhly v parlamentních volbách na jaře.

Komunální volby, které proběhly ve dnech 20 – 21. října 2006 (současně s nimi proběhlo ve třetině senátních obvodů první kolo senátních voleb), se opět konaly

⁸² ŠESTKA, MĚSÍČNÍK OBČANŮ PRAHY 6. Číslo 4/03, ročník XI. *Program radnice do roku 2006 hotov.* [online]. 30. 1. 2013. Dostupné z: <http://www.sestka.cz/index.php?clanek=453>

⁸³ Strana Evropských demokratů byla založena v roce 2002 a dále vedena bývalým pražským primátorem Janem Kaslem. V roce 2004 uspěla v koalici se SNK sdružení nezávislých ve volbách do Evropského parlamentu, po sloučení na počátku roku 2006 vznikla nová strana s názvem SNK ED, která kandidovala jak v parlamentních, tak v komunálních volbách.

v radikálně změněné parlamentní politické situaci. Po jarních parlamentních volbách došlo k nahrazení US-DEU v systému Stranou Zelených (SZ). Především ale nevládní vláda s důvěrou Poslanecké sněmovny, kdy neexistovala parlamentní většina, ani nebyla domluvena tolerance menšinové vládě ODS, která byla v době komunálních voleb v demisi pro nevyslovení důvěry. Komunální volby byly tedy všemi aktéry chápány jako akt, v němž se voliči vyjádří k řešení takzvané patové situace. Podle Stanislava Balíka⁸⁴ tak získaly vedle svého tradičního významu legitimace místních politických představitelů i další význam. Voliči zřejmě skutečně tuto „přidanou hodnotu“ voleb pochopili, a tak se jich zúčastnili v hojnější míře, než ve volbách předchozích. Šlo tak o první mezivolební navýšení účasti v komunálních volbách po roce 1990, zúčastnilo se jich o necelé procento více než v roce 2002 (46,38%).

Před voliče předstupovali představitelé dejvické radnice (tedy především občanští a sociální demokraté) s poměrně silnými argumenty: po letech neúspěšných debat se konečně podařilo s pražským Magistrátem nalézt dohodu o budoucí podobě metra trasy A a přesvědčit magistrátní úředníky o nezbytnosti prodloužení této linky na ruzyňské letiště. Sama městská část se ani za uplynulé čtyři roky nezadlužila a jako jedna z mála v zemi hospodařila s přebytkem. Za čtyři roky se v Praze 6 opravilo 57 obecních komunikací, což bylo víc, než za předchozích 40 let⁸⁵. Dvě třetiny všech základních škol v obvodu se dočkalo rekonstrukce, zprivatizovalo se 7 tisíc bytů⁸⁶. Radnice zapojila do boje s veřejným nepořádkem bezdomovce, odsouzené a nezaměstnané a změnila tak principy sociální politiky. Vznikl unikátní areál volného času Ladronka, který se stal vyhledávanou rekreačně-sportovní lokalitou pro obyvatele celého hlavního města i moderní aqvapark v areálu koupaliště Petynka. Zrevitalizován byl park u břevnovského kláštera, opravena bývalá tančírna Globus, kde našlo po srpnových povodních 2002 novou adresu divadlo Semafor. Přibyli městští strážníci, zpomalovací retardéry, parky.

⁸⁴ BALÍK, S. *Česká komunální politika v obcích s rozšířenou působností*. Praha, Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008, ISBN: 978-80-7325-144-4, str. 56

⁸⁵ ŠESTKA, MĚSÍČNÍK OBČANŮ PRAHY 6. Číslo 10/06, ročník XIV. *Slovo starosty Tomáše Chalupy pro Šestku* [online]. 30. 1. 2013. Dostupné z: <http://www.sestka.cz/index.php?clanek=1543>

⁸⁶ PRAHA 6. *Zpráva o městské části za období 2002 – 2006*. [online]. 30. 1. 2013. Dostupné z: [http://www.praha6.cz/zprava_2002_2006.html?String=Zpr%
E1va+o+M%ECstsk%E9+%E8%E1sti+Praha+6&crc=ff5f845c7aed9633f48ba6b9011d09e5](http://www.praha6.cz/zprava_2002_2006.html?String=Zpr%E1va+o+M%ECstsk%E9+%E8%E1sti+Praha+6&crc=ff5f845c7aed9633f48ba6b9011d09e5)

Vleklým problémem se naopak stala otázka kolem dostavby velkého městského okruhu, jehož výstavbu úspěšně blokoval (a dodnes blokuje) Suchdol i nevyřešená rekonstrukce čistírny odpadních vod. Největším nedostatkem se pak ukázala absence jakéhokoliv velkého obchodního centra v obvodu, jehož výstavba se tak logicky stala marketingovým tahákem všech předvolebních slibů politických stran, kandidujících na Praze 6 v komunální kampani roku 2006.

K volebním urnám přišlo 20. a 21. října 2006 v Praze 6 nakonec 40 137 lidí a volební účast tak v procentech dosáhla na číslo 48,78%. Bylo to o pět procent více než při komunálních volbách v roce 2002 a o téměř dvě procenta více, než byl celorepublikový průměr. I v Praze 6 se tak potvrdil trend „potvrzování“ výsledků parlamentních voleb a také unikátnost situace, která byla blíže popsána na str. 50 této práce.

Vítězem komunálních voleb stala opět ODS, tentokrát však odskok od ostatních kandidujících politických stran byl daleko markantnější, než tomu bylo v minulosti. Od voličů získala nadpoloviční většinu, 56,89 % hlasů a v 45 členném zastupitelstvu tak obsadila 28 křesel. Největší počet preferenčních hlasů vůbec, celkem 23 565, dostal od voličů dosavadní starosta Tomáš Chalupa, který se rozhodl na funkci znovu kandidovat.

Zastupitelstvo v tomto volebním období opustila KDU-ČSL, která s výsledkem 3,88 % nedosáhla na pětiprocentní hranici. Naopak poprvé v šestčlenném zastupitelstvu zasedli zástupci Strany zelených, kteří s výsledkem 8,38 % obsadili čtyři křesla. Na druhém místě se v komunálních volbách umístila ČSSD s 13,93% hlasů. Z dalších stran nejlépe uspěla KSČM se ziskem 9,52 procenta hlasů. Hranici pěti procent hlasů, která zaručuje místa v zastupitelstvu, překročily ještě SNK ED 7,09 procenta. Kromě již výše uvedených lidovců se do zastupitelstva nedostalo ještě sdružení SONOB se Zelenými za ochranu bydlení (1,27%).

Přestože ODS byla v Praze 6 vždy silnou stranou, nadpoloviční většinu v zastupitelstvu získala poprvé. Oproti minulému volebnímu období si polepšila o osm mandátů. ČSSD naopak ztratila v zastupitelstvu jedno místo, přestože získala o půl procenta hlasů více než v posledních komunálních volbách. Dvě židle ubyly také komunistům, během čtyř let je v Praze 6 opustila tři procenta voličů. Evropským demokratům zbyla ze sedmi míst tři.

Politické složení zastupitelstva ve volebním období 1998 – 2002 a počet zvolených mandátů⁸⁷

- ODS – 28
- ČSSD – 6
- KSČM – 4
- SZ – 4
- SNK-ED - 3

Přestože mohla ODS na radnici díky pohodlné většině v zastupitelstvu složit jednobarevnou vládu, nestalo se tak. Šéf vyjednávacího týmu a aspirant na další čtyři roky v roli starosty Tomáš Chalupa se nakonec na koalici dohodl s politickým uskupením SNK Evropští demokraté a podepsali smlouvu, která jim zaručila celkem 31 hlasů v pětáctyřicetičlenném zastupitelstvu. To si poté na svém ustavujícím zasedání na začátku prosince zvolilo nové vedení radnice.

Do čela byl opětovně zvolen dvaatřicetiletý Tomáš Chalupa, který se tak v Praze 6 stal historicky vůbec prvním politikem, který podruhé po sobě obhájil post starosty městské části. Nová rada čítala 9 členů, z nichž šest bylo zvoleno do uvolněných funkcí, tři zbývající pak post radního vykonávali při svém zaměstnání (neuvolnění). Mezi těmito neuvolněnými radními byl i bývalý olympijský vítěz Lukáš Pollert, který se coby nezávislý kandidát na kandidátce ODS objevil společně s Tomášem Chalupou na veškerých předvolebních tiskovinách občanských demokratů. Do opozice odešli po čtyřech letech sociální demokraté, společně s komunisty a nováčkem – Stranou zelených.

Zvolené vedení radnice ve volebním období 2006 – 2010:

- Starosta – Tomáš Chalupa (ODS)
- Místostarosta – Jiří Fárek (ODS)
- Místostarosta – Václav Šírl (ODS)

⁸⁷ ŠESTKA, MĚSÍČNÍK OBČANŮ PRAHY 6. Číslo 11/06, ročník XIV. *Volby v Praze 6 vyhrála ODS, v zastupitelstvu získala většinu.* [online]. 30. 1. 2013. Dostupné z: <http://www.sestka.cz/index.php?clanek=1573>

Rada:

- Jan Holický (ODS)
- Jan Záruba (ODS)
- Ingrid Kejrtová (bez politické příslušnosti, za SNK ED)
- Lukáš Pollert (bez politické příslušnosti, za ODS)
- Věroslav Gebouský (ODS)
- Ivan Juliš (ODS)

Kromě tradičního vedení radnice však zastupitelé na návrh ODS schválili navíc ještě dvě nové funkce dlouhodobě uvolněných zastupitelů. Tou první se stala pozice koordinátora strategického rozvoje s ohledem na stavby a programy na území městské části, které přesahují jedno volební období (např. vnitřní a vnější městský okruh, metro atd.) Tou druhou uvolněnou funkcí se stala pozice předsedy kontrolního výboru. Do obou pozic jmenovalo zastupitelstvo (respektive ODS) sociální demokraty: bývalou místostarostku Jaroslavu Trnkovou a Reného Pekárka. Vítězná ODS podepsala se sociální demokracií dohodu o společném postupu v programových bodech, na kterých se obě strany shodují, ODS však ústy svého staronového starosty Chalupy striktně odmítla, že by šlo o skrytou koaliční smlouvu⁸⁸.

V programovém prohlášení, které vedení radnice předložilo do zastupitelstva v lednu roku 2007, se Chalupa a jeho tým zavázali ke změnám v sociální politice, dokončení obou městských okruhů – nejprve vnější přes Suchdol a poté vnitřní přes Malovanku a Pelc-Tyrolku, rekonstrukci čtyř zbývajících a dosud neopravených základních škol a zahájení rekonstrukcí škol mateřských, nebo dokončit prodej bytového fondu. Radnice slíbila zajistit dostatek parkovacích míst i další zvýšení počtu strážníků – pochůzkářů a také vybudování obchodního centra, které na Praze 6 dosud chybělo.

⁸⁸ ŠESTKA, MĚSÍČNÍK OBČANŮ PRAHY 6. Číslo 12/06, ročník XIV. *Tomáš Chalupa opět starostou*. [online]. 30. 1. 2013. Dostupné z: <http://www.sestka.cz /index.php?clanek=1598>

4 KOMUNÁLNÍ VOLBY V PRAZE 6 V ROCE 2010

4.1 Volby jako marketingový produkt

Tržní chování subjektů politické soutěže je v dnešní době zcela přirozené. Je ovlivněno jednak globálním přístupem k informacím, které produkují rozhlas, televize a internet, které nutí jednotlivé kandidáty i politické strany silně a přímo apelovat na všechny identifikované voličské skupiny a také vzrůstajícím racionálním uvažováním samotných voličů. Ti jsou stále nedůvěřivější ve vztahu ke stranám a politickým kandidátům a daleko promyšleněji než dříve hlasují pro ty kandidáty a strany, o kterých si myslí, že předkládají nejzajímavější voličskou nabídku. Voliči již zkrátka nespolehnou na mínění lídrů politických stran nebo jiných institucí, které jsou přímo zapojeny do politického života. Podle Jablonskiho⁸⁹ pak tyto změny vedou k tomu, že subjekty politické soutěže musí zlepšovat organizaci svých kampaní a vytvářet svou politickou nabídku na bázi marketingových zásad.

Politické subjekty, které se v Praze 6 účastnily komunálních voleb, si v roce 2010 již naplno uvědomovaly, že princip politické soutěže je spjat s marketingově orientovanou politickou kampaní, a že v této soutěži vítězí subjekty, které jsou schopny účinněji a promyšleněji než ostatní aplikovat postupy, založené na marketingové strategii. Tento trend, který v Praze 6 odstartovaly komunální volby v roce 2006, o čtyři roky potvrdil, že politické strany se bez marketingově orientované volební kampaně již neobejdou. Standardní formy kontaktní volební kampaně v podobě předvolebních mítinků, guláše, koláčků a levného piva doplňovaly inzeráty v měsíčníku městské části „Šestka“, billboardy a často i nelegální polepy veřejných ploch, letáky do schránek, nebo od roku 2006 nový a čím dál oblíbenější velkoformátový reklamní nosič v podobě obří kostky, tzv. Cube. Do hry o voličskou přízeň vstoupila navíc tentokrát vůbec poprvé nová média: především pak sociální sítě, která nasměrovaly do té doby především inzertně orientovaný politický marketing na úplně novou cestu.

⁸⁹ JABLONSKI, A., *Politický marketing – úvod do teorie a praxe*. Brno: Barnster a Principal, 2006, ISBN: 80-7364-011-2, str. 10

Kandidující politické subjekty v komunálních volbách 2010 v Praze 6:

- ODS
- ČSSD
- KSČM
- Koalice – Dohoda pro Prahu 6
- Strana Zelených
- TOP09
- Věci veřejné

Volební kampani, stejně jako v předchozích letech, dominovala kampaň občanských demokratů, kteří v Praze 6 mají již od roku 1990 výsadní postavení v čele radnice a mohou tak ve své kampani uplatňovat zbraň nejsilnější: informace. Nejinak tomu bylo i v roce 2010, kdy ODS pod vedením úspěšného starosty Tomáše Chalupy nejprve nechala zpracovat výzkum veřejného mínění na spokojenost s prací radnice od agentury Factum Invenio a zveřejněním jeho výsledků tak prakticky v polovině července odstartovala volební kampaň. Heslo „Podle 72 % občanů se za posledních deset let Praha 6 změnila k lepšímu“ pak ODS využila i ve svých inzerátech, reklamních bannerech a direct mailech.

Obr. č. 1: reklamní poutač ODS v komunálních volbách 2010 v Praze 6

Zdroj: archiv autorky

Politický nováček, TOP09, vsadila ve své komunální volební kampani na osvědčený motiv předsedy strany Karla Schwarzenberga, který se straně vyplatil v jarních parlamentních volbách a volebního lídra „topkařů“ v Praze 6: architektku Evu Smutnou. Z parlamentních voleb zůstal v kampani i základní claim strany – Více než si myslíte - doplněn o lokální rozměr: „I radnice vám může sloužit. Více než si myslíte“

Obr. č. 2: Reklamní poutač TOP09 v komunální kampani 2010 v Praze 6

www.top09.cz

TOP09
S podporou Starostů

**RADNICE VÁM
MŮŽE SLOUŽIT**
VÍCE, NEŽ SI MYSLÍTE

Ing. arch. Eva Smutná
Kandidát na starostu Prahy 6

Zdroj: archiv autorky

Obr. č. 3: Reklamní poutač KSČM v komunální kampani 2010 v Praze 6

CHCEME DOSÁHNOUT:

- vyrovnaného rozpočtu
- dostatečného počtu míst ve školkách
- bydlení za dostupné ceny

Jsme na vaší straně!
VOLTE KANDIDÁTY KSČM

PhDr. Helena Briardová,
kandidátka do Senátu v obvodu
číslo 25, ZHMP a MČ Praha 6

Dagmar Gušlbauerová,
vedoucí kandidátka do ZHMP
v obvodu I a do MČ Praha 6

Zdroj: archiv autorky

Komunisté, kteří od roku 1990 zasedají v zastupitelstvu městské části Praha 6 v opozičních lavicích, mají při každé další kampani do komunálních voleb unikátní příležitost ke kritice běhu věcí i rozhodování radnice, nevěle k přijímání politické zodpovědnosti je však i tentokrát omezila na vágní proklamace o bydlení za dostupné ceny, vyrovnaného rozpočtu a dostatečného počtu míst ve školkách, což byla hesla poplatná spíše zbytku republiky, nežli právě rezidenční Praze 6.

Obr. č. 4: Reklamní poutač Strany Zelených v komunální kampani 2010 v Praze 6

ZELENÁ PRO PRAHU 6

Petra Kolínská
lídryně kandidátky
Strany zelených

Strana zelených

- ✿ Koncepční a ekologicky přiměřený rozvoj Prahy 6
- ✿ Veřejná slyšení o všech důležitých projektech
- ✿ Více kultury v ulicích
- ✿ Modernizovaná železnice na Kladno a letiště sníží počet aut v ulicích Prahy 6
- ✿ Více rodinných center, lepší služby pro seniory

ZA TÍM SI STOJÍME.

www.Praha6.zeleni.cz

Zdroj: archiv autorky

Strana Zelených, politická partaj, která si uplynulé čtyři roky v Praze 6 odseděla v opozičních lavicích, vyrazila do předvolebního klání s programem, jemuž dominoval záměr modernizované železnice na Kladno a letiště (Zelení z politických důvodů záměrně neužívali jinak běžně používaný termín „Rychlodráha“), na propagačních materiálech se pak objevila lídryně kandidátky „Zelených“ Petra Kolínská.

Obr. č. 5: Reklamní poutač Věcí veřejných v komunální kampani 2010 v Praze 6

**„SILNÝ OBČAN,
ZDRAVÁ PRAHA“**

S podporou profesora Jana Švejnara

**MUDr. Martin Jan
STRÁNSKÝ**
nezávislý kandidát na senátora

VĚCI VEŘEJNÉ
POLITICKÁ STRANA

Vážení a milí spoluobčané,

říká se, že politika je o představách a předvídatelnosti. Myslím si, že nejen politika. Když jede kolem černá mercedeska a vystoupí z ní fešák v tmavém obleku s černými brýlemi, většina z nás si vytvoří stereotypní představu o tom, kdo to může být. Vtipem je, že stereotypní představy vychází (alespoň částečně) z životních pravd.

Vyrazit na trasu na základě osobního přesvědčení a snažit se přesvědčit ostatní – to je riziková cesta. Je o tolik rizikovější v naší společnosti, která má o takovýchto pokusech svoji představu. Stále opovrhujeme institucemi, politikou a politiky. Přeci jsme si „zvykli“ na to, že věci nefungují, že ten či onen zástupce – ať je placený firmou, nebo námi, stále krade. A pokud vybíráme, tak většinou mezi těmi známými a zlými. Tento sklon pramení z toho, že je nám lépe s někým, koho vůbec nemáme rádi, ale koho známe, než abychom riskli a sázeli na někoho nového.

Náš tisk nám tyto negativní sklony posiluje. Objektivní zprávy jsou stále pouze částečně předané či omezené, redakční sloupky nezralých a amatérských redaktorů jsou umístěné na první stránce všech deníků. Pítvá se a odsuzuje každý nový fenomén, osoba či strana. A pokud nám to vadí, přestaneme číst noviny. „Je to vždy o tom stejném.“ Právě „to stejné“ mně vadí. A z toho důvodu kandiduji do Senátu.

Věřím, že jsme na prahu další fáze našeho polistopadového vývoje. Nedávné volební výsledky jsou tím důkazem. Chceme změnu. Naše priority se musí stát důležitější pro ty, které zvolíme, aby je za nás prosadili.

Znám to z vlastní zkušenosti a z aktivit posledních dvaceti let. Jako stínový ministr zdravotnictví za VV jsem do vládního programu prosadil nemalou část zdravotních reforem, které, věřím, budou přínosem pro každého občana. Nadace pro podporu žurnalistiky a pro občanská práva, které jsem založil, mají za sebou vybojované kauzy, které měly a mají široký a pozitivní dopad. Nebylo a není to lehké, ale dá se to.

Patřím do rodiny, která byla oddána českému lidu v období první republiky (dokonce již dříve), ale i v době nadecházející. Moji předci založili Lidové noviny, zastávali funkce ministrů v prvorepublikových vládách, bojovali za svobodu českého národa ve druhé světové válce a následně prostřednictvím Svobodné Evropy. Můj otec, děda a praděda tomu věnovali celý život.

Myslím, že pomáhat ostatním je povinností každého, kdo k tomu má prostředky a možnosti. Přesvědčuje mě o tom stále větší počet spoluobčanů. Věřím, že moje dosavadní aktivity a zkušenosti ve zdravotnictví a dalších společenských oblastech, nejen na místní, celostátní, ale i mezinárodní úrovni, jsou důkazem mého smýšlení.

Co ode mne můžete očekávat? Politika bez korupce je nejen možná, ale i nezbytná. Budu prosazovat jasná a čistá pravidla v politice. Dále budu prosazovat takové zdravotnické reformy, které jsou smysluplné a efektivní pro všechny bez ohledu na věk a finanční možnosti. Na zahraničním poli budu usilovat o citlivé pokračování naší integrace do Evropy, kde mohu nabídnout své zkušenosti a kontakty. Rozhodně nezapomenu na spoluobčany Prahy 6 při řešení jejich komunálních problémů, se kterými se denně potýkají, například zcela nepřehledná a netransparentní bytová politika (např. na Strahově), další obavy sesuvu půdy při stavbě tunelu Blanka, celá otázka rozvoje letiště Ruzyně a dostavby metra, nedostatek parkovacích míst u metra a úbytek zelených ploch. Nepřehledný rozvoj naší Prahy nás dráždí a omezuje.

Dalším bodem je naše osobní zdraví a hlavně péče o naše nejstarší, ale i nejmladší spoluobčany, která potřebuje posílení.

Stejně jako Vy, chci silného občana a zdravou Prahu. Vím, jak o to bojovat a vím, kdo pro mě bude rozhodovat. A Vy?

MUDr. Martin Jan Stránský

Postoje, citáty, publicistika a životopis www.martinjanstransky.cz

Zdroj: archiv autorky

Další politický nováček, strana Věcí veřejných, která se o několik let později podle řady médií sama ukázala být marketingovým produktem⁹⁰ jejího faktického předsedy Víta

⁹⁰ TÝDEN. 8. 4. 2011. *Bárta šel do politiky, aby získal ekonomickou moc*. [online]. 31. 1. 2013. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/barta-sel-do-politiky-aby-ziskal-ekonomickou-moc_198551.html

Bárty, se po parlamentním tahu na branku pod claimem „Vyžeňme dinosaury, zastavme korupci a klientelismus,“ omezila na inzerci v podobě dopisu občanům, směřovaného od kandidáta do Senátu pro volební obvod Prahy 6, potomka zakladatele Lidových novin, Martina Jana Stránského a bezobsažné letáčky s claimem, který strana použila v květnových parlamentních volbách.

Česká strana sociálně demokratická mohla jako jedna z mála politických konkurentů vládnoucí ODS v Praze 6 svou volební kampaň založit jednak na faktech a také na úspěších. Bývala sociálnědemokratická místostarostka Jaroslava Trnková, kterou starosta Tomáš Chalupa v roce 2006 po posledních komunálních volbách ustavil radničním koordinátorem pro strategické dopravní stavby, mohla s jistotou poukázat na dostavbu a otevření mimoúrovňové křižovatky Malovanka, která v roce 2010 již třetím rokem sloužila řidičům a na pokračující výstavbu tunelu Blanka, který vede z více jak své poloviny přímo pod povrchem Prahy 6. Ačkoliv sama výstavba tunelu a především její financování budilo a dodnes budí zájem veřejnosti i médií, sama městská část Prahy 6 neměla na tyto záležitosti nikdy žádný vliv a do její kompetence spadalo pouze strategické vyjednávání s vlastníkem celé stavby – pražským Magistrátem. I proto byla funkční doprava jedním z hlavních bodů volebního programu sociálních demokratů na Praze 6.

Obr. č. 6: Reklamní poutač ČSSD v komunální kampani 2010 v Praze 6

Váš tým ČSSD pro Prahu 6

Hlavní body pro Prahu 6

- funkční doprava
- zeleň pro občany, nejen pro oko
- dostupné a udržitelné bydlení
- bezpečná obec
- vstřícnější tvář občanské společnosti
- zdravé finance

<http://praha6.cssd.cz/>

Zdroj: archiv autorky

Poslední z kandidujících politických subjektů, koalice KDU-ČSL, SNK ED a nezávislých, nazvaná Koalice – Dohoda pro Prahu 6, vsadila na claim „Praha 6 – náš domov“, a hesla o neplýtvání veřejnými prostředky a místu, kde se všichni poctiví lidé mohou cítit bezpečně.

Obr. č. 7: Reklamní poutač Koalice – Dohoda pro Prahu 6 v komunální kampani 2010

Praha 6 – náš domov

www.dohodaprahu6.cz

- ✓ kde chráníme zeleň a životní prostředí
- ✓ kde se všichni poctiví lidé mohou cítit bezpečně
- ✓ kde se rozumně hospodaří a neplýtvá veřejnými prostředky
- ✓ kde se nikdo poctivý nemusí bát o střechu nad hlavou
- ✓ kde nebudí korupce ani hazard
- ✓ kde si děti mohou bezpečně hrát a všestranně se rozvíjet
- ✓ kde i senioři naleznou své uplatnění a potřebnou pomoc

1
č.

DOHODA
PRO PRAHU 6

Koalice KDU-ČSL, SNK Evropští demokraté a nezávislých

Zdroj: archiv autorky

4.2 Voličské chování

Volby jsou jedním ze základních prvků demokratického zřízení a zároveň jsou hlavním nástrojem, kterým se občané zapojují do rozhodování o věcech veřejných. Na identifikaci prostorových vzorců volebního chování se zaměřují politologické výzkumy, které se snaží ukázat, kde kandidáti nebo strany získávají svou podporu a určovat, která skupina voličů je nejvíce náchylná k volbě toho kterého kandidáta nebo strany.

Spojitosť mezi volbami na celostátní úrovni a na úrovních nižších souhrnněji vystihuje podle politologa Stanislava Balíka tzv. Cyklický model⁹¹. Podle něj vypadá situace následovně: Po úspěšných volbách, poté, co vláda začne prosazovat některá opatření a realizovat své představy, začne její popularita klesat. Pokles dosáhne maxima právě v polovině jejího funkčního období. Postupně se však situace zlepšuje, popularita jde nahoru a pár týdnů před volbami dosáhne úrovně odpovídající jejím volebním šancím. Proto pokud v tomto mezidobí celostátní vlády dojde k místním volbám, vládnoucí strana dopadne hůř a zvítězí opozice.⁹² Cyklický model ovšem lze v podmínkách České republiky sledovat obtížně, neboť rok konání voleb do Poslanecké sněmovny se v minulosti téměř vždy shodoval s termínem konání voleb komunálních.

Voličské chování v Praze 6 lze jak na úrovni komunální politiky, tak na celorepublikové úrovni označit za unikát. Již od roku 1990 zde totiž ve všech volbách (parlamentních, komunálních i senátní) vítězí pravicoví kandidáti. V komunálních volbách pak jednoznačně kralují Občanští demokraté, a to i v obdobích, kdy ve zbytku republiky vítězí sociální demokraté (rok 1998) či nezávislí kandidáti (trend z posledních tří komunálních voleb, tedy let 2010, 2006 a 2002). Z volebních výsledků je tedy zřejmé, že Praha 6 je trvalou baštou ODS, jejíž kandidáti se v komunálních i parlamentních volbách umisťují na čelních pozicích.

Podporu pravice, respektive ODS lze zdůvodnit především sociologicko-ekonomickou strukturou této městské části: v Praze 6 žije ze všech obvodů hlavního

⁹¹ BALÍK, S., *Česká komunální politika v obcích s rozšířenou působností*. Praha, 2008, ISBN:978-80-247-2908, str. 285

⁹² Foret, M: *Chování a rozhodování voličů*, in Šimíček, V.: *Volby v demokracii*, Brno: Masarykova univerzita, 2012, ISBN 978 -80 -210 -5823 -1, str. 151

města zdaleka nejvíce občanů s vysokoškolským vzděláním (21,4%)⁹³, na druhou stranu zde nalezneme pouze dvě oblasti s typickou panelovou výstavbou: sídliště Dědina a sídliště Červený vrch. Další dvě oblasti s hustší zástavbou – Petřiny a nový Břevnov. Zatímco v první jmenované oblasti se nacházejí vůbec první „panelové“ domy v Praze z 50. let, které svým architektonickým pojetím spíše navazují na prvorepublikové činžovní domy, sídliště nový Břevnov z poloviny 80. let bylo vystavěno tehdejším ministerstvem vnitra pro potřeby vlastních zaměstnanců a jejich rodin. Na tu dobu luxusní, terasovitě vystavěné sídliště je i dnes pro svou jedinečnou polohu vyhledávaným místem k bydlení a na cenové mapě pražských realit patří mezi ty jednoznačně dražší.

Přestože je tedy Praha 6 tradiční pravicovou pražskou městskou částí, komunální volby 2010 vůbec poprvé v novodobé historii prověřily „věrnost“ obyvatel k vládě radnice, kterou od roku 1994 reprezentovali zástupci ODS. Po odchodu Miroslava Kalouska z KDU-ČSL v roce 2009 se totiž na podzim stejného roku na svém ustavujícím sjezdu zformoval nový silný pravicový subjekt – strana TOP09⁹⁴, která na sklonku téhož roku podepsala smlouvu o trvalé spolupráci s regionálním hnutím Starostové a nezávislí (STAN). Strana, hlásící se ke konzervatismu, evropské integraci a kladné profilaci vůči EU, předložila již v předvolební kampani do Poslanecké sněmovny v květnu 2010 komplexní program reformy veřejných financí, zdravotnictví, školství tak, aby v době ekonomické krize mohl stát postupně dosáhnout vyrovnaného státního rozpočtu a zároveň snižování veřejného dluhu, čímž se pro ODS, do té doby nejsilnější stranou na pravé straně politického spektra, stala nejtvrdějším a nejobávanějším soupeřem.

Volby do Poslanecké sněmovny, které se uskutečnily v květnu 2010, dopadly pro TOP 09 nečekaným úspěchem. Strana získala 16,70% všech platných hlasů, což po následném přepočítání na mandáty představovalo 41 křesel v Dolní komoře. A právě na tento úspěch hodlala strana navázat i v nadcházejících podzimních komunálních volbách.

⁹³ PRAHA 6. *Zpráva o městské části za období 2006 – 2010*. [online]. 30. 1. 2013. Dostupné z: [http://www.praha6.cz/zprava_2006_2010.html?String=Zpr%
E1va+o+M%ECsts k%E9+%E8%E1sti+Praha+6&crc=ff5f845c7aed9633f48ba6b9011d09e5](http://www.praha6.cz/zprava_2006_2010.html?String=Zpr%E1va+o+M%ECsts k%E9+%E8%E1sti+Praha+6&crc=ff5f845c7aed9633f48ba6b9011d09e5)

⁹⁴ Název strany je odvozen od slov Tradice, Odpovědnost, Prosperita, číslovka pak označuje rok vzniku strany.

K volebním urnám komunálních voleb do zastupitelstva městské části Prahy 6, které se konaly 15. – 16. října 2010, se nakonec vypravilo 51,08 oprávněných voličů, což bylo od roku 1990 vůbec nejvíc v novodobé historii. Volební lístek do urny vhodilo přesně 38 770 obyvatel Prahy 6⁹⁵. Zdaleka nejvyšší volební účast pak byla ve volebním okrsku číslo 422 (Hanspaulka), kde své volební právo využilo 66,93% všech obyvatel. Naopak nejnižší volební účast zaznamenali statistici ve volebním okrsku číslo 410 (náměstí Svobody v Dejvicích), kam přišlo vhodit svůj hlasovací lístek 21,52% oprávněných voličů.

Z dat Českého statistického úřadu je dále patrné, že voliči v Praze 6 vždy vykazují vyšší volební účast, než činí celorepublikový průměr: v roce 2010 přišlo v rámci komunálních voleb v Praze 6 k volebním urnám celkem 51,08% oprávněných voličů, zatímco celorepublikový průměr v témže roce byl 41,84%⁹⁶. I tyto statistické výsledky můžeme přisuzovat vysoké sociologicko-ekonomické situaci, ve které se většina obyvatel Prahy 6 nalézá.

4.3 Specifika voličské podpory

Existuje několik způsobů, kterými lze popsat a vysvětlit rozložení volební podpory ve společnosti a v prostoru. Podle své povahy jsou to faktory vnitřní, které se odvíjejí od konkrétního stavu volebního obvodu a faktory vnější, které vycházejí z vnějších vlivů, působících na danou lokalitu. Svou roli v chování voličů tak hrají nejenom sociologické faktory, jakými jsou autorita a oblíbenost kandidáta či působení bezprostředního okolí (rodiny, přátel, spolupracovníků) na voliče, ale také jejich osobní motivy. Těmi může být sociální ukotvení, přesvědčení o sounáležitosti s volenou stranou nebo společný názor na řešení některých významných problémů.

Podle zakladatelů teorie konfliktní linie, politologů Seymoura Martina Lipseta a Steina Rokkana⁹⁷, určují voličské chování a specifika voličské podpory vůči politickým

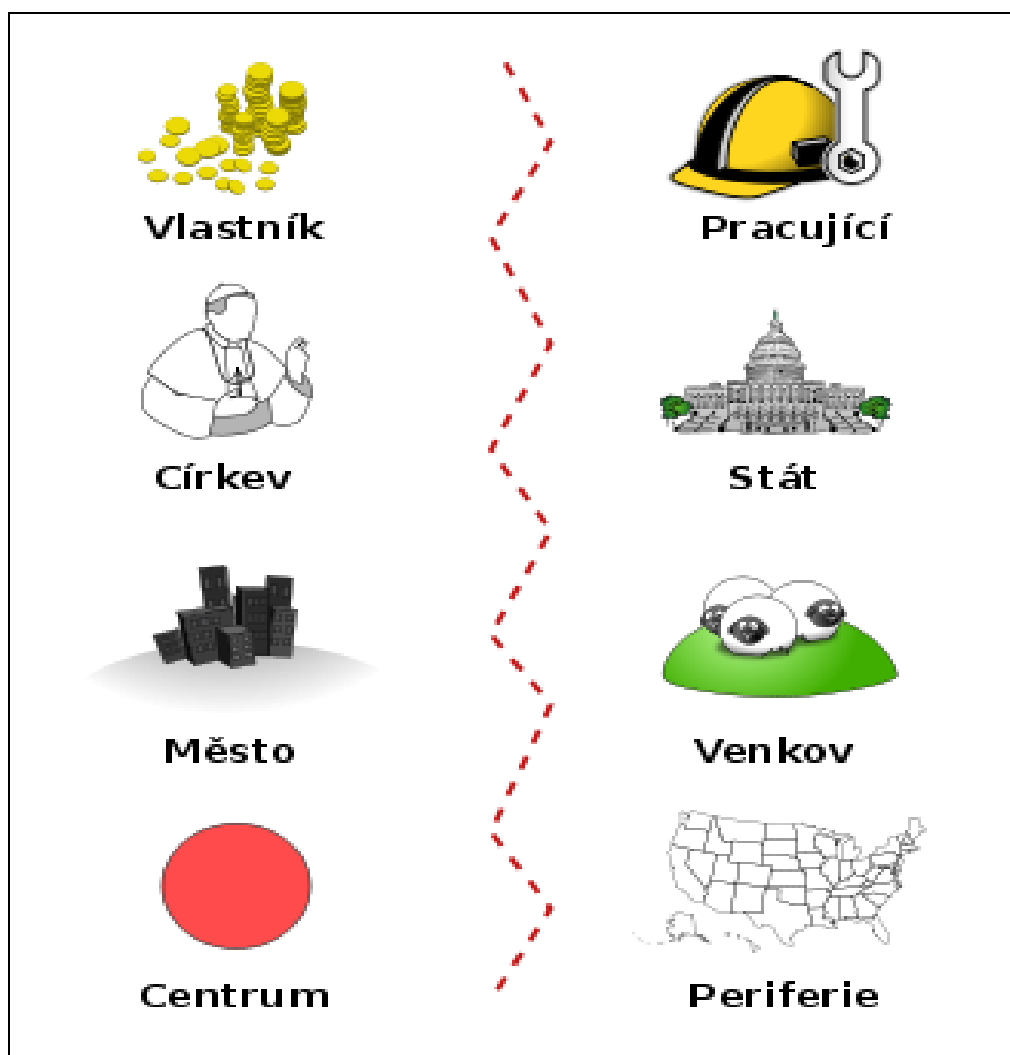
⁹⁵ VÝSLEDKY KOMUNÁLNÍCH VOLEB. Výsledky komunálních voleb v městské části Praha 6 v roce 2010. [online] 31. 1. 2013. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls /kv2010/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=5&xnumnuts=1100&xobec=500178&xstat=0&xvyber=0>

⁹⁶ tamtéž

⁹⁷ LIPSET, S. M., ROKKAN, S., *Party Systems and Voter Alignments*, Transaction Publishers, 2003, ISBN: 80-7330-081-8, str. 115

subjektům a jejich kandidátům sociologické, ekonomické a geografické podmínky, ve kterých voliči žijí.

Obr. č. 8: Faktory, ovlivňující chování voličů podle teorie konfliktní linie:

Zdroj: LIPSET, S. M., ROKKAN, S., Party Systems and Voter Alignments, Transaction Publishers, 2003, ISBN: 80-7330-081-8, str. 115, s úpravou autorky

Tímto postupem můžeme specifické faktory voličské podpory rozdělit do tří hlavních skupin:

- lidé se shodnými charakteristikami sdílí také politické postoje a hodnoty
- rodiče předávají své hodnoty a postoje svým dětem

- politické postoje může měnit skupina, se kterou je volič v intenzivním kontaktu.

Odevzdání hlasu pro určitou stranu není tedy podle výše popsaného výsledkem procesu utváření vlastního voličova rozhodnutí, ale vyjádření sociálních charakteristik, které voliče v podstatě předurčují k volbě určité strany. Sociální prostředí, ve kterém volič vyrůstá, strukturuje jeho postoje a hodnoty, které se pak projevují v příslušnosti k nějaké skupině. Každý z nás tak vědomě či nevědomě náleží k nějaké skupině ve společnosti, která je dána věkem, příjmem, náboženským vyznáním, či jiným společným atributem. Politické strany jen existenci těchto skupin využívají pro mobilizaci své podpory.

Základním východiskem teorie konfliktních linií je také předpoklad, že jedinci, patřící do stejné sociální skupiny – třídy – se ve volbách chovají podobně⁹⁸. Složení obyvatelstva tak podle socioekonomických charakteristik vysvětluje volební chování.

Podle údajů evropského statistického úřadu Eurostat⁹⁹ je české hlavní město pátým nejbohatším regionem Evropské unie. Hrubý domácí produkt v přepočtu na jednoho obyvatele je v Praze 172 procent nad průměrem evropské sedmadvacítky. A šestý městský obvod hlavního města České republiky je zase druhým nejsilnějším obvodem co do přepočtu HDP na jednoho obyvatele. Sídlí zde pět vysokých škol, průměrný věk místních obyvatel je 44 let. Nezaměstnanost se v Praze 6 v roce 2010 pohybovala na 2,8%, obvod měl naopak nejvyšší procento vysokoškolsky vzdělaných lidí v kontextu celé Prahy, celkem 28,6%. Praha 6 je městskou částí s nejlukrativnějšími rezidenčními čtvrtěmi, odhady nemovitosti ve čtvrtích Ořechovka či Hanspaulka suverénně vedou žebříčky cen nemovitostí v celé republice.

Jak již bylo popsáno výše, i díky sociologicko-ekonomickým standardům, které statisticky převyšují celorepublikový průměr, má většina obyvatel Prahy 6 pravicové politické smýšlení a podle tohoto svého postoje se také chová ve všech úrovních volebního systému. I přes politický postoj však samozřejmě chování voličů při komunálních volbách primárně ovlivňuje jejich spokojenost s vedením radnice a jejich práci pro danou obec či město.

⁹⁸ LIPSET, S. M., ROKKAN, S., *Party Systems and Voter Alignments*, Transaction Publishers, 2003, ISBN: 80-7330-081-8, str. 118

⁹⁹ IDNES.CZ. *Praha je pátým nejbohatším regionem v Evropské unii*. [online]. 18. 2. 2010. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/praha-je-patym-nejbohatsim-regionem-v-evropske-unii-fhw-/eko_euro.aspx?c=A100218_154427_eko_euro_spi

Podle průzkumů veřejného mínění, které si radnice nechala na počátku supervolebního roku 2010 zpracovat¹⁰⁰, vyplynulo, že celkem tři čtvrtiny obyvatel Prahy 6 jsou ve velké většině s úrovní života v této městské části spokojeny a domnívají se, že se situace za posledních 10 let zlepšila. Podle tohoto průzkumu, který byl proveden na vzorku 2000 lidí starších 18 let, bylo celkem 92% lidí spokojeno s životem v Praze 6, negativně svůj život v této městské části hodnotil jen jeden z dvanácti obyvatel (8%). Lidé vnímali pozitivně také změny, které v Praze 6 v průběhu uplynulých deseti let nastaly: téměř tři čtvrtiny (72%) je hodnotilo pozitivně, zhruba každý šestý obyvatel (16%) se domnívalo, že od roku 2000 se víceméně nic nezměnilo. Celkem 11% lidí považovalo současný stav za krok k horšímu.

Ve výzkumu se nicméně ukázala jak silná místa radnice, tak i její slabiny: zatímco nejlépe hodnotili občané Prahy 6 oblast ekologie a naprostá většina z nich pocítovala největší zlepšení v oblasti údržby městské zeleně (82%), tři čtvrtiny (76%) spatřovaly změny k lepšímu v oblasti třídění komunálního odpadu a většina (71%) vnímala pozitivně i čistotu ulic a chodníků, na opačném pólu hodnocení se objevily oblasti parkování a silniční dopravy. Vývoj hodnotily negativně dvě třetiny (65%) občanů a změny v silniční dopravě vnímala kriticky zhruba polovina (51%) z nich.

Priorita dopravy a parkování, tedy dokončení výstavby tunelu Blanka, odprášení zatížené mimoúrovňové křižovatky Malovanka a také katastrofální nedostatek parkovacích míst, způsobených dennodenním transferem obyvatel Středočeského kraje do hlavního města za prací, se tak stala tématem číslo jedna pro všechny kandidující politické subjekty včetně vládnoucích občanských demokratů.

¹⁰⁰ ŠESTKA, MĚSÍČNÍK OBČANŮ PRAHY 6. Číslo 6/10, ročník XVIII. *Většina obyvatel Prahy 6 je s životem v této městské části spokojena.* [online]. 30. 1. 2013. Dostupné z: <http://www.sestka.cz /index.php?clanek=1598>

4.4 Výsledky

Vítězem voleb do zastupitelstva Prahy 6 se stala již tradičně ODS. Strana získala 41, 27 % a její kandidáti obsadili 21 z celkových 45 zastupitelských křesel. Nováčkem zastupitelstva se stala strana TOP 09, která získala 19,2 % hlasů, což jí zajistilo 9 zastupitelských křesel. K volebním urnám přišla polovina oprávněných voličů. ODS si v Praze 6 udržela pozici nejsilnější strany. Na rozdíl od hlavního města a řady ostatních městských částí byl její zisk v Praze 6 značně vysoký. Zvítězila ve 102 volebních okrscích ze 104, ve dvou vyhráli komunisté. Přesto, že ODS získala více než dvojnásobek hlasů než druhá v pořadí TOP 09, od posledních komunálních voleb v roce 2006 přišla o sedm zastupitelských křesel, a tím o nadpoloviční většinu hlasů v zastupitelstvu.

Politické složení zastupitelstva ve volebním období 1998 – 2002 a počet zvolených mandátů¹⁰¹:

- ODS – 21
- TOP09 – 9
- ČSSD – 8
- SZ – 4
- KSČM - 3

Na rozdíl od hlavního města a řady ostatních městských částí byl zisk Občanských demokratů v Praze 6 značně vysoký. Zatímco ve volbách do Zastupitelstva hlavního města Prahy pokořila dosud vládnoucí ODS vítězná TOP09, na Praze 6 zvítězila ODS v celkem 102 volebních okrscích ze 104, pouze ve dvou zbylých vyhráli komunisté.

Přestože však ODS získala více než dvojnásobek hlasů než druhá v pořadí TOP 09, od posledních komunálních voleb v roce 2006 přišla o sedm zastupitelských křesel, a tím o nadpoloviční většinu hlasů v zastupitelstvu. Zastupitelé TOP 09 obsadili 9 křesel. Někteří z nich, Michal Tryml, Alexandr Holub a Helena Frankengerová se do

¹⁰¹ ŠESTKA, MĚSÍČNÍK OBČANŮ PRAHY 6. Číslo 12/10, ročník XVIII. *Radnici znovu vede Tomáš Chalupa, v Praze 6 vládne ODS spolu s ČSSD.* [online]. 30. 1. 2013. Dostupné z: <http://www.sestka.cz /index.php?clanek=1598>

zastupitelstva vrátili po čtyřleté pauze. V letech 2002-2006 byli v zastupitelstvu jako nezávislí z kandidátky SNK ED, Frankengerová z téže kandidátky za Cestu změny. Michal Tryml byl členem zastupitelstva Prahy 6 od roku 1990. „*Získaný počet hlasů pro naši stranu signalizuje zájem občanů jak o jejich větší spoluúčasť na rozvoji obce, tak o větší respekt vedení obce k jejich každodenním běžným potřebám. V současné době jsme připraveni, bez ohledu na konečné rozložení sil na radnici, plnit náš volební program,*“ prohlásila v souvislosti s volebním výsledkem lídryně TOP09 v Praze 6 Eva Smutná¹⁰².

Sociální demokraté skončili s volebním výsledkem 16,47 % na třetím místě a od posledních voleb si polepšili o téměř čtyři procenta hlasů a o dvě zastupitelská místa. Jejich kandidáti získali 8 mandátů v zastupitelstvu Prahy 6. Pro sociální demokracii to byl v tradičně pravicovém obvodu hlavního města historický úspěch. „*Naši voliči si jsou vědomi, že máme podstatný podíl na tom, jak se v uplynulých letech Praha 6 změnila k lepšímu, ale také, že o co méně se mohou spolehnout na stát, o to více potřebují svoji obec. Uděláme vše pro to, aby cíle našeho volebního programu byly splněny,*“ uvedl René Pekárek, jeden z osmi zastupitelů ČSSD¹⁰³.

Strana zelených potvrdila svoji pozici v zastupitelstvu Prahy 6 ziskem 4 mandátů (stejně jako v minulém období). Volilo ji 7,8 % voličů, což je takřka shodně jako před čtyřmi lety. „*Chápeme to tak, že nám voliči důvěřují a budeme i dále prosazovat zelený program a pomáhat občanům s jejich problémy,*“ zhodnotil výsledek voleb pro časopis Šestka¹⁰⁴ předseda zelených zastupitelů Petr Hrdina.

Úbytek voličů zaznamenali komunisté. V komunálních volbách získali 7,74 % hlasů, ještě před čtyřmi lety je volilo 9,52 % voličů z Prahy 6. V zastupitelstvu městské části tak pro následující čtyři roky získali tři zastupitele, což bylo oproti minulému volebnímu období o jednoho méně. Zastupitelstvo opustila strana SNK ED, která měla tři zastupitele a na radnici tvořila koalici s ODS. V těchto volbách strana již nekandidovala.

¹⁰² ŠESTKA, MĚSÍČNÍK OBČANŮ PRAHY 6. Číslo 11/10, ročník XVIII. *Starosta Tomáš Chalupa: chci tým šestkových srdcařů.* [online]. 30. 1. 2013. Dostupné z: <http://www.sestka.cz/index.php?clanek=2776>

¹⁰³ tamtéž

¹⁰⁴ tamtéž

Zcela neúspěšné byly v komunálních volbách v Praze 6 strany Věci veřejné (3,41 % hlasů a žádný mandát) a Dohoda pro Prahu (4,1 % a žádný mandát). K volbám přišlo ve 104 okrscích celkem 51,08 procent oprávněných voličů, což byl dosavadní rekord v novodobé historii.

Na svém ustavujícím jednání si nově zvolené zastupitelstvo zvolilo své vedení: starostou se pro nadcházející čtyři roky stal opět Tomáš Chalupa z ODS, který tak ve funkci načal již své třetí volební období. ODS podepsala koaliční dohodu se sociálními demokraty, která jim zaručila rozložení křesel v obecní radě v poměru 7:2 pro ODS, coby vítěze voleb.

Vedení radnice pro volební období 2010 – 2014:

- Starosta – Tomáš Chalupa (ODS)
- Místostarosta – Jan Záruba (ODS)
- Místostarosta – Štěpán Stupčuk (ČSSD)
- Místostarosta – Petr Ayeboua (ODS)
- Místostarosta – René Pekárek (ČSSD)

Rada:

- Ondřej Balatka (ODS)
- Veronika Vymětalová (ODS)
- Ivo Drážný (ODS)
- Věroslav Gebouský (ODS)

Staronový starosta Tomáš Chalupa, představil bezprostředně po svém znovuzvolení pracovní cíle radnice, které měly na další čtyři roky navázat na již rozjeté projekty: *„Prioritami radnice je zajistit kvalitní vzdělání ve školách, pečovat o seniory a pomáhat těm, kteří si pomoc zaslouží. Naší snahou bude prosadit na magistrátu parkovací zóny nebo zajistit, aby negativní dopady související s dopravními stavbami*

nebo rekonstrukcí čističky odpadních vod na obyvatele Prahy 6 byly co nejmenší,
prohlásil Chalupa¹⁰⁵.

¹⁰⁵ ŠESTKA, MĚSÍČNÍK OBČANŮ PRAHY 6. Číslo 12/10, ročník XVIII. *Radnici znovu vede Tomáš Chalupa, v Praze 6 vládne ODS spolu s ČSSD.* [online]. 30. 1. 2013. Dostupné z: <http://www.sestka.cz /index.php?clanek=1598>

5 KAMPAŇ 2010 A ODS

I přes nesporný hluboký pokles veřejné popularity v posledních dvou letech je ODS prakticky od svého založení v roce 1991 vnímána jako strana, která byla jedním z hybatelů a organizátorů ekonomických přeměn v devadesátých letech 20. století¹⁰⁶ (například kuponová privatizace jako jedna z metod privatizace státních podniků apod.).

V průběhu devadesátých let si strana prošla různými konflikty, například ideovým sporem mezi Václavem Klausem a Josefem Zieleniecem, který vedl k Zieleniecově rezignaci jak na funkci ministra zahraničí, tak na poslanecký mandát a nakonec i k odchodu z vedení strany, kde měl funkci místopředsedy. Nejvíce dramatickým pak pro stranu byl rok 1997, kdy vyvrcholila aféra s nejasnými sponzorskými dary. Tato aféra vedla k pádu vlády, předčasným volbám, ale také k výraznému oslabení strany, kdy se z jejích řad vydělila Unie svobody (US).

V následujících letech pak došlo k další konsolidaci strany a ODS se vyrovnala i s touto aférou a úbytkem členů. Od roku 1998 byla ODS v opozici. Ve stejném roce došlo k uzavření tzv. opoziční smlouvy mezi ODS a ČSSD. Tento pakt v podstatě umožnil sociálním demokratům vytvořit stabilně fungující menšinovou vládu Miloše Zemana. Smlouva platila po celé volební období 1998 -2002. V roce 2000 byla v souvislosti se schvalováním státního rozpočtu ještě rozšířena o tzv. toleranční patent, který nakonec vedl ke snaze změnit volební zákon pro volby do Poslanecké sněmovny. Změna vnímání strany přišla s novým vedením, reprezentovaným Mirkem Topolánkem a projevila se výrazným úspěchem v prvních volbách do Evropského parlamentu v roce 2004. Ve volbách v roce 2006 měla ODS pozici favorita.

V případě ODS je zajímavé, že jí od roku 2006 do roku 2010 stoupala členská základna (k aktuálnímu drtivému poklesu členské základny pomohla série korupčních skandálů kolem ministrů Nečasova vládního kabinetu i promarněný povolební étos v podobě pohodlné 118 hlasové většiny v dolní parlamentní komoře během pouhých dvou let od posledních parlamentních voleb). Se stranou dlouhodobě spolupracuje

¹⁰⁶ MATUŠKOVÁ, A. *Politický marketing a české politické strany*. Masarykova Universita 2012, Brno, ISNB 978-80-210-5169-0, str. 91

mládežnická organizace Mladí konzervativci, politický think tank CEVRO (Liberálně konzervativní akademie) a elektronický portál eStat (efektivní stát www.estat.cz).

A proč je tento vývoj v ODS zmiňován? Právě na obrázku „pravice konzervativní strany prvorepublikového typu“ totiž staví své kampaně politici ODS z Prahy 6. Ať se již jednalo o Pavla Béma, nebo Tomáše Chalupu, ve všech volebních kampaních těchto občanskodemokratických lídrů šestého pražského obvodu byla vždy společným jmenovatelem politická korektnost, tah na branku a pečlivě namíchaný koktejl pomyslné středostavovské cti a lokálního patriotismu.

5.1 Kampaně

V kampani „šestkové“ ODS byla v roce 2010 již velmi patrná práce s volbami jako marketingovým produktem. Opratě politického marketingu držel pevně v rukou její lídr a starosta Tomáš Chalupa, pro kterého to byla celkem pátá zkušenost v pozici člena volebního štábu a v pořadí druhé komunální volby, kterým velel¹⁰⁷.

Ve fázi průzkumu trhu ODS vycházela ze dvou rozsáhlých průzkumů veřejného mínění, které si nechala vypracovat v červenci roku 2010 (celopražský průzkum) a v únoru roku 2010 (průzkum na území Prahy 6). V případě strategie volební kampaně byl kladen důraz na analýzu voličů a politického trhu. Na základě těchto průzkumů pak byly identifikovány možné voličské segmenty. Tato segmentace byla využita k tomu, že byly jednoznačně označeny nedostupné voličské skupiny, tedy ty které ODS nemá šanci oslovit a získat (v tomto případě šlo zejména o loajální voliče KSČM, ČSSD, ale i jiných stran). Na základě další podrobné analýzy voličských segmentů pak měla být identifikována a rozpracována jednotlivá volební témata.

S těmito výsledky se pracovalo odlišně. Jejich výsledky totiž poukázaly na výrazné posuny v náladách voličů a také na poměrně viditelné změny jejich priorit. Ve volebních kampaních v roce 1998 a 2002 totiž ODS přišla v posledních týdnech před volbami o některé voliče kvůli činům, které široká veřejnost vnímala jako zbytečně vypjaté, dramatické a agresivní. Z průzkumů totiž vyplynulo, že voliči nemají rádi negativní

¹⁰⁷ Tomáš Chalupa byl šéfem volebního štábu ODS Praha 6 v letech 2010 a 2006, v letech 2006, 2002 a 1998 se na přípravách předvolební kampaně podílel z pozice člena volebního štábu jednak pro ODS Praha 6 a také pro komunální volby do pražského magistrátu, tedy regionální volební kampaň.

přístup ani zbytečné útoky a jsou výrazně proevropští. Základem kampaně tedy bylo neuchylovat se k žádným agresivním prvkům či útokům. Těžiště se také více posunulo od tematické analýzy k formě. Vzhledem ke své image si tak ODS stanovila jako jeden z hlavních cílů neztratit žádné voličské hlasy a neriskovat ztrátu svých příznivců.

V rámci přípravy produktu se straně podařilo změnit svoji celkovou image a výrazně se modernizovat. Pracovalo se s novými barvami, což se například odrazilo v celkové podobě nového webu. Šlo o to, změnit percepci voličů, přiblížit jim více stranu a zbavit ji nálepek strany pro podnikatele. Součástí přípravy bylo i prezentování nových lídrů, což byl praktický pokus o překlenutí doby, kdy byla strana chápána jako partaj jednoho muže, Václava Klause. Především Praha 6 od začátku jasně deklarovala smysl pro práci v týmu.

ODS na Praze 6 ani tentokrát nevyužila služeb profesionálních českých ani zahraničních konzultantů. Strukturu volebního štábu tvořil tým politiků a jejich blízkých spolupracovníků, kteří později koordinovali jednotlivé úseky kampaně, na jejichž finální realizaci byly najímány různé firmy (například na nákup mediálních ploch atd.)

Své místo v kampani dostala jak nadlinková (ATL), tak podlinková (BTL) komunikace. Chalupa a jeho tým vsadili jednoznačně na styl, který se jim v minulosti již několikrát vyplatil: na charisma úspěšného starosty, který je lokálním patriotem, pro svou městskou část žije a na výsledku je to znát. ODS na Praze 6 se také v průběhu léta 2010 rozhodla distancovat od celopražské ODS, která se v té době zmítala ve vnitřních rozporech, které rozpoutal vnitrostranický spor mezi Pavlem Bémem a Borisem Šťastným, doprovázené „kmotrovskými“ kauzami, spojenými propojením nejvyšších pražských představitelů ODS s vlivnými podnikateli Tomášem Hrdličkou a Romanem Janouškem. Tento distanc se projevoval nejenom v neúčasti Chalupy na jednáních „celopražského“ volebního štábu ODS pro komunální volby do zastupitelstva hlavního města Prahy, ale především na zcela odlišném pojetí volební kampaně.

ODS na Praze 6 se rozhodla ignorovat doporučení hlavní kanceláře ODS, která až doposud po celou dobu existence v rámci Corporate identity rozhodovala o vzhledu reklamních billboardů. Za pomoci reklamní agentury Proximity se rozhodla svou kampaň postavit na heslech „*Děláme to jako první*“, který měl poukázat na Prahu 6 (respektive politické reprezentaci této městské části) jako na vzorovou obec republiky,

kteřá se nebojí nových věcí a na území obce je aplikuje s takovým úspěchem, že se stala vzorem pro další města a obce republiky a na celkovém claimu „Náš svět je Praha 6“, který měl poukazovat na již výše zmiňovaný a akcentovaný lokální patriotismus. „Šestka má na svém kontě desítky primátů v projektech, které po ní přebírají nejenom další pražské městské části, ale i ostatní města v celé České republice: jako první jsme posadili své strážníky na kola, první jsme rozdali jejich čísla na mobilní telefony občanům do schránek. Vůbec poprvé v republice se na Praze 6 spustila metoda takzvaného lokálního MMS-ingu, tedy služby, kdy každý může na svůj mobil vyfotografovat nějaký nešvar, ten pak coby obrazovou zprávu poslat radnici a následně na webu sledovat, jak se celá věc řeší. Praha 6 zavedla jako první blikající přechody či barevné nátěry před nimi, z amerického Chicaga převzala program proti posprejovaným plochám Stop graffiti a zavedla motivační sociální systém, ve kterém hradí část dávek pouze prostřednictvím poukázek na potraviny, ošacení a obuv. Zkrátka, aby peníze, vyplacené na sociálních dávkách pro děti, neskončily v lahvích alkoholu, které si za ně jejich rodiče koupí. I díky tomuto systému dnes registrujeme nejmenší počet žadatelů o dávky v celém hlavním městě. O veřejnou zeleň se v rámci obecně prospěšných prací starají vězni z Ruzyňské věznice, bezdomovci či dlouhodobě nezaměstnaní, kteří tak mají zase šanci začít znovu: pokud splní všechny podmínky a zapojí se do úklidového programu Prahy 6, mají ti pečliví a především práce se nebojící z nich možnost získat stálé zaměstnání, sociální dávky nebo třeba i sociální bydlení.“ vyjmenovával úspěchy svého týmu ve volebních novinách ODS Praha 6¹⁰⁸ lídr ODS a starosta Tomáš Chalupa.

¹⁰⁸ VOLEBNÍ MAGAZÍN ODS PRAHA 6. „Náš svět je Praha 6“, 2010, archiv autorky

Obrázek č. 9: Titulní strana předvolebního magazínu ODS Praha 6

Zdroj: archiv autorky

Outdoorová kampaň byla postavena na Claimu „Náš svět je Praha 6“, přičemž celková image venkovní kampaně byla pojata jako „Zeměplocha Praha 6¹⁰⁹“. Použití jasných barev a pozitivního přístupu k lokálnímu životu oproti „centrální“ a poněkud usedlejší (konzervativně) pojaté kampani pražské, respektive celorepublikové ODS, se ve volebních výsledcích nakonec také projevilo. Ve vizuální kampani byly použity billboardy, letáky, novinové inzeráty, lavičky, osvědčený formát plakátů na sloupech veřejného osvětlení, tzv. „berousci“ a také novinka na ABL marketingovém trhu – obří, volně stojící reklamní kostky, tzv. Cubes.

¹⁰⁹ Zeměplocha je termín ze stejnojmenného sci-fi románu spisovatele Terryho Prachetta

Obrázek č. 10 : srovnání billboardu ODS Praha 6 a ODS Praha

Zdroj: archiv autorky

Oficiální rozpočet na kampaň na Praze 6 byl 10 milionů korun. Ten měl pokrýt veškeré volební náklady, spojené s organizací kampaně.

5.2 One man show versus týmová spolupráce

Lídrem kandidátky ODS na Praze 6 se stal dlouholetý starosta a předseda oblastního sdružení ODS Tomáš Chalupa. Jeho nejsilnější zbraní v předvolebním klání se ukázal nakonec být přímý kontakt s voliči, kdy dokázal působit sympaticky, vyrovnaně a přesvědčivě ať při návštěvě domova s pečovatelskou službou, základní školy či při pouhém setkání na ulici. Úspěšná byla i série předvolebních mítinků, kde svou podporu Chalupovi (a potažmo tak celé šestkové ODS) vyjadřovali populární osobnosti, tzv. podporovatelé. Finští politologové Sundberg a Hognabba tento fenomén nazývají „efekt volných jezdců“, který může přinést větší popularitu zejména silné straně s velkými stranickými zdroji¹¹⁰ Chalupovi tak během předvolebního klání vyjádřila svou podporu velká většina významných „lokálních patriotů“: hudebník Jiří Suchý, zpěvačka Eva Pilarová, herečka Jana Šulcová, armádní generál Tomáš Sedláček, kardiochirurg Jan Pirk, významný chemik a přírodovědec Antonín Holý a mnozí další

Fenomén osobnosti Chalupa ve volbách šikovně využil. Přestože drtivá většina voličů ODS na Praze 6 volila tuto stranu právě kvůli jejímu lídrovi, sám Chalupa po celou dobu kampaně prezentoval sám sebe jako součást týmu. Jedním z nejviditelnějších důkazů jeho politického marketingu byla „*Výzva za Tomáše Chalupu a jeho tým*“, která byla uveřejněna formou inzerce ve všech médiích a kterou podepsalo 90 významných pražských osobností.

Z pozice lokálního patriota a „šestkového srdcaře“ pak v rámci BTL politického marketingu zaslal Chalupa všem obyvatelům Prahy 6 osobní dopis, ve kterém jim děkoval za dosavadní podporu při práci pro šestkovou radnici a zároveň poprosil o další podporu. „*Věřím, že když se podíváme kolem sebe, musí i ten největší škarohlíd uznat, že Šestka se za poslední léta změnila k lepšímu. Seznam, co všechno se udělalo v každé možné oblasti života obce, je neskutečně dlouhý. Od dopravy, čistoty,*

¹¹⁰ MATUŠKOVÁ, A., *Politický marketing a české politické strany*, Brno: Masarykova Universita 2012, ISNB 978-80-210-5169-0, str. 99

zeleně, květin, kultury, škol, jazykových pobytů, strážníků na kolech, opravených divadel, radnice, parků, dětských hřišť až po Ladronku. Podařilo se nám regulovat provoz letiště, stanovit podmínky pro rychlodráhu i prosadit prodloužení metra. Stalo se tak bez skandálů, bez hádek, vždy slušně a kultivovaně. Stalo se tak bez dluhů. Praha 6 nedluží nikomu ani korunu. Hlavně se ale povedlo díky Vám. Díky podpoře, kterou jste mi ať již prostřednictvím svého volebního hlasu, obyčejné slovní podpory či dobře míněné kritiky ve stovkách diskusí nebo náhodných setkání na ulici. U mnohých akcí, staveb, oprav či rekonstrukcí bychom nedosáhli kýženého výsledku nebýt Vaši tolerance a obrovského pochopení. Věřte, že vím velmi dobře, kolik chyb jsme - a já především - za dobu mého působení na radnici udělali. Dívám-li se ale zpět na uplynulá léta, věřím, že plusy převažují. Věřím, že se nemáme za co stydět. Práce na rozkvětu naší Prahy 6 však nekončí. Máme spoustu práce na poli dopravy i parkování, je třeba pokračovat v úsilí o rozvoj školství, nejen mateřského, kde jsou momentálně problémy největší. Je třeba dbát na pořádek i čistotu, zlepšit bezpečí veřejného prostoru, je nutno stále zlepšovat služby radnice. Věřím, že se svým týmem máme Praze 6 co nabídnout. Jen společně se nám může podařit, aby Šestka dále vzkvétala. Rozhodnutí máte ve svých rukou. Spoléhám na Vás. Věřím, že 15. až 16. října rozhodnete správně, srdcem i rozumem¹¹¹," psal Chalupa v dopise, který dva týdny před volbami dostal každý obyvatel Prahy 6 do své poštovní schránky.

¹¹¹ CHALUPA, T., „Proč jdu znovu do toho?“, volební dopis občanům Prahy 6, 2010, archiv autorky

Obrázek č. 11: výzva za Tomáše Chalupu:

VÝZVA

www.vyzva-za-tomase-chalupu.cz

Vážení občané Prahy 6,

je obecně známo, že být politikem je dnes velmi nepopulární povolání, o což se zasloužili sami politici. Ale je tu jedna dávná pravda, která stojí za připomenutí: Podle skutků jejich poznáte je.

Máme za to, že skutky starosty Prahy 6 Tomáše Chalupy mluví v jeho prospěch. Nelze popřít, že Praha 6 vzkvétá. Je čistá, zelená, jsou tu opravené chodníky a ulice, školy, divadla...

Budme spravedliví a nezahrnujme šmahem Tomáše Chalupu mezi ty politiky, u kterých není podpora oprávněná.

Věříme, že by si on se svým týmem zasloužil, aby mohl pokračovat v dobrém díle, které už léta Praha 6 odvádí. Chceme se o to přičinit, Tomáše Chalupu a jeho tým podporujeme.

Přidejte se i Vy.

Zvolte 15. a. 16. října 2010 Tomáše Chalupu a jeho tým.

<p>Jiří Adamec režisér</p> <p>Zlata Adamovská herečka</p> <p>Jiří Anderle malíř</p> <p>prof. MUDr. Jan Betka, DrSc. přednosta ORL FN Motol</p> <p>Tomáš Biřovec ředitel Domova sv. Rodiny</p> <p>Lubomír Brabec kytarový virtuos</p> <p>Aleš Briscein sólista opery ND</p> <p>Marcela Březinová zpěvačka</p> <p>Olga Čuříková moderátorka</p> <p>Jana Divišová režisérka a dramaturgyně</p> <p>Martin Doktor olympijský vítěz</p> <p>František Drs dirigent</p> <p>Anděla Dvořáková předsedkyně Českého svazu bojovníků za svobodu</p> <p>Jefim Fištejn novinář</p> <p>Kateřina Frybová herečka</p> <p>doc. MUDr. Milan Handl, Ph.D. lékař</p> <p>Eliška Hašková Coolidge lektorka</p> <p>RNDr. Zdeněk Havlas, DrSc. ředitel Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR</p> <p>prof. Ing. Václav Havlíček, CSc. rektor ČVUT</p> <p>Ondřej Hejma hudebník</p> <p>Alexander Hemala TV speaker</p> <p>Jana Hermachová herečka</p> <p>prof. MUDr. Jiří Hoch primář chirurg, kliniky FN Motol</p>	<p>prof. RNDr. Antonín Hořý, DrSc. chemik a přírodovědec</p> <p>Pavel Horáček operní pěvec</p> <p>Eduard Hrubeš moderátor</p> <p>Václav Hudeček houslový virtuos</p> <p>Eva Hudečková herečka a spisovatelka</p> <p>Tomáš Hudera živnostník</p> <p>David Huf trenér fitness</p> <p>Iva Hüttnerová malířka a herečka</p> <p>Jan Chalupecký dirigent opery ND</p> <p>Pavel Jaki Optika – knihkupectví Břevnov</p> <p>Roman Janál operní pěvec</p> <p>Petra Janů zpěvačka</p> <p>Iva Janžurová herečka</p> <p>Jiří Ježek paralympijský vítěz a mistr světa v cyklistice</p> <p>Dalibor Kapras šéf Orchestru Karla Vlacha</p> <p>doc. PhDr. Jan Karger bývalý děkan FTVS</p> <p>Dr. Naděžda Kavalírová předsedkyně Konfederace politických vězňů</p> <p>Martin Klásek loutkoherec</p> <p>Eva Klepáčová herečka</p> <p>Jan Kodeš tenista, vítěz Wimbledonu</p> <p>Jiří Kohout herec</p> <p>Tereza Kopáčová režisérka</p> <p>Rudolf Kosina masér</p>	<p>doc. Ing. Josef Koubek, CSc. rektor VŠCHT</p> <p>Pavel Krchov vydavatel časopisu Břevnovan</p> <p>Oldřich Kříž operní pěvec</p> <p>Oldřich Kulháněk akademický malíř</p> <p>Jakub Ludvík fotograf</p> <p>PhDr. Zdeněk Mahler pedagog, spisovatel</p> <p>doc. MUDr. Jan Malý, CSc. ředitel IKEM</p> <p>Petr Matějů sociolog</p> <p>Jiří Menzel režisér, držitel Oscara</p> <p>Magdalena Měříčková reprezentantka ČR v softballu</p> <p>Igor Milhaus trenér baseballu</p> <p>MUDr. Helena Mošnová lékařka</p> <p>René Nachtigallová operní pěvkyně a divadelní manažerka</p> <p>JUDr. Jiří Navrátil skaut a bojovník proti komunismu</p> <p>Jitka Nešverová sbornířka</p> <p>Jana Nováková moderátorka</p> <p>doc. MUDr. Jiří Pašta, CSc. přednosta oční kliniky ÚVN</p> <p>Libor Pešek dirigent</p> <p>Eva Pilarová zpěvačka</p> <p>prof. MUDr. Jan Pírk, DrSc. kardiolog</p> <p>Zdeněk Podhůrský herec</p> <p>Lukáš Pollert lékař, olympionik</p> <p>Lukáš Rezek triatlonista</p>	<p>Mgr. Jiří Růžička ředitel Gymnázia Jana Keplera</p> <p>RNDr. František Rypáček, CSc. ředitel Ústavu makromolekulární chemie AV ČR</p> <p>arm. gen. Ing. Tomáš Sedláček veterán, vězeň komunismu</p> <p>Prokop Siostrzonek převor Břevnovského kláštera</p> <p>Miro Smolák galerista</p> <p>Zuzana Striteská zpěvačka</p> <p>Jiří Suchý divadelník</p> <p>Jaroslav Svěcený houslový virtuos</p> <p>Martin Svoboda ředitel Národní technické knihovny</p> <p>Yvona Škvárová operní pěvkyně</p> <p>Pavel Šmók choreograf</p> <p>Helena Štáchová ředitelka divadla S+H</p> <p>Jana Šulcová herečka</p> <p>Richard Tesářík zpěvák, člen skupiny Yo Yo Band</p> <p>Eva Urbanová operní pěvkyně</p> <p>Marek Vašut herec</p> <p>Luděk Vele sólita opery ND</p> <p>Mgr. Sandra Zalábová faračka Církve Československé husitské</p> <p>Zdeněk Zbořil politolog</p> <p>Josef Zima zpěvák</p> <p>prof. MUDr. Eduard Zvěřina, DrSc. emeritní přednosta Neurochirurgické kliniky ÚVN Praha</p>
--	---	---	---

Všichni uvedení podporovatelé nemusejí být z Prahy 6. Mají však k městské části blízký vztah a záleží jim na jejím dalším rozvoji.

Zdroj: archiv autorky

5.3 Volební program

Jak již bylo popsáno výše, ve fázi průzkumu trhu ODS na Praze 6 vycházela ze dvou rozsáhlých průzkumů veřejného mínění: především ten z února 2010, který se v otázkách zaměřil především na záležitosti, spojené s nedostatky na Praze 6, se

následně stal základním pilířem přímé kampaně, zacílené přesně v duchu komunálních pravidel: tedy doslova „ulice po ulici.“ Kromě „velkých témat“, které obyvatelé šestého pražského obvodu vnímali jako problém dlouhodobě (absence dopravního spojení s letištěm, chybějící tramvajová trať do Suchdola, absence parkovacích zón v oblasti Dejvic a s tím spojené problémy s parkováním pro rezidenty nebo existence kasin na území obvodu), se totiž ukázalo, že lidé jsou nespokojeni i s mnoha věcmi doslova před vlastními dveřmi.

Volební program byl proto rozdělen na dvě části: zatímco ten první, obecný, zahrnoval základní proklamace politické reprezentace, která hodlá i v následujícím volebním období pracovat v rozdělané práci, druhý program byl doslova rozdroben na dalších 102 konkrétních slibů pro konkrétních 102 oblastí (volebních okrsků).

V prvním, obecném volebním programu pro volební období 2010 – 2014 ODS Praha 6 kromě jiného slíbila:

- 1) V oblasti městské hromadné dopravy:
 - Prodloužení tramvajové trati do Suchdola
 - Usilování o pokračování výstavby metra z Motola na letiště Ruzyně přes Dědinu
 - Nasazení ekominibusů, coby propojovací prostředek mezi lékařskými zařízeními v Praze 6
- 2) V oblasti automobilové dopravy:
 - Prosazení visuté lávky a parku nad křižovatkou Malovanka
 - Prosazení břevnovské radiály v podzemní variantě až za Břevnovský klášter
 - Parkovací zóny pro centrum Prahy 6
- 3) V oblasti oprav komunikací:
 - Roční oprava 10 až 15 ulic a chodníků
 - Stromořadí v ulicích při maximálním zachování počtu parkovacích míst
- 4) V oblasti veřejné zeleně:
 - Monitoring pohybu metařů
 - Odpovědná osoba pro každý park, na kterou se mohou lidé obrátit
 - Ještě větší systém veřejné kontroly úklidů a čistoty veřejných ploch
- 5) V oblasti bezpečnosti:
 - Postihy za rušení nočního klidu a nedodržování zavíracích hodin restaurací
 - Omezení užívání alkoholu na veřejných prostranstvích

- Zvláštní bezpečnostní strategie pro seniory
- 6) V oblasti zdravotnictví a sociální oblasti:
- Komunitní seniorská centra
 - Větší kontrola využívání sociálních dávek
 - Nové centrum pro nemocné postižené Alzheimerovou a Parkinsonovou chorobou
- 7) V oblasti majetku a financí:
- Vyrovnaný rozpočet
 - Rekonstrukce stávajícího bytového fondu do roku 2015

Druhý, lokální volební program ODS Praha 6 byl rozmělněn na dílčí volební programy doslova okresek po okrsku. Tyto lokální volební programy dostali všichni obyvatelé do svých schránek.

Obrázek č. 12: Příklady lokálního uplatnění volebního programu na letáčích

ODS
náš svět je Praha 6

Nezapomněli jsme ani na Vás

Provedeme odchyt holubů do klecí na sídlišti Červený Vrch.
termín: 2011

Tomáš Chalupa
starosta

www.odsp Praha6.cz

ODS
náš svět je Praha 6

Nezapomněli jsme ani na Vás

*Upravíme zeleň ve vnitrobloku v ulici U První baterie
a doplníme chybějící lavičky.*
termín: 2011

Tomáš Chalupa
starosta

www.odsp Praha6.cz

Zdroj: archiv autorky

V rámci volebních programů, kampaně a celkového politického marketingu ODS v komunálních volbách nesmíme zapomenout na digitální prostředí, především pak na sociální sítě. Právě zde, primárně na sociální síti Facebook, totiž v rámci kampaně ODS a digitálního marketingu, vzniklo hned několik desítek podporovatelských profilů, takzvaných „fan pages“. Právě ty byly rozděleny jak geograficky, tak demograficky. Právě na těchto jednotlivých fan pages byly následně formou diskuse zveřejňovány jednotlivé volební programy pro danou lokalitu tak, aby byl dopad této marketingové strategie co možná nejširší.

Realizované fan pages v rámci volební kampaně ODS Praha 6 na sociální síti Facebook:

A) Spřízněné veřejné diskusní skupiny¹¹²:

1. Tady jsme doma
 - Počet fanoušků – 194
 - Náplň – čistota na Praze 6
2. Školství Prahy 6
 - Počet fanoušků – 185
 - Náplň – vše o školách a školkách na Praze 6
3. Praha 6
 - Počet fanoušků – 5422
 - Náplň – vše o Praze 6
4. Koupaliště Petynka
 - Počet fanoušků – 1233
 - Náplň – vše o koupališti Petynka

B) Veřejné diskusní skupiny s tématem pro komunální volby¹¹³:

1. Břevnov
 - Počet fanoušků – 43
 - Náplň – život na Břevnově

¹¹² Tyto diskusní skupiny jsou stále aktivní

¹¹³ Z těchto diskusních skupin jsou v současné době aktivní pouze dvě

2. Liboc
 - Počet fanoušků – 270
 - Náplň – život v Liboci

3. Petřiny
 - Počet fanoušků – 140
 - Náplň – život na Petřinách

4. Střešovice
 - Počet fanoušků – 341
 - Náplň – život ve Střešovicích

5. Dejvice
 - Počet fanoušků – 1926
 - Náplň – život v Dejvicích

6. Bubeneč
 - Počet fanoušků – 132
 - Náplň – život v Bubenci
 -

C) Veřejné diskusní skupiny vytvořené přímo pro potřeby politického marketingu¹¹⁴:

1. Milujeme české vtipy a humor
 - Počet fanoušků – 4.495
 - Náplň – archiv českých anekdot

2. Zprávy z naší ulice
 - Počet fanoušků – 161
 - Náplň – pražské zpravodajství očima uživatelů FB

3. Chceme v Praze farmářské trhy!
 - Počet fanoušků: 7 940

¹¹⁴ Tyto diskusní skupiny jsou stále aktivní

- Náplň: farmářské trhy v Praze, novinky atd.
4. Praha bez bariér
 - Počet fanoušků – 551
 - Náplň – informace o MHD a pražských službách pro imobilní pražany
 5. Pražské piknikování
 - Počet fanoušků – 455
 - Náplň – informace o piknikových možnostech v Praze
 6. Kolik jazyků umíš, tolikrát jsi člověkem
 - Počet fanoušků – 3477
 - Náplň – zajímavosti ze světa lingvistiky a polyglotů
 7. Baby box – šance pro odložené děti
 - Počet fanoušků – 9 711
 - Náplň – iniciativa pro rozšiřování baby boxů

5.4 Koalice

Sociální demokraté se do vedení radnice Prahy 6 díky podepsané koaliční dohodě vrátili po čtyřech letech, které strávili v opozici. Ve volbách přitom skončili až třetí za druhou TOP09. Přestože měla vítězná strana možnost uzavřít koalici právě s dalším pravicovým subjektem, se kterým by již logiky věci měla mít bližší politický program, nestalo se. *„O koalici jsme samozřejmě s TOP09 jednali, stejně tak jako se Stranou zelených, která ve volebním klání skončila jako čtvrtá, neboť z hlediska programové shody zde existoval značný průnik. Coby vítězná strana jsme hledali partnera, se kterým nalezneme co nejširší shodu a který bude i zárukou stability. Partnera, který je zároveň okamžitě schopen převzít své kompetence se znalostí podstaty, ale i detailů.*

A v ČSSD jsme takového partnera, i s ohledem na naše historické zkušenosti na Praze 6 naši, „ odůvodnil rozhodnutí své strany starosta Tomáš Chalupa¹¹⁵.

Rozhodnutí sestavit koaliční vládu na radnici se sociálními demokraty se setkala s kritikou nejenom samotných opozičních zastupitelů, ale i značné části veřejnosti. Podpis totiž přišel jen několik týdnů poté, co na pražském magistrátu usedla do čela radnice ODS společně s ČSSD i přesto, že volby jako takové v Praze vyhrála TOP09. Například zastupitelka a šéfka zastupitelského klubu TOP09 Eva Smutná se pro časopis Šestka v souvislosti s nově ustavenou koalicí mezi občanskými a sociálními demokraty v listopadu roku 2010¹¹⁶ vyjádřila, že spojení ODS a ČSSD signalizuje, že není na radnici zájem o narušení starých pořádků. Strana se zároveň důrazně ohradila proti údajnému nařčení, že vedla povolební vyjednávání s komunisty.

Podle zastupitelky Strany Zelených Petry Kolínské zase nebyla využita příležitost ke změně. *„Výsledek vyjednávání nepovažujeme za dobrý, Strana zelených preferovala spolupráci všech čtyř demokratických stran v radě¹¹⁷,“* uvedla s tím, že opozice je nyní silnější než v minulém období.

KSČM se koaličních jednání neúčastnila. *„Nikdo s námi nejednal, ani nás neoslovil. Budeme hlasovat ve prospěch občanů Prahy 6¹¹⁸,“* komentovala výsledek povolební koalice Dagmar Gušlbauerová, předsedkyně klubu KSČM.

Jestliže měla Občanská demokratická strana ve volebním období 2006 až 2010 se sociálními demokraty podepsanou „pouhou“ dohodu o spolupráci v oblasti strategického rozvoje (která se podle kritiků prakticky stala předstupněm oficiální koaliční smlouvy na podzim roku 2010), o čtyři roky později tedy nakonec s ČSSD ryzí koaliční dohodu nakonec podepsala. Sociálnědemokratický zástupce starosty René Pekárek převzal do své gesce agendu své partajní kolegyně Jaroslavy Trnkové, která byla právě na základě výše uvedené dohody o spolupráci v letech 2006 až 2010

Pravicová TOP09, jejíž ambice se ještě i těsně po volbách pohybovaly v koaličních vodách (a tedy ve vedení dejvické radnice), se tedy nakonec společně se Stranou

¹¹⁵ ŠESTKA, MĚSÍČNÍK OBČANŮ PRAHY 6. Číslo 11/10, ročník XVIII. *Starosta Tomáš Chalupa: chci tým šestkových srdcařů.* [online]. 30. 1. 2013. Dostupné z: <http://www.sestka.cz/index.php?clanek=2776>

¹¹⁶ tamtéž

¹¹⁷ tamtéž

¹¹⁸ tamtéž

zelených a komunisty ocitla v opozici. Starosta Tomáš Chalupa však již na ustavujícím zasedání zastupitelstva vyzval opoziční zastupitele, aby využili svých odborností a zapojili se do správy obce. *„Podstata správného spravování obce je hledat taková řešení, která jsou těmi nejlepšími odpověďmi na naše problémy,“* řekl Chalupa.

6 SPECIFIKA VOLIČSKÉ PODPORY V PRAZE 6

6.1 Voličská základna

ODS s každými volbami postupně získává větší podporu voličů. V parlamentních volbách její podpora zůstávala od roku 1994 takřka konstantní, k razantnímu skoku téměř o deset procent došlo ve volbách v roce 2006, kdy ODS v Praze 6 získala rekordních 56,89% hlasů, zatímco v předchozích volbách v roce 2002 to bylo pouze 47,24 %. Z přehledu procentuálních zisků jednotlivých stran lze usuzovat, že za úspěchem ODS je příklon voličů středových stran více doprava. Ve stejném období totiž ztratili na celostátní úrovni například lidovci. Naopak v zatím posledních komunálních volbách, v roce 2010 si ODS v Praze 6 sice udržela „vedoucí pozici“ (získala 41,27% hlasů), jinak tradičně pravicová městská část ale tentokrát poměrně výrazně volila jinou pravicovou alternativu, TOP09. Tato strana s preferencemi 19,2% získala v 45 členném zastupitelstvu Prahy 6 celkem 9 mandátů a stala se tak celkově druhou nejsilnější politickou stranou v této městské části.

Na druhou stranu je však třeba připomenout to, co je již zmiňováno v předchozí kapitole této diplomové práce: a to, že ačkoliv strana TOP09 beze zbytku využila svého étosu k drtivému vítězství v komunálních volbách do „velkého“ zastupitelstva hlavního města Prahy, kde dosud tradičně vládoucí ODS odsunula na druhou kolej, v Praze 6 se jí (jako v jedné z mála městských částí) toto vítězství nepodařilo a musela zde kapitulovat před vítězstvím ODS. Naopak ODS, v čele s Tomášem Chalupou, zaznamenala svými téměř 42 procenty volebních preferencí celostátní rekord komunálních voleb¹¹⁹.

Jak již bylo popsáno výše, existuje několik způsobů, kterými lze popsat a vysvětlit rozložení volební podpory ve společnosti a v prostoru. Podle své povahy jsou to faktory vnitřní, které se odvíjejí od konkrétního stavu volebního obvodu a faktory vnější, které vycházejí z vnějších vlivů, působících na danou lokalitu. Svou roli v chování voličů tak hrají nejenom sociologické faktory, jakými jsou autorita a oblíbenost kandidáta či

¹¹⁹ VÝSLEDKY KOMUNÁLNÍCH VOLEB. Výsledky komunálních voleb v městské části Praha 6 v roce 2010. [online] 31. 1. 2013. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/kv/2010/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=5&xnumnuts=1100&xobec=500178&xstat=0&xvyber=0>

působení bezprostředního okolí (rodiny, přátel, spolupracovníků) na voliče, ale také jejich osobní motivy. Těmi může být sociální ukotvení, přesvědčení o sounáležitosti s volenou stranou nebo společný názor na řešení některých významných problémů.

Pakliže bereme tuto hypotézu v potaz, lze v komunálních volbách do zastupitelstva městské části Praha 6 lze vysledovat ještě jeden zajímavý, nicméně logický aspekt: Praha 6 je rozdělena do celkem 104 volebních obvodů a pouze ve dvou z nich v roce 2010 nezvítězili (a nutno podotknout, že historicky ani nevíteží) občanští demokraté. Jedná se o okrsky v oblasti sídliště nový Břevnov, které bylo v osmdesátých letech minulého století postaveno pro potřeby zaměstnanců ministerstva vnitra. Právě oni, respektive jejich rodinní příslušníci či potomci na tomto sídlišti ještě stále žijí. A právě v těchto dvou volebních okrscích již od roku 1990¹²⁰ vítězí ve všech komunálních volbách komunisté.

I přesto ale komunisté zaznamenávají ve svých volebních preferencích na Praze 6 úbytek: v komunálních volbách 2010 získali 7,74 % hlasů, ještě v roce 2006 je ale volilo 9,52 % voličů z Prahy 6.

Odevzdání hlasu pro určitou stranu není tedy podle výše popsaného výsledkem procesu utváření vlastního voličova rozhodnutí, ale vyjádření sociálních charakteristik, které voliče v podstatě předurčují k volbě určité strany. Sociální prostředí, ve kterém volič vyrůstá, strukturuje jeho postoje a hodnoty, které se pak projevují v příslušnosti k nějaké skupině. Každý z nás tak vědomě či nevědomě náleží k nějaké skupině ve společnosti, která je dána věkem, příjmem, náboženským vyznáním, či jiným společným atributem.

Jak již bylo popsáno výše, i díky sociologicko-ekonomickým standardům, které statisticky převyšují celorepublikový průměr, má většina obyvatel Prahy 6 pravicové politické smýšlení a podle tohoto svého postoje se také chová ve všech úrovních volebního systému. I přes politický postoj však samozřejmě chování voličů při komunálních volbách primárně ovlivňuje jejich spokojenost s vedením radnice a jejich práci pro danou obec či město.

¹²⁰ VÝSLEDKY KOMUNÁLNÍCH VOLEB. *Územní přehledy o výsledcích voleb v jednotlivých volebních okrscích Prahy 6.* Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/kv2006/kv5111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=5&xnumnuts=1100&xobec=500178&xvyber=1>

6.2 Demografické rozložení obyvatel

Praha 6 patří k nejčistším, nejzelenějším částem hlavního města Prahy. Je to tradiční diplomatická čtvrť, obvodem, kde se setkává historická tradice a památky s moderní zástavbou. Je to urbanisticky ucelený městský obvod, který odráží tvář životního stylu přelomu 19. a 20. století a funkcionalistické architektury meziválečných let.

Svojí celkovou rozlohou se Praha 6 řadí na páté místo mezi pražskými obvody (59,35 m2), počtem 137 608 obyvatel pak dokonce na místo čtvrté. Pro charakter její zástavby je ale typické, že hustota obyvatel je poměrně malá, žije zde pouze 2319 obyvatel na kilometr čtvereční, což je šesté místo mezi velkými pražskými obvody. Praha 6 je obvodem převážně obytného charakteru s minimem rozptýleného průmyslu, ale naopak soustředěným vysokým školstvím. Na Praze 6 žije ze všech obvodů hlavního města zdaleka nejvíce občanů s vysokoškolským vzděláním (21,4%)¹²¹. Bez náboženského vyznání je více než polovina obyvatel obvodu, mezi věřícími jsou nejpočetněji zastoupeni římskí katolíci (27,8%)¹²²

Praha 6 se rozkládá od hranic historického centra Prahy až k okrajovým oblastem města a v rámci svého území zahrnuje všechny druhy zástavby, od barokních hradeb středověké Prahy, přes sevřené bloky činžovních domů, kultivovaná panelová sídliště až po zajímavé části typické vesnické zástavby. To vše je doplněno rámcem zeleně, přírodních parků a terénních útvarů, které vytvářejí velmi žádaný prostor pro bydlení, administrativu i diplomatická a obchodní zastupitelstva.

¹²¹ PRAHA 6. *Zpráva o městské části za období 2006 – 2010*. [online]. 30. 1. 2013. Dostupné z:http://www.praha6.cz/zprava_2006_2010.html?String=Zpr%20o%20M%20Csts%20k%20E9+%20E8%20sti+Praha+6&crc=ff5f845c7aed9633f48ba6b9011d09e5

¹²² tamtéž

Tabulka č. 1: rozložení obyvatelstva Prahy 6 podle věku a vzdělání:

Trvale bydlící obyvatelstvo		99 481
z toho	muži	46 756
	ženy	52 725
hustota (počet obyvatel / km ²)		2388
věková struktura (%)	0 – 14 let	11,4
	15 – 59 let	66,7
	60 a více let	22,0
vzdělání (%)	základní	3,9
	střední bez maturity	25,5
	střední s maturitou	42,0
	vysokoškolské	28,6

Zdroj: Zpráva o Městské části Praha 6 v letech 2006 - 2010

Ve věku 0-14 let je 11,4% obyvatel, věkovou skupinu 15-59 let tvoří 66,7% obyvatel a 60 a více let má 22% obyvatel. Průměrný věk obyvatel se nezměnil a činí 44,4 let. Po celé období uplynulých čtyř let však zaznamenávala Praha 6 pozitivní migrační přírůstky, tedy vyšší počet obyvatel přistěhovaných nežli odstěhovaných.

Geograficky je Praha 6 charakterizována jako rozlohou největší městská část hlavního města. Průměrná hustota obyvatel je přitom pouze 2 388 obyvatel na km², což je zapříčiněno především rezidenční výstavbou, která je pro Prahu 6 charakteristická. V Praze 6 je celkem 48 711 bytů v 9 027 domech - z toho 8 498 bytů v domech soukromých majitelů, 3 891 bytů ve vlastnictví bytových družstev, 15 261 bytů v osobním vlastnictví a 21 601 bytů nájemních; z nich je 19 048 v domech soukromých a 2 553 v domech spravovaných městskou částí (2 476 s regulovaným nájemným). Rodinných domů je v Praze 6 celkem 5 429. Jako městská část je tak Praha 6 druhá v hlavním městě z hlediska počtu domů i bytů¹²³, nadstandardní je i průměrná velikost zdejších bytů a počet osob, které jej obývají: průměrný byt v Praze 6 má velikost 69,5 metrů čtvereční a je obýván dvěma lidmi.

¹²³ PRAHA 6. *Zpráva o městské části za období 2006 – 2010*. [online]. 30. 1. 2013. Dostupné z: http://www.praha6.cz/zprava_2006_2010.html?String=Zpr%E1va+o+M%ECstsk%E9+%E8%E1sti+Praha+6&crc=ff5f845c7aed9633f48ba6b9011d09e5

Jak již bylo popsáno výše, v Praze 6 je nejvyšší procento vysokoškolsky vzdělaných lidí v kontextu celého hlavního města, celkem 28,6%. Naopak nejnižší je v tomto pražském obvodu nezaměstnanost: ta činila na konci roku 2010 celkem 2,8%. Kromě toho, že je Praha 6 vzdělaná a ekonomicky nadstandardní, je také v nejproduktivnějším věku: průměrný věk obyvatele Prahy 6 je totiž 44 let.

6.3 Koaliční kompromisy versus stranická zodpovědnost

Pozice ODS je do značné míry specifická. Její dominance městským radám, a tedy i exekutivním koalicím, jí v převážné většině případů dávala velký prostor pro sestavování koalice podle vlastního uvážení. Samozřejmě toto tvrzení neplatí absolutně. Ne vždy jde o partnerství chtěné, často jde o takzvané partnerství z rozumu. Každopádně však velký počet koalic, na kterých ODS většinu komunálních voleb participovala, lze relativně dobře vysledovat její politické chování. Zatímco v celorepublikovém kontextu jsou nejčastějším koaličním partnerem ODS nezávislé kandidátky, nejfrekventovanějším politickým partnerem KDU-ČSL, druhým nejčastějším koaličním členem je ČSSD. Například po komunálních volbách v roce 2006 uzavřela ODS v republice koalice se sociální demokracií ve více jak polovině všech případů¹²⁴.

Do značné míry specifické je i postavení ODS v městské části Praha 6. Již několikrát byly v této práci zmíněny základní důvody, které v Praze 6 vedou k tradičnímu vítězství občanských demokratů v komunálních volbách. Výběr koaličního partnera však u ODS v této městské části (a především pak u lídrů této politické strany) byl odjakživa čirým politickým pragmatismem.

Politická strana, která usiluje o to stát se a zůstat dominantní politickou silou, nemůže být lhostejná k obsazení postů „prvního muže (ženy) obce“. ODS v Praze 6 tuto úroveň nikdy neignorovala – dá se dokonce říci, že komunální politika v této městské části je úrovní, kde mohla ODS vždy téměř stoprocentně uplatňovat své programové principy.

¹²⁴ BALÍK, S. *Občanská demokratická strana a česká politika*. Praha, Centrum pro studium demokracie a kultury, 2004, ISBN:80-7325-079-9

Vynikající výsledky, jichž ODS v komunálních volbách v Praze 6 dosáhla, dokázala zatím vždy zúročit i v povolebních vyjednáváních, kdy v jednotlivých obdobích byla schopna na starostenský post prosadit svého kandidáta. Radnice Prahy 6 je tak jednou z mála českých radnic, kde od roku 1990 neseďel v křesle starosty jiný stranický příslušník, než občanský demokrat.

Přehled koalic na radnici Prahy 6 od roku 1994:

- 1994 – ODS, ODA, KDS, DEU
- 1998 – ODS, US
- 2002 – ODS, ČSSD, KDU-ČSL
- 2006 - ODS, SNK-ED (plus dohoda o spolupráci s ČSSD)
- 2010 – ODS, ČSSD

Politická strana potřebuje politický program jednak proto, aby oslovila ve svůj prospěch veřejnost (působení navenek), a také proto, aby pomáhala formovat vnitřní život strany (působení dovnitř). Právě podle něj se politické strany dělí na pravicové – tedy ty, které prosazují tržní ekonomiku, menší pozornost sociálním otázkám – a levicové, které prosazují silné sociální zabezpečení a více státních zásahů do ekonomiky. Politický program však může být vedle populistického i pragmatický, to znamená, že se mnoho stran v okamžiku realizace začátku koaličních jednání snaží najít co nejvíce průsečíků, které jsou podle nich v souladu s přáním jejich voličů i vlastních členů. Pakliže se takovým průsečíkem stane například bytová politika městské části, strategie sociální či školské politiky (například výuka cizích jazyků na základních školách, nebo podpora další výstavbě domů sociálních služeb), mohou v konečném důsledku koalici uzavřít i dva zdánlivě polarizované politické subjekty na vzájemně odlišných stranách politického spektra. A právě to se v roce 2010 stalo v Praze 6 Občanským a sociálním demokratům.

7 TRENDY DALŠÍHO VÝVOJE KOMUNÁLNÍ POLITIKY V PRAZE 6

Tři měsíce od komunálních voleb přišla Praha 6 o starostu Tomáše Chalupu. Vedení městské části se vzdal poté, co jej prezident Václav Klaus jmenoval 17. ledna 2011 ministrem životního prostředí. Odchodem oblíbeného starosty a komunální politiky tak v Praze 6 skončila s největší pravděpodobností éra tradičního suverénního vládnutí Občanské demokratické strany.

Mnoho voličů ODS totiž Chalupovo rozhodnutí jít do vysoké politiky vnímalo jako zradu na své „mateřské“ Praze 6 a především na nich samých, neboť značná část obyvatel se netajila tím, že v komunálních volbách 2010 dali u volebních urn přednost ODS před TOP09 jenom díky práci a popularitě Tomáše Chalupy. Ohlas na odchod starosty na ministerstvo byl tak silný, že Chalupa zhruba dva měsíce po nástupu do funkce ministra zaslal obyvatelům Prahy 6 otevřený dopis, ve kterém se pokusil vysvětlit důvody svého odchodu. *„Nabídku stát se ministrem jsem vnímal nejen jako novou výzvu a impuls do mé další práce, ale také jako úročení toho, co jsem se i díky vám naučil. Bylo mi jasné, že vyměním mně důvěrně známé prostředí za prostředí nejen neznámé, ale též dosti nestabilní, protože průměrná doba úřadování ministra životního prostředí je dnes pouhých 118 dnů. Naopak pro přijetí této nabídky byla možnost být členem vlády, jejíž ambicí je prosadit změny, které naše země tolik potřebuje. Zároveň svoji účast ve vládě vnímám jako možnost prosazovat názory vás, názory občanů Prahy 6,“* napsal Chalupa v dopise, který je k dispozici na jeho webových stránkách¹²⁵.

Na uvolněný post starosty doporučil Chalupa Marii Kousalíkovou, ženu, která za svou politickou kariéru stihla být jak místostarostou Prahy 6 (v letech 2002 – 2006), tak náměstkyní pražského primátora Pavla Béma (2006 – 2010). Novou starostku potvrdilo ve funkci zastupitelstvo 25. února 2011 na svém mimořádném zasedání.

Výměna na nejvyšším postu dejvické radnice však není jediným důvodem, proč se až dosud neotřesitelná pozice ODS v Praze 6 začíná měnit. Jen měsíc po odchodu Tomáše Chalupy na ministerstvo životního prostředí totiž vyhlásil insolvenci správce finančních aktiv, společnost Key Investment – firma, která je předmětem vyšetřování

¹²⁵ TOMÁŠ CHALUPA. *Mým sousedům na Praze 6*. [online] 5. 4. 2011. Dostupné z: www.tomaschalupa.cz

České národní banky i Burzovního rozhodčího soudu, a která stála díky obchodům s cennými papíry u zrodu pohádkového zbohatnutí mladého sociálnědemokratického politika Stanislava Grosse¹²⁶. Praha 6 právě za Chalupova vedení smluvně ustanovila tuto společnost správcem svých finančních aktiv v souhrnné výši 430 milionů korun. Ačkoliv se jak vedení radnice Prahy 6, tak samotný Chalupa na veřejnosti prostřednictvím médií dodnes brání, že veškeré transakce byly prováděny transparentně a Praha 6 je – stejně jako ostatní věřitelé – podvedenou stranou celého sporu, pro určitou část voličů ODS na Praze 6 může být tato kauza vnímána velmi negativně, a to především z hlediska způsobu, jakým ODS v čele s Tomášem Chalupou během uplynulých osmi let na dejvické radnici hospodařila.

Silná voličská podpora ODS v Praze 6 může narazit i na stávající ekonomickou situaci, která se dotkla i jinak relativně ekonomicky silné pražské čtvrti. Zatímco ještě v roce 2010 hospodařila Praha 6 s přebytkem, na začátku roku 2011 musela i díky neschválenému rozpočtu hlavního města Prahy tato městská část hospodařit s rozpočtovým provizoriem, což se do značné míry odrazilo na investicích: dejvická radnice nemohla zahájit například výstavbu mateřské školy na Bílé hoře, nebo rekonstrukci parku Hanspaulka, což byly hlavní lokální volební přísliby, které ODS svým voličům v těchto volebních okrscích dala.¹²⁷ Vůbec poprvé byl také v březnu roku 2011 schválen obecní rozpočet se schodkem ve výši 147 milionů korun, který Praha 6 nakonec dorovnala z vlastních zdrojů.

„Seškrtaný“ rozpočet se odrazil ve snížení výdajů na údržbu veřejné zeleně, došlo k útlumu výdajů na chodníkový program, výrazně se začalo šetřit na pořádání velkých společenských a sportovních akcí. Přitom právě na nich (jsou jimi například oblíbené farmářské trhy, nebo každoroční operní představení pod širým nebem v Šárce) stavěla ODS tradičně svůj komunální volební program, inspirující se starořímským politickým úslovím „Chléb a hry“¹²⁸.

¹²⁶ ČESKÁ POZICE. *Praha 6, 10 a 13 uložily přes půl miliardy u kontroverzní firmy Key Investments*. [online] 22. 2. 2011, dostupný z: <http://www.ceskapozice.cz/domov/politika/praha-6-10-13-ulozily-pres-pul-miliardy-u-kontroverzni-firmy-key-investments>

¹²⁷ ŠESTKA, MĚSÍČNÍK OBČANŮ PRAHY 6. Číslo 1/11, ročník XIX. *Praha 6 hospodaří provizorně. Už teď je jasné, že šetří*. [online]. 30. 1. 2013. Dostupné z: <http://www.sestka.cz/index.php?clanek=2830>

¹²⁸ Chléb a hry (Panem et circenses) charakterizovalo přístup císařů v pozdním úpadkovém období Římské říše, kdy byla za jídlo a hry získávána přízeň prostého lidu, která pak byla využita k jejich vlastním cílům.

Se silnou kritikou se vedení radnice Městské části Praha 6 setkalo také v polovině roku 2012, kdy byly zveřejněny podmínky závěrečné etapy privatizace městského bytového fondu. Praha 6 byla totiž jednou z mála městských částí hlavního města, které s privatizací obecních bytů začaly už na začátku 90. let a právě výnosy z tohoto postupného prodeje bytů na lukrativních adresách prestižní městské části znamenaly značnou část příjmů do obecního rozpočtu.

O vzrušenou náladu se postarala petice nájemníků z Prahy 6 a občanských sdružení, kteří s mandátem 1500 podpisů volali po zrušení zásad prodeje bytů, které radnice schválila. Desítky rozzlobených nájemníků obecních bytů tvrdili, že s nimi radnice nekomunikuje. Podle nich jsou podmínky další vlny privatizace nastavené nespravedlivě oproti minulým létům. Radnice se bránila tím, že bude prodávat za mnohem méně, než je tržní cena. Starostka Marie Kousalíková kontrovala tím, že ceny jsou pochopitelně vyšší než v minulosti. „V roce 1994 byly ceny bytů asi 5 tisíc za metr čtvereční. Teď to vychází maximálně do 25 tisíc za metr čtvereční," uvedla Kousalíková v rozhovoru pro Českou televizi v červnu 2012¹²⁹. Tato situace dodnes není vyřešena a stává se jeden a půl roku před komunálními volbami pomyslnou rozbuškou, která může pomyslnými kartami politického rozložení sil na dejvické radnici po volbách v roce 2014 zamíchat.

¹²⁹ ČESKÁ TELEVIZE. *Obyvatelé Prahy 6 bojují proti privatizaci obecních bytů*. [online]. 22. 6. 2012. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/183312-obyvatele-prahy-6-bojuji-proti-privatizaci-obecnich-bytu/>

ZÁVĚR

Komunální politika by měla být tou nejdůležitější a nejméně ideologickou politikou vůbec. Na příkladu komunálních voleb, jejich výsledků a celkového směřování vedení radnice Městské části Praha 6, jejímiž aspekty se tato diplomová práce zabývá, se ukazuje, že i přes nespornou snahu o věcnost a řešení lokálních problémů se ani komunální politici do určité míry nedokážou zcela vyvarovat stranické ideologii politických subjektů, za které byli do svých pozic zvoleni.

Ačkoliv se Občanská demokratická strana v poslední době zmítá v hluboké vnitrostranické krizi, která je důsledkem absence ideologické ukotvenosti, nedostatku charismatických osobností i korupčních skandálů, je stotisícová městská část Praha 6 jedním z mála „modrých ostrovů“ na politické mapě České republiky. Právě zde občanští demokraté bez problémů vládou již od roku 1990 a obyvatelé „šestky“ jim prozatím v každých komunálních volbách vystavili za jejich vládu na pomyslném vysvědčení jedničku. Tím se Praha 6 diametrálně odlišuje od celorepublikového trendu, kdy v komunálních volbách převažují místní sdružení nezávislých kandidátů.

Důvodů proč tomu tak je, se nabízí hned několik: tím prvním je bezesporu výhoda ODS, coby nástupnického subjektu Občanského fóra, ke kterému se v roce 1990 hlásila drtivá většina zastupitelů a starostů, zvolených v prvních komunálních volbách nového politického režimu. Tím dalším je především sociologicko-ekonomická struktura této městské části: v Praze 6 žije ze všech obvodů hlavního města zdaleka nejvíce občanů s vysokoškolským vzděláním, na druhou stranu zde nalezneme pouze dvě oblasti s typickou panelovou výstavbou. Nezaměstnanost se v Praze 6 dlouhodobě pohybuje pod třemi procenty, nachází se zde vůbec nejlukrativnější pozemky v celé republice. I díky sociologicko-ekonomickým standardům, které statisticky převyšují celorepublikový průměr, má většina obyvatel Prahy 6 pravicové politické smýšlení a podle tohoto svého postoje se také chová ve všech úrovních volebního systému. Z dat Českého statistického úřadu je také patrné, že voliči v Praze 6 vždy vykazují vyšší volební účast, než činí celorepublikový průměr. I tyto statistické výsledky, poukazující na vysokou míru uplatňování aktivního práva, můžeme tedy přisuzovat vysoké sociologicko-ekonomické situaci a vzdělání většiny obyvatel Prahy 6.

Posledním, ne však nejméně důležitým důvodem stabilní voličské podpory Občanské demokratické strany je většinová spokojenost obyvatelstva Prahy 6 se způsobem vedení radnice a de facto celé městské části. Až do roku 2010 hospodařila městská část s přebytkovým rozpočtem, na němž mají nemalý podíl výnosy z privatizace obecního bytového fondu. Praha 6 přistoupila k privatizacím jako jedna z prvních městských částí hlavního města, čímž si politické vedení radnice zajistilo plusové body, ze kterých čerpá dodnes. Podařilo se jí zrekonstruovat všechna svá školská zařízení, domovy s pečovatelskou službou i domovy seniorů. Zrekultivovala obě svá sídliště – Červený vrch a Dědinu. Kromě opravených dětských hřišť, chodníků a laviček mají tato sídliště například i závlahový systém veškerých travních porostů, což je republikový unikát. Kromě zprivatizovaných bytů a opravených škol si obyvatelé Prahy 6 dlouhodobě pochvalují i vysokou úroveň péče o městskou zeleň, čistotu a především komunikaci radnice s veřejností. Radnice pořádá pravidelná veřejná slyšení na aktuální témata, cvičení pro seniory, pravidelná operní představení v Šárce a pracuje se všemi prostředky mediální komunikace – ať již hovoříme o informačních cedulkách „Co to tu kvete?“ na všech obecních záhonech, kabelové televizi „Šestka“, obsáhlém radničním zpravodaji nebo například o oblíbených farmářských trzích, se kterými drží právě Praha 6 primát, a na kterých se zástupci vedení radnice pravidelně každou sobotu dopoledne striktně objevují.

Kladné volební výsledky ODS v Praze 6 jsou tedy podle autorky této práce vedle tradičního demografického rozložení sociálních skupin obyvatel této části českého hlavního města především zásluhou práce týmu lidí, kteří jsou lokálními patrioty, upřednostňujícími obecní zájmy (tedy obyvatel Prahy 6) před stranickou direktivou.

Výměna na nejvyšším postu dejvické radnice však může až dosud neotřesitelnou pozici ODS v Praze 6 pořádně zamíchat. Po téměř dvaceti letech bez významnějších skandálů či politických afér začíná opozice vytahovat pomyslné „kostlivce ze skříní“: ať již hovoříme o kauze Key Investment, pronájmu lukrativního pozemku na Vítězném náměstí firmě PPF, rekonstrukci radnice či zástavbě dalšího obecního pozemku v těsné blízkosti hotelu Diplomat soukromým investorem, který díky ekonomické krizi není schopen splácet nájemné, tyto aféry – bez ohledu na to, zda v nich minulí či současní političtí reprezentanti hrají zápornou roli nebo ne – mohou ODS v nadcházejících komunálních volbách 2014 velmi uškodit. Praha 6 navíc hospodaří se schodkovým rozpočtem, jenž vyrovnává vlastními finančními rezervami, šetří na péči o

zeleň (pomyslnou chloubu každého obyvatele „Šestky“) i na výdajích na oblíbené společenské a sportovní akce. I to může mít na chování voličů, kteří vnímají rozdíl v jednání radnice v době „Za Chalupy a po Chalupovi“, významný vliv. Odchodem oblíbeného starosty a komunálního politika tak v Praze 6 skončila s největší pravděpodobností éra tradičního suverénního vládnutí Občanské demokratické strany.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

BALÍK, S. *Česká komunální politika v obcích s rozšířenou působností*. Praha, Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008, ISBN: 978-80-7325-144-4.

BALÍK, S. *Občanská demokratická strana a česká politika*. Praha, Centrum pro studium demokracie a kultury, 2004, ISBN:80-7325-079-9.

BRADOVÁ, E. *Od lokálních mítinků k politickému marketingu. Teorie a vývoj politické komunikace a volebních kampaní*. Brno: Masarykova univerzita, IIPS, 2005. ISBN: 80-210-3800-4.

CABADA, L., KUBÁT, M. *Úvod do studia politických věd*. Praha: Eurolex Bohemia s.r.o., 2004. ISBN: 80-86432-63-7.

CABADA, L., VODIČKA, K. *Politický systém České republiky*. Praha, Portál, 2003, ISBN: 80-7178-718 - 3, str. 62.

ČMEJREK, J. *Obce a regiony jako politický prostor*. Praha, Alfa nakladatelství, 2008, ISBN: 978-80-87-197-00-4.

CHARVÁT, J. *Komunální volby v Praze a otázka ústavnosti*, Revue Politika 3/2011, ISSN: 1803-8468.

CHYTILEK, R., ŠEDO, J. *Volební systémy*. Praha, Portál, 2009, ISBN: 978-80-7367-548-6.

JABLONSKI, A, 2006, *Politický marketing – úvod do teorie a praxe*. Brno: Barnster a Principal, ISBN: 80-7364-011-2

KLÍMA, M. *Kvalita demokracie a volební inženýrství*. Praha, Radix, 2001, ISBN: 80-86031-29-2.

LEBEDA, T. *Komunální volby klamou, Acta Politologica*. Univerzita Karlova Praha, 2009, Ročník 1, Vydání 3, ISSN: 1803-8220.

LEBEDA, T., NOVÁK, M. *Volební a stranické systémy. ČR v mezinárodním srovnání*. Dobrá voda u Pelhřimova, Aleš Čeněk, 2004, ISBN: 80-86473-88-0.

MATUŠKOVÁ, A. *Politický marketing a české politické strany*. Masarykova Universita 2012, Brno, ISBN 978-80-210-5169-0.

NOVÁK, M. *Systémy politických stran*. SLON, Praha, 1997, ISBN: 80-85850-22-2.

ŘÍCHOVÁ, B. *Přehled moderních politologických teorií. Empiricko-analytický přístup v soudobé politické vědě*. Praha, Portál, 2000, ISBN:80-7178-461-3.

ŠARADÍN, P. *Politické kampaně, volby a politický marketing*, Olomouc: Periplum, 2007, ISBN: 978-80-86624-36-5.

ŠESTKA. *Měsíčník občanů Prahy 6*, číslo 10/94, ročník II. Praha: Strom, 1994, SK ČR, ISBN: 1000167811.

ŠESTKA, MĚSÍČNÍK OBČANŮ PRAHY 6. *Číslo 1/95, ročník III.*, SK ČR, Praha: 1995. ISBN: 1000167924.

ŠESTKA, MĚSÍČNÍK OBČANŮ PRAHY 6. *Číslo 1/98, ročník VI.* Praha: 1998, SK Praha ISBN: 1001066820.

ŠESTKA, MĚSÍČNÍK OBČANŮ PRAHY 6. *Číslo 1/99, ročník VII.*, SK ČR, Praha: 1999, ISBN: 1001132527

ŠIMÍČEK, V. *Volby v demokracii*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. ISBN 978 -80 - 210 -5823 -1.

Seznam použitých zahraničních zdrojů

DAHL, R. A. *Political Oppositions in Western Democracies*. Yale University Press, 1966, ISBN: 9780300094787.

LEES-MARSHMENT, J. *The Political Marketing Revolution: transforming the government of the UK*. Manchester, Manchester University Press, 2004, ISBN: 0719063078.

LIJPHART, A. *Democracies*. Yale University Press, 1984, ISBN: 9780300031829.

LIPSET, S. M., ROKKAN, S. *Party Systems and Voter Alignments*, Transaction Publishers, 2003, ISBN: 80-7330-081-8.

SARTORI, G. *Parties and Party Systems: A Framework of Analysis, Vol. 1. Chapters 5,5,9*. Cambridge University Press, 1976, ISBN 978-9280811575.

Seznam použitých internetových zdrojů

ČESKÁ POZICE. *Praha 6, 10 a 13 uložily přes půl miliardy u kontroverzní firmy Key Investments*. [online] 22. 2. 2011, dostupný z: <http://www.ceskapozice.cz/domov/politika/praha-6-10-13-ulozily-pres-pul-miliardy-u-kontroverzni-firmy-key-investments>

IDNES.CZ. *Praha je pátým nejbohatším regionem v Evropské unii*. [online]. 18. 2. 2010. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/praha-je-patym-nejbohatsim-regionem-v-evropske-unii-fhw-/eko_euro.aspx?c=A100218_154427_eko_euro_spi

LIDOVKY.CZ. *Potvrzeno: volby v Praze platí. Zvrátit už je může jen Ústavní soud*. [online]. 11. 11. 2010. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/potvrzeno-volby-v-praze-plati-zvratit-uz-je-muze-jen-ustavni-soud-104-/zpravy-domov.aspx?c=A101111_130755_In_domov_spa

TOMÁŠ CHALUPA. *Mým sousedům na Praze 6*. [online]. 5. 4. 2011. Dostupné z: www.tomaschalupa.cz

TÝDEN. 8. 4. 2011. *Bárta šel do politiky, aby získal ekonomickou moc.* [online]. 31. 1. 2013. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/barta-sel-do-politiky-aby-ziskal-ekonomickou-moc_198551.html

PRAHA 6. *Zpráva o městské části za období 2002 – 2006.* [online]. Dostupné z: http://www.praha6.cz/zprava_2002_2006.html?String=Zpr%E1va+o+M%ECstsk%E9+%E8%E1sti+Praha+6&crc=ff5f845c7aed9633f48ba6b9011d09e5

PRAHA 6. *Zpráva o městské části za období 2006 – 2010.* [online]. Dostupné z: http://www.praha6.cz/zprava_2006_2010.html?String=Zpr%E1va+o+M%ECstsk%E9+%E8%E1sti+Praha+6&crc=ff5f845c7aed9633f48ba6b9011d09e5

ŠESTKA, MĚSÍČNÍK OBČANŮ PRAHY 6. Číslo 10/02, ročník X. *Ohlédnutí za čtyřmi roky volebního období.* [online]. 30. 1. 2013. Dostupné z: <http://www.sestka.cz/index.php?clanek=851>

ŠESTKA, MĚSÍČNÍK OBČANŮ PRAHY 6. Číslo 10/02, ročník X, *Zastupitelstvo dá Praze 6 nového starostu až po Mikuláši.* [online]. 30. 1. 2013. Dostupné z: <http://www.sestka.cz/index.php?clanek=690>

ŠESTKA, MĚSÍČNÍK OBČANŮ PRAHY 6. Číslo 11/02, ročník X, *Slovo starosty* [online]. 30. 1. 2013. Dostupné z: <http://www.sestka.cz/index.php?clanek=836>

ŠESTKA, MĚSÍČNÍK OBČANŮ PRAHY 6. Číslo 4/03, ročník XI. *Program radnice do roku 2006 hotov.* [online]. 30. 1. 2013. Dostupné z: <http://www.sestka.cz/index.php?clanek=453>

ŠESTKA, MĚSÍČNÍK OBČANŮ PRAHY 6. Číslo 10/06, ročník XIV. *Slovo starosty Tomáše Chalupy pro Šestku* [online]. 30. 1. 2013. Dostupné z: <http://www.sestka.cz/index.php?clanek=1543>

ŠESTKA, MĚSÍČNÍK OBČANŮ PRAHY 6. Číslo 11/06, ročník XIV. *Volby v Praze 6 vyhrála ODS, v zastupitelstvu získala většinu.* [online]. 30. 1. 2013. Dostupné z: <http://www.sestka.cz /index.php?clanek=1573>

ŠESTKA, MĚSÍČNÍK OBČANŮ PRAHY 6. Číslo 12/06, ročník XIV. *Tomáš Chalupa opět starostou.* [online]. 30. 1. 2013. Dostupné z: <http://www.sestka.cz /index.php?clanek=1598>

ŠESTKA, MĚSÍČNÍK OBČANŮ PRAHY 6. Číslo 6/10, ročník XVIII. *Většina obyvatel Prahy 6 je s životem v této městské části spokojena.* [online]. 30. 1. 2013. Dostupné z: <http://www.sestka.cz /index.php?clanek=1598>

ŠESTKA, MĚSÍČNÍK OBČANŮ PRAHY 6. Číslo 12/10, ročník XVIII. *Radnici znovu vede Tomáš Chalupa, v Praze 6 vládne ODS spolu s ČSSD.* [online]. 30. 1. 2013. Dostupné z: <http://www.sestka.cz /index.php?clanek=1598>

ŠESTKA, MĚSÍČNÍK OBČANŮ PRAHY 6. Číslo 11/10, ročník XVIII. *Starosta Tomáš Chalupa: chci tým šestkových srdcařů.* [online]. 30. 1. 2013. Dostupné z: <http://www.sestka.cz /index.php?clanek=2776>

ŠESTKA, MĚSÍČNÍK OBČANŮ PRAHY 6. Číslo 1/11, ročník XIX. *Praha 6 hospodaří provizorně. Už teď je jasné, že šetří.* [online]. 30. 1. 2013. Dostupné z: <http://www.sestka.cz /index.php?clanek=2830>

SBÍRKA ZÁKONŮ. *Zákon o volbách do obecních zastupitelstev č. 491/2001 Sb.,* [online]. 25. 1. 2013. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/zakon-491-2001-pdf-70022.aspx>

VÝSLEDKY KOMUNÁLNÍCH VOLEB. *Územní přehledy o volební účasti v roce 2002.* Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/kv2002/kv51?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=7&xnumnuts=0>

VÝSLEDKY KOMUNÁLNÍCH VOLEB. *Územní přehledy o volební účasti v roce 2006.* Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/kv2006/kv51?xjazyk=CZ&xid=1z=8&xnumnuts=0&xvyber=1>

VÝSLEDKY KOMUNÁLNÍCH VOLEB. *Územní přehledy o výsledcích voleb v jednotlivých volebních okrscích Prahy 6.* Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/kv2006/kv51111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=5&xnumnuts=1100&xobec=500178&xvyber=1>

VÝSLEDKY KOMUNÁLNÍCH VOLEB. *Výsledky komunálních voleb v městské části Praha 6 v roce 1994.* [online] 31. 1. 2013. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/kv1994/kv1211?xjazyk=CZ&xid=1&xv=1&xdz=5&xnumnuts=1100>

VÝSLEDKY KOMUNÁLNÍCH VOLEB. *Výsledky komunálních voleb v městské části Praha 6 v roce 1998.* [online] 31. 1. 2013. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/kv1998/kv1211?xjazyk=CZ&xid=1&xv=1&xdz=5&xnumnuts=1100>

VÝSLEDKY KOMUNÁLNÍCH VOLEB. *Výsledky komunálních voleb v městské části Praha 6 v roce 2002.* [online] 31. 1. 2013. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/kv2002/kv1211?xjazyk=CZ&xid=1&xv=1&xdz=5&xnumnuts=1100>

VÝSLEDKY KOMUNÁLNÍCH VOLEB. *Výsledky komunálních voleb v městské části Praha 6 v roce 2006.* [online] 31. 1. 2013. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/kv2006/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=5&xnumnuts=1100&xobec=500178&xstat=0&xvyber=0>

VÝSLEDKY KOMUNÁLNÍCH VOLEB. *Výsledky komunálních voleb v městské části Praha 6 v roce 2010.* [online] 31. 1. 2013. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/kv2010/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=5&xnumnuts=1100&xobec=500178&xstat=0&xvyber=0>

Seznam ostatních zdrojů

ČESKÁ TELEVIZE. *Obyvatelé Prahy 6 bojují proti privatizaci obecních bytů*. [online]. 22. 6. 2012. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/183312-obyvatele-prahy-6-bojuji-proti-privatizaci-obecnich-bytu/>

SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ a TABULEK

Seznam obrázků

Obrázek 1: Reklamní poutač ODS v komunální kampani 2010 v P 6.....	54
Obrázek 2: Reklamní poutač TOP09 v komunálních volbách 2010 v P6	55
Obrázek 3: Reklamní poutač KSČM v komunální kampani 2010 v P6.....	56
Obrázek 4: Reklamní poutač SZ v komunální kampani 2010 v P6	57
Obrázek 5: Reklamní poutač VV v komunální kampani 2010 v P6	58
Obrázek 6: Reklamní poutač ČSSD v komunální kampani 2010 v P6	59
Obrázek 7: Reklamní poutač Koalice-Dohoda pro P6 v kampani 2010 v P6...	60
Obrázek 8: Faktory, ovlivňující chování voličů – teorie konfliktní linie.....	64
Obrázek 9: Titulní strana předvolebního magazínu ODS Praha 6.....	75
Obrázek 10: Srovnání billboardu ODS Praha 6 a ODS Praha.....	76
Obrázek 11: Výzva za Tomáše Chalupu.....	79
Obrázek 12: Příklady lokálního uplatnění volebního programu na letáčích....	81

Seznam tabulek

Tabulka 1: Rozložení obyvatelstva Prahy 6 podle věku a vzdělání	94
---	----

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Zuzana Filipová

Obor: Mediální a komunikační studia

Forma studia: Kombinovaná

Název práce: Komunální volby v Praze 6 v letech 1990-2010

Rok: 2013

Počet stran textu bez příloh: 90

Celkový počet stran příloh: 0

Počet titulů českých použitých zdrojů: 21

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 5

Počet internetových zdrojů: 27

Počet ostatních zdrojů: 1

Vedoucí práce: PhDr. Marie Hamplová